

การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูท่วติของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร:
กลุ่มกรุงธนใต้

ปริญญานิพนธ์
ของ
สุดารัตน์ สายรัตน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2551

การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูท่เวทีของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร:
กลุ่มกรุงธนใต้

ปริญญานิพนธ์
ของ
สุดาร์ตน์ สายรัตน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2551
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร:
กลุ่มกรุงธนใต้

บทคัดย่อ
ของ
สุदारัตน์ สายรัตน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2551

สูตรรัตน์ สายรัตน์. (2551). การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนใน
สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :

อาจารย์ชวลิต รวยอาจัน , รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของ
นักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ
กตัญญูทเวทีของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
ระดับชั้น กับการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียน จาก
กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มแบบสองขั้นตอน จำนวน 439 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดเหตุผล
เชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ
การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน
ความกตัญญูทเวทีอยู่ในระดับสูง
2. นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่อยู่ในระดับชั้นต่างกัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ
กตัญญูทเวทีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีแตกต่างกัน
3. นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ
กตัญญูทเวทีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
แบบประชาธิปไตยกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน นักเรียนที่ได้รับการอบรม
เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับและนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และนักเรียนที่
ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มี
เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีแตกต่างกัน
4. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน
ความกตัญญูทเวทีของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3

A STUDY MORAL REASONING GRATEFUL OF STUDENTS IN SOUTHERN
KRUNGTHON AREA OF BANGKOK METROPOLIS ADMINISTRATION

AN ABSTRACT
BY
SUDARAT SAYRATTANEE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University
May 2008

Sudarat Sayrattanee. (2008). *A Study Moral Reasoning Grateful of Students in Southern Krungthon Area of Bangkok Metropolis Administration*. Master thesis, M.Ed. (Educational Measurement) Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Lecturer Chawalit Ruayajin , Assoc Prof. Nipa Sripairot.

The purposes of this research were to study Moral Reasoning Grateful of students in Southern Krungthon of Bangkok metropolis administration; to compare these Moral Reasoning Grateful of students classified by year of study and child rearing style; and to investigate the reactions between year of study and child rearing style variables affecting the Moral Reasoning Grateful. The samples were 439 students selected by two – stage random sampling. Instrument used in this research was the test of Moral Reasoning Grateful with the reliability of .92 . The data were analyzed by two – way ANOVA.

The research results were as follows :

1. The Moral Reasoning Grateful of the level III students in Southern Krungthon of Bangkok metropolis administration were at the higher level.
2. The Moral Reasoning Grateful of the level III students with different years of study were different with statistical significance at the level of .01 . The results shown that there were the difference of Moral Reasoning Grateful between Mathayom Suksa I and Mathayom Suksa II students, and also between Mathayom Suksa II and Mathayom Suksa III students.
3. The Moral Reasoning Grateful of the level III students with different child rearing style were different with statistical significance at the level of .01. When comparing among pairs the Moral Reasoning Grateful between students with democratic rearing style and with autocratic rearing style were different. The results were the same in the pair of students with democratic rearing style and with laissez – faire rearing style, and also in the pair of students with autocratic rearing style and with laissez – faire rearing style.
4. There was no any interaction between year of study and child rearing style variables affecting the Moral Reasoning Grateful of the students.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียน
ในสังกัดกรุงเทพมหานคร : กลุ่มกรุงธนใต้

ของ
สุดาร์ตน์ สายรัตน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมสอบปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

ศ.ดร.ชวาล แพรัตกุล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ฐศิรี วงศ์รัตนะ และอาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แก้ไขข้อบกพร่อง จนงานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย และท่านที่เป็นเจ้าของวิชาความรู้ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และนำมาอ้างอิงในปริญญานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย นายอุดมศักดิ์ นาดี นางสาววันทนา สนั่นยัณห์ นางปทุมณา ศรีเกื้อ นางสาวสกุลรัตน์ แซ่ด่าน และพระครูโสภณปริยัตยานุกิจ

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ คณะครู อาจารย์ทุกท่าน ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งนักเรียนทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาวิชาการวัดผลการศึกษาทุกคน ที่มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมถึงผู้ที่มีส่วนช่วยให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ประโยชน์และคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษา ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ และขอขอบคุณความดีนี้ให้กับผู้มีพระคุณ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำปริญญานิพนธ์นี้ทุกท่าน

สุดารัตน์ สายรัตน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
สมมติฐานงานวิจัย.....	6
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา	9
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที.....	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญูทเวที	29
เอกสารเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	52
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	63
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย	76
สรุปผลการวิจัย	77
อภิปรายผล	79
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	94
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	95
ภาคผนวก ข ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	106
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	109
ประวัติย่อผู้วิจัย	111

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 พัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก.....	23
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	53
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	54
4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน ความกตัญญูตเวทีโดยภาพรวมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้น และการอบรมเลี้ยงดู	64
5 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน ความกตัญญูตเวทีต่อบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้น และการอบรมเลี้ยงดู	65
6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน ความกตัญญูตเวทีต่อสถาบันของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้น และการอบรมเลี้ยงดู	66
7 การเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีในภาพรวมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 และแยกพิจารณาเป็นด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที ต่อบุคคลและเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อสถาบัน ที่มีระดับชั้น และการอบรมเลี้ยงดูต่างกันด้วยสถิติทดสอบ F (F- test) จากการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – way Analysis of Variance).....	68
8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และแยกพิจารณาเป็นด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ กตัญญูตเวทีต่อบุคคล และเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อสถาบัน ที่มีระดับชั้นต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบ HSD ของ Scheffe'	70
9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และแยกพิจารณาเป็นด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ กตัญญูตเวทีต่อบุคคล และเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อสถาบัน ที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบ HSD ของ Scheffe'	71

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ กตัญญูกตเวที	107
11 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที.....	108

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 รูปแบบการประเมินผลด้านจริยธรรม.....	27
3 ลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบวัด	55
4 แสดงคะแนนเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู	72
5 แสดงคะแนนเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อบุคคลของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู	73
6 แสดงคะแนนเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อสถาบันของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู	74
7 แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิง จริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3	75

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่และสภาพจิตใจ เนื่องมาจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและหลากหลาย ส่งผลต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ เพราะคนในสังคมมีการดำเนินชีวิตที่เร่งรีบ ต่างคนต่างอยู่ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางวัตถุขาดความสนใจในการพัฒนาทางจิตใจ การมีน้ำใจหรือเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อกันลดน้อยลง มีสัมมาคารวะกันน้อยลง ความมีสัมมาคารวะต่อบิดา มารดา ครูอาจารย์และผู้อาวุโสเปลี่ยนเป็นมีความเสมอภาคกันมากขึ้น จากสภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ทำให้คนในครอบครัวต้องชวนขายทำมาหากิน ไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่บิดามารดา เวลาในการอบรมสั่งสอนบุตรก็น้อยลง ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ความเห็นแก่ตัว ขาดความรับผิดชอบ ปัญหาอาชญากรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนชี้ให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมทางด้านจิตใจของสมาชิกในสังคมนั่นเอง (ทศนา แหม่มณี. 2540 - 2541: 53)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวทางการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545: 3) รวมทั้งการประสานร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 27 มาตรฐาน จำแนกได้ 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านปัจจัย และมาตรฐานด้านกระบวนการ สำหรับมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ได้กล่าวถึง นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความซื่อสัตย์สุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความกตัญญูกตเวที

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา. 2549: 11)

จากมาตรฐานดังกล่าวจะเห็นได้ว่าคุณธรรมจริยธรรมมีความสำคัญกับคนในสังคมทุกคน ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีคนที่จะต้องฝึกคนให้มีคุณธรรมจริยธรรม สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกของสังคม และนับได้ว่าเป็นกลุ่มปฐมภูมิ (Primary group) ซึ่งจะมีผลต่อบุคลิกภาพโดยตรง เพราะบุคลิกภาพมีผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูเป็นสำคัญ ตามแนวคิดของเฮิร์ลอค (ดาวน์นากิตติสาโร. 2546: 22; อ้างอิงจาก Hurlock. 1984) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ 1.การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 2.การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และ 3.การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เด็กจะดีหรือไม่นั้นสามารถพิจารณาได้จากบรรยากาศในครอบครัว คือ การอบรมเลี้ยงดูในแบบต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อสภาพจิตใจของเด็ก (สุพัตรา สุภาพ. 2545: 38)

พระพุทธศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี คนดีย่อมเป็นที่ปรารถนาที่ต้องการในทุกหนทุกแห่งในทุกภารกิจและในทุกยุคสมัย คนดีทำให้ครอบครัวเจริญ ชุมชนเจริญ สังคมและประเทศชาติเจริญ คนดีอยู่ในครอบครัวใด โรงเรียนใดและสังคมใด ครอบครัว โรงเรียนและสังคมนั้น ๆ ย่อมมีความสุข ความกตัญญูต่อบุพการี คือคุณสมบัติและสัญลักษณ์ของคนดี ในสังคมชาวพุทธ คนมีความกตัญญูต่อบุพการีย่อมเป็นที่ควรค่าแก่ความรัก เกียรติ ศักดิ์ศรีและการยกย่องแก่ผู้อื่น ผู้ที่มีความกตัญญูต่อบุพการีย่อมมีชีวิตประสบแต่ความก้าวหน้าเจริญรุ่งเรือง (พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ). 2536) ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของคนไทยล้วนแต่มีความกตัญญูต่อบุพการีเป็นที่ตั้งสำคัญและเป็นไปเพื่อรักษาและส่งเสริมให้จริยธรรมข้อนี้ให้คงมีอยู่ในโลกอย่างแน่นแฟ้น (พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ): 2536) ความกตัญญูต่อบุพการีนี้ ถ้าขาดหายไปจากโลกเมื่อใด โลกจะมีปัญหามากขึ้น จะมีความทุกข์มีความเดือดร้อน สายสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย กับลูกหลานจะหายไป เพราะไม่มีจริยธรรมข้อนี้เป็นเครื่องค้ำครองจิตใจ ความดีงามก็จะหายไปด้วย (พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ). 2540: 16)

จากความสำคัญของความกตัญญูต่อบุพการี สภาพสังคมไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อขาดความกตัญญูต่อบุพการี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อบุพการี ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ โดยศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นแนวทางแก่ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง นักแนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะ

ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนาและปลูกฝังทางด้านจิตใจของนักเรียนให้นักเรียนมีจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ เพื่อศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ และมีจุดมุ่งหมายย่อยของการศึกษาดังนี้

- 1.1 เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
- 1.2 เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน
- 1.3 เพื่อศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีของนักเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ทราบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีของนักเรียน ความแตกต่างของการอบรมเลี้ยงดู จำแนกตามระดับชั้นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้ครอบครัวใช้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เหมาะสม บุคคลและสถาบันที่เกี่ยวข้องได้นำผลการศึกษาไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนานักเรียนในแนวทางที่ถูกต้องต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ จำนวน 8 เขต จำนวนโรงเรียน 16 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 118 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 4,712 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,859 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1,537 คน และเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,316 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ จำนวน 4 เขต จำนวนโรงเรียน 6 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 18 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 439 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 142 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 151 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 146 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

1. ช่วงชั้นที่ 3

1.1 มัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2 มัธยมศึกษาปีที่ 2

1.3 มัธยมศึกษาปีที่ 3

2. การอบรมเลี้ยงดู

2.1 แบบประชาธิปไตย

2.2 แบบเข้มงวดกวดขัน

2.3 แบบปล่อยปละละเลย

ตัวแปรตาม

เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทดแทน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **จริยธรรม** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในแนวทางหรือกฎเกณฑ์ที่ตนเองและสังคมเห็นว่า ดีงาม ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับ มีความเหมาะสมต่อตนเอง และสังคม ก่อให้เกิดความพอใจ สงบสุขต่อบุคคลและสังคมส่วนรวม

2. **ความกตัญญูทดแทน** หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงการสำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณ ความรู้สึกสำนึกในคุณความดี หาโอกาสตอบแทนบุญคุณอย่างเต็มที่ โดยการเคารพ เชื่อฟัง ช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระงาน ปฏิบัติตามคำแนะนำ อบรมสั่งสอนของผู้มีพระคุณ แบ่งเป็น 2 ประการ (สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ; 2545) คือ

2.1 **กตัญญูทดแทนต่อบุคคล** หมายถึง การที่บุคคลรู้จักสำนึกในบุญคุณของบุคคลอื่น ใครก็ตามที่ทำดีแก่เรา ก็จดจำได้และสำนึกในบุญคุณนั้นอยู่เสมอ เมื่อมีโอกาสก็ตอบแทนทันที ได้แก่

บิดา มารดา ครู อาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ โดยการแสดงความเคารพ เชื้อพ้องคำสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ และหาโอกาสตอบแทนบุญคุณอยู่เสมอ

2.2 กตัญญูทวนเวียนต่อสถาบัน หมายถึง การที่บุคคลรู้จักสำนึกในบุญคุณของสถาบัน ได้แก่ บ้าน โรงเรียน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยการ ไม่ทำลายทรัพย์สิน ดูแลบำรุงรักษา ทำความสะอาดอยู่เสมอ แสดงความเคารพต่อสถาบัน เป็นพลเมืองดี จงรักภักดีต่อสถาบัน

3. เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวนเวียน หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมการแสดงออกถึงการสำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณ และหาโอกาสตอบแทนบุญคุณอย่างเต็มที่ ซึ่งยึดหลักการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ (Kohlberg; 1969) ดังนี้

3.1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ในขั้นแรกสุด คือการมุ่งที่จะหลบหลีกไม่ให้ตนเองโดนลงโทษทางกายเพราะความเจ็บปวดที่จะได้รับและยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้มีอำนาจทางกายเหนือตน ขั้นที่สอง คือการกระทำในสิ่งที่ทำความพอใจมาให้ตนเท่านั้น เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ คือ เขาทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉัน ฉันก็ให้เขา เป็นต้น

3.2 ระดับตามกฎเกณฑ์ หมายถึง การที่บุคคลกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ยังต้องการ การควบคุมจากภายนอก แต่มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ ในขั้นที่สาม บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อน ส่วนขั้นที่สี่ บุคคลมีความรู้สึกถึงบทบาทหน้าที่ของตน ในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม จึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

3.3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้ง ด้วยการนำมาคิดหรือตรองชั่งในตัวเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ขั้นที่ห้า คือเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงได้ของผู้อื่น สามารถบังคับใจตัวเองได้ ส่วนขั้นที่หก ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด แสดงทั้งการมีความรู้สึกลึกซึ้ง นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ของตน และการมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรม เพื่อจุดมุ่งหมายในอันปลายนันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่

4. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่พ่อแม่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อดูกเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานที่จำเป็น ทางด้านร่างกายและจิตใจ การอบรมสั่งสอน เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตในสังคม ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสามารถจำแนกออกมาอย่างเด่นชัดตามลักษณะใดลักษณะหนึ่งใน 3 ลักษณะ คือ

4.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการปฏิบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่เด็กมีความรู้สึกว่ามีพ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความยุติธรรม ทั้งในด้านความรัก ความอบอุ่น มีเหตุมีผล เด็กสามารถแสดงอิสรภาพทางด้านความคิด สามารถโต้ตอบ มีความเป็นตัวของตัวเอง พ่อแม่มีการยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่เด็กตามโอกาสอันเหมาะสม

4.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการปฏิบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่เด็กมีความรู้สึกว่ามีไม่ได้รับอิสรภาพ เพราะพ่อแม่หรือผู้ปกครองก้าวเข้าไปในเรื่องส่วนตัว และต้องการให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัยเสมอ ทั้งในด้านการทำงาน ความคิดเห็น การแต่งกาย การเรียน มารยาท ฯลฯ โดยยึดถือเอาความพอใจและความต้องการของตนเองเป็นสำคัญ

4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการปฏิบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ที่เด็กมีความรู้สึกว่ามีได้รับอิสรภาพมากเกินไป ได้รับการทอดทิ้งถูกตามใจมากเกินไป ไม่ได้รับความรักความเอาใจใส่ ไม่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่เด็ก เด็กสามารถจะทำสิ่งใดก็ได้ตามใจชอบ

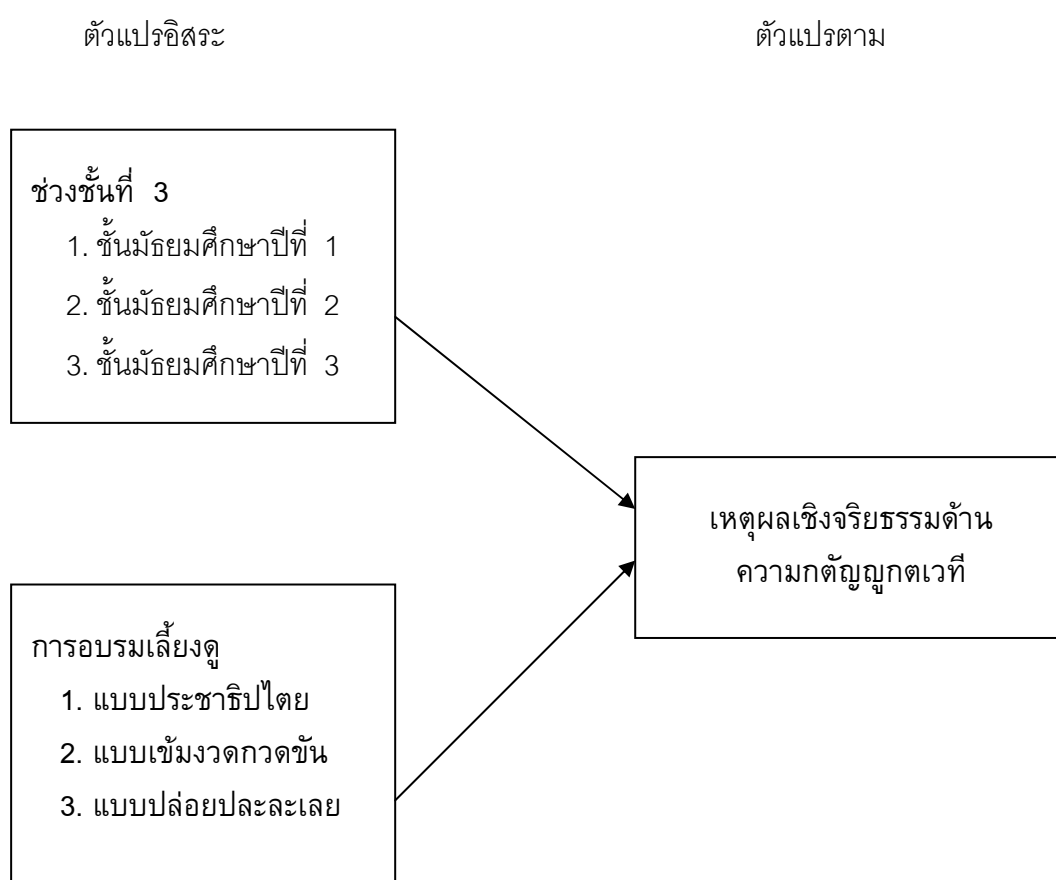
5. **นักเรียนช่วงชั้นที่ 3** หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานงานวิจัย

1. นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นต่างกันมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดที่แตกต่างกัน
2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดที่แตกต่างกัน
3. ระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูส่งผลร่วมกัน ทำให้เกิดผลปฏิสัมพันธ์ต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดของนักเรียน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรม กับอายุของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969) ทฤษฎีการอบรมเลี้ยงดูของเฮิร์ลอค (Hurlock; 1984) และงานวิจัยของผดุง อารยะวิญญู (2533) ดวงเดือน พันธมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจจุบัน (2524) ทิพาพร ลิขิตกุล (2544) และ ดวงพร พิณรุักษ์ (2545) ที่ส่งผลต่อความกตัญญูทวดเทีของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.) (2545) ผู้วิจัยสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูล และเป็นแนวทางในการศึกษา และได้นำเสนอ ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา
 - 1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 1.2 มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม
 - 2.1.1 ความหมายจริยธรรมและเหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 2.1.2 ลักษณะของจริยธรรม
 - 2.1.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม
 - 2.1.4 การวัดจริยธรรม
 - 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญูทเวที
 - 2.2.1 ความหมายของความกตัญญูทเวที
 - 2.2.2 ประเภทของความกตัญญูทเวที
 - 2.2.3 ผลดีของความกตัญญูทเวที
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
 - 3.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู
 - 3.2 ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู
- 4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา

1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 4-20)

1.หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของ ประเทศจึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับ ความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอ ภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

2. จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มี ปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนด จุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของ พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่นับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทาง วิชาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการ ทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะ การคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็น ผู้บริโภค

7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

3. โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้นตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ภาษาไทย

2.2 คณิตศาสตร์

2.3 วิทยาศาสตร์

2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

2.6 ศิลปะ

2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.8 ภาษาต่างประเทศ

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัด

และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่มเพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษา พัฒนาเพิ่มเติมได้

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาเรียนในการจัดการเรียนรู้และ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีเวลาเรียนประมาณ
ปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีเวลาเรียนประมาณ
ปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีเวลาเรียนประมาณ
ปีละ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า
1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

4. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการ
กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับ
เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ
ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที
ซึ่งมีอยู่ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของทุกกลุ่มสาระวิชา แต่กลุ่มสาระวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ดังนี้

สาระที่ 1 : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของ
พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติใน
การอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การกระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม
และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของ
พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ
พัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

1.2 มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542: 20-26) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 จำนวนทั้งสิ้น 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ จำแนกได้ 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านปัจจัย และมาตรฐานด้านกระบวนการ สำหรับมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมและมัธยมศึกษา) มี 7 มาตรฐาน 32 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
2. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต
3. ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที
4. ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว
5. ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
6. ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และออกกำลังกายสม่ำเสมอ
2. ผู้เรียนมีน้ำหนักร่างกาย ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
3. ผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมาหลักเสี่ยง

สภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ

4. ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น
5. ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น และชอบมา

โรงเรียน

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ
2. ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์ โดยไม่ขัดหลัก

ศาสนา

3. ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ

4. ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดึงดูดใจของท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ และมีการคิดแบบองค์รวม

2. ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง

3. ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจและแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว

2. ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

3. ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่าง ๆ ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ผู้เรียนสามารถวางแผนทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัวและทำงานเป็นทีมได้

3. ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

2.1.1. ความหมายของจริยธรรมและเหตุผลเชิงจริยธรรม

จริยธรรม ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Morality” ได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายและคำนิยามไว้อย่างต่าง ๆ กันดังนี้

เพียเจท์ (Piaget. 1960: 1) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรม คือ องค์ประกอบของกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลยอมรับว่าถูกต้อง เป็นสิ่งที่ดีที่ควร เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976: 45) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นพื้นฐานของความยุติธรรมโดยถือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกันของบุคคล ซึ่งไม่ได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับอยู่ทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากล ที่คนส่วนใหญ่ยอมรับได้ในทุกสถานการณ์และไม่มี ความขัดแย้ง เป็นอุดมคติ ดังนั้นพันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิ ข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

คณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทย (กรมวิชาการ. 2523: 8) ให้ความหมายของจริยธรรม คือ การกระทำทั้งกาย วาจาและใจที่ดีงามเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 :2) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์มีขอบเขต รวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ ด้วยลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณค่าประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะและพฤติกรรมที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสังคมนั้น คือพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัดผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และไม่สมควร ฉะนั้น ผู้มีจริยธรรมสูงคือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมาก ส่วนประเภทหลังมีน้อย

สาโรช บัวศรี (2526: 20) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรม เป็นค่านิยมในระดับต่างๆ ซึ่งสังคมและบุคคลต้องยึดมั่นถือมั่น และจริยธรรมนี้ย่อมจะนำสันติสุขมาให้แก่บุคคลและสังคมได้ตามควรแก่กรณี เพราะว่าจริยธรรมเป็นเครื่องควบคุมอันตรกิริยา ระหว่างมนุษย์และสังคม หรือสิ่งแวดล้อมทั้งปวง

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543: 164) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรม หมายถึง การพิจารณาตัดสินใจประพฤติหรือกระทำโดยอาศัยหลักของค่านิยมและหลักศีลธรรม เมื่อพบกับสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใด จริยธรรมเป็นพฤติกรรมหรือการปฏิบัติลงมือทำโดยอาศัยคุณธรรมหรือความดีทั้งหลาย

นรินทร์ ศรีสว่าง (2541: 9) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในแนวทางหรือกฎเกณฑ์ที่ตนเองและสังคมเห็นว่า ดีงาม ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับ และมีความเหมาะสมต่อตนเองและสังคม เป็นแนวทางหรือการประพฤติปฏิบัติ ที่ก่อให้เกิดความพอใจ และสงบสุขต่อบุคคลและสังคมส่วนรวม

กฤษฎี คุญูปการ (2539: 3) อธิบายว่าผู้ที่มีจริยธรรม หมายถึง ผู้ที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีความประพฤติดีงาม มีคุณธรรมและศีลธรรมประจำใจ เมื่อแสดงพฤติกรรมแล้วจะได้รับความพึงพอใจหรือภาคภูมิใจในตนเองที่ได้กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976: 49-50) ให้ความหมายของเหตุผลเชิงจริยธรรมว่าเป็นเหตุผลของบุคคลที่ใช้ในการตัดสินใจที่จะประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลนี้แสดงให้เห็นเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังของการประพฤติพฤติกรรมนั้น ๆ

ดวงตา เครือทิวา (2544: 14) ให้ความหมายว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจหรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เมื่อบุคคลใช้เหตุผลจะสามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นเหตุผลระดับใด ซึ่งเหตุผลที่แสดงออกมาจะแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลโดยเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำสุดเป็นระดับที่บุคคลมีความเห็นแก่ตัวมากที่สุด และค่อย ๆ ลดความเห็นแก่ตัวลงตามลำดับขั้น เปลี่ยนเป็นเห็นแก่พวกพ้องเห็นแก่ส่วนรวม จนในที่สุดเป็นการทำความดีเพื่อความดีโดยแท้จริง โดยไม่หวังผลตอบแทนจากการกระทำนั้น

อัญชลี เครือคำขาว (2540: 57) ให้ความหมายว่าเหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจหรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เมื่อบุคคลใช้เหตุผลจะสามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นเหตุผลระดับใด

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 2-5) ให้ความหมายเหตุผลเชิงจริยธรรมว่าหมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกหรือไม่เลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงมูลเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ ของบุคคล โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และพัฒนาการทางด้านอารมณ์ด้วย

พนิตทิพย์ วังเกล็ดแก้ว (2547: 19) ให้ความหมายว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมหมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเหตุผลนี้แสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำนั้น ๆ

จากความหมายของจริยธรรมและเหตุผลเชิงจริยธรรม เท่าที่รวบรวมมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า

จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในแนวทางหรือกฎเกณฑ์ที่ตนเองและสังคมเห็นว่า ดีงาม ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับ มีความเหมาะสมต่อตนเอง และสังคม ก่อให้เกิดความพอใจสงบสุข ต่อบุคคลและสังคมส่วนรวม

เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ เหตุผลที่บุคคลเลือกนี้จะแสดงถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล

2.1.2 ลักษณะของจริยธรรม

คณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทย ได้สรุป ค่านิยมจริยธรรม ตามแนวปรัชญา และวัฒนธรรมไทยออกเป็น 4 ระดับใหญ่ๆ คือ (สงป. ลักษณะ. 2524: 33)

ระดับ 1 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์บางประการของตนเองหรือเพื่อถัดตา

ระดับ 2 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผู้อื่นในสังคมแคบๆ เช่น ญาติพี่น้องเพื่อนสนิท

ระดับ 3 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่เช่น ชุมชน ประเทศชาติหรือมนุษยชาติ

ระดับ 4 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อความถูกต้องดีงามอันเป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์ในจิตใจ ที่เรียกว่า ความดี เพราะอยากทำหรือทำความดีเพราะความดี

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2-4) ได้แบ่งลักษณะต่างๆของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม เป็น 4 ประการ ดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมนั้นเกี่ยวกับการกระทำชนิดใดควรกระทำ ชนิดใดไม่ควรกระทำ ลักษณะและพฤติกรรมใดเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ความรู้เชิงจริยธรรมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาส่วนใหญ่ เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะในช่วงอายุ 2 ถึง 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมนี้เป็นพิเศษ

2. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบเกี่ยวกับลักษณะนั้น ๆ หรือพฤติกรรมต่างๆ มากน้อยเพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทศนคตินั้นเป็นการรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ดังนั้น ทศนคติเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ สามารถใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงพฤติกรรมของบุคคลได้แม่นยำ

กว่าการใช้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของบุคคลเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของบุคคลในเวลาหนึ่ง อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเหตุผลที่บุคคลใช้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรม จะทำให้ทราบว่า บุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ และบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกันอาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำและระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์และสถานการณ์สำคัญ

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม และการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น พฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทองหรือคะแนน การขโมยและการกล่าวเท็จ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะ การกระทำในทางดีและทางเลวของบุคคล ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

2.1.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ เป็นผลมาจากการศึกษาเรียนรู้ในสังคมหรือประสบการณ์ในชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีพัฒนาการขึ้นเป็นลำดับอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจากวัยที่เป็นทารกเรื่อยไปจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ และถึงแม้ว่าระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์จะแตกต่างกันไปตามแนวทางหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลก็ตาม แต่นักทฤษฎีทั้งหลายยังเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมในบุคคลต่างๆ มีลำดับขั้นตอนเป็นแบบอย่างที่คล้ายคลึงกัน ต้นกำเนิด และแหล่งที่ก่อให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ที่การเรียนรู้ทางสังคมเป็นสำคัญ แต่ก็มีแนวคิดที่แตกต่างกันไปทำให้เกิดทฤษฎีในด้านนี้มากมาย ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงเพียงบางทฤษฎีเท่านั้น ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) (Freud, 1944: 358)

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่าจริยธรรมเป็นส่วนเดียวกันกับมโนธรรม (Superego or Conscience) จริยธรรมเกิดจากกระบวนการภายในของวัฒนธรรมหรือบรรทัดฐานของพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูที่ถ่ายทอดสู่ตัวเด็ก ทำให้เด็กได้รับเอาบุคลิกภาพ ค่านิยมบรรทัดฐานของจริยธรรมในสังคมเหล่านั้นสู่ตนเอง ทำให้เกิดการถือตนตามอย่าง (Identification) ที่ได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังมา หากความต้องการของตนไม่สอดคล้องกับที่สังคมต้องการก็จะเกิดความขัดแย้งกันขึ้น ทำให้เกิดการปรับตัวในลักษณะต่างๆ และถ้าบุคคลนั้นทำความชั่วหรือฝ่าฝืนเขาจะเกิดความละอายขึ้นในใจตนเอง

ไม่สบายใจ ซึ่งถือว่าเป็นการลงโทษตัวเอง ต่อไปเขาจะไม่ทำชั่วหรือฝ่าฝืนอีกโดยไม่ต้องมีการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอกนั่นคือเขามีความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดีหรือมีมโนธรรมนั่นเอง

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เห็นว่า สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมเป็นตัวการในการกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (Social Contingency) ให้กับเด็กตั้งแต่เกิด และดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่โดยนำเอาหลักการเสริมแรงและหลักการเชื่อมโยงมาอธิบายวิธีการ และขบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคมในการควบคุมพฤติกรรม แม้ว่ามนุษย์จะไม่มีจริยธรรม หรือความต้องการจริยธรรมติดตัวมาตั้งแต่เกิดก็ตามเมื่อเกิดมาและเจริญเติบโตขึ้นจะมีจริยธรรมและพฤติกรรมไปตามแนวโครงสร้างทางวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งได้มาจากการเสริมเรงนั่นเองทฤษฎีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้ (Skinner. 1971: 101-128)

1. พัฒนาการทางจริยธรรมเกิดจากการเจริญเติบโตของการพัฒนาของการคล้อยตามกฎเกณฑ์จริยธรรมของสังคมทางด้านความคิดความประพฤติและอารมณ์ มากกว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางสมอง (Cognitive Structure Change)
2. แรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้เกิดพฤติกรรมทางจริยธรรม ทุกจุดมีรากฐานมาจากความต้องการทางชีวภาพ หรือความต้องการรางวัลจากสังคม และการหลีกเลี่ยงการลงโทษ
3. พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม
4. พื้นฐานทางจริยธรรม (Basic Moral Norm) เกิดขึ้นในจิตใจโดยมีสาเหตุมาจากกฎเกณฑ์วัฒนธรรมภายนอก
5. สิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมมากน้อยเท่าใดขึ้นกับปริมาณของรางวัล การลงโทษ การห้าม และการเห็นแบบอย่างของพ่อแม่และบุคคลอื่นซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม (Socializing Agent)

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development Theory)

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้ (Kohlberg. 1976: 48)

1. พัฒนาการทางจริยธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานทางพุทธิปัญญา (Cognitive) และมีองค์ประกอบทางการเลือกใช้เหตุผลทางจริยธรรม
2. แรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรม คือ แรงจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับ (Acceptance) การมีความสามารถ (Competence) การเคารพตนเองหรือเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ (Self-esteem or Self Actualization) มากกว่าจะเป็นความต้องการทางกายหรือการลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความกลัว

3. ลักษณะสำคัญของการพัฒนาการทางจริยธรรม คือ พัฒนาการจะเป็นแบบ สากลมีขั้นตอนเหมือนกันทุกวัฒนธรรมมีการปฏิสัมพันธ์กันในสังคมมีการสวมบทบาท (Role Taking) และมีความขัดแย้งในสังคมซึ่งต้องการ การบูรณาการทางจริยธรรม (Moral Interration) เช่นเดียวกัน

4. กฎและเกณฑ์ปกติเบื้องต้นของจริยธรรม เกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าเกิดจากการสร้างกฎเกณฑ์ภายในตัวเอง จึงไม่นิยามขั้นพัฒนาการจากกฎภายใน แต่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตน (Self) กับคนอื่น

5. สิ่งแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการจริยธรรม พิจารณาจากคุณภาพและขอบเขต ทั่วๆไป ของสิ่งเร้าทางพุทธิปัญญาและทางสังคม ตลอดช่วงการพัฒนาการของเด็กมากกว่าเกิดจาก ประสบการณ์เฉพาะอย่าง จากพ่อแม่หรือประสบการณ์ที่ได้รับจากวินัย การลงโทษหรือรางวัล

นักจิตวิทยาในกลุ่มทฤษฎีพัฒนาทางพุทธิปัญญาที่สำคัญ ได้แก่ เพียเจท์ (Jean Piaget) และลอเรนซ์ คอลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg)

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์

เพียเจท์ (Piaget) เป็นนักจิตวิทยาชาวสวิด ได้สร้างทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ที่ตั้งอยู่บนสมมติฐานของทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา ทำให้ทราบว่าความคิดและสติปัญญา ของบุคคลมีการเจริญตามลำดับขั้นของการพัฒนา เมื่อใช้อายุเป็นเกณฑ์ในการแบ่งลำดับขั้น และเขา สังเกตพบว่าจริยธรรมจะแฝงอยู่ในพฤติกรรมและกฎเกณฑ์การเล่นของเด็กตลอดเวลา (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2527: 135) และจากการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม ทำให้เขาพบว่า แก่นกลางของจริยธรรมคือเคารพกฎเกณฑ์ทางสังคมและความยุติธรรม โดยมีพัฒนาการจริยธรรม 2 ขั้น ดังนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และ เพ็ญแข ประจวบจักษ์. 2524: 39-40)

1. ระยะเวลาที่เด็กถือกฎเกณฑ์จากภายนอก (Heteronomous) มีช่วงอายุก่อน 8 ปี เป็นระยะที่พ่อแม่ผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กอย่างเห็นได้ชัด เด็กจะยึดถือ กฎเกณฑ์ตายตัว(Fixed Rules) ผิดเป็นผิดถ้าผิดต้องได้รับโทษโดยไม่คำนึงถึงแรงจูงใจหรือสาเหตุแห่ง การกระทำนั้น

2. ระยะเวลาที่เด็กมีเกณฑ์ของตัวเอง (Autonomous) เป็นระยะที่เด็กพัฒนา จริยธรรมขึ้นสู่ระดับที่มีความคิดเป็นของตนเอง มีเหตุผลที่คำนึงถึงความยุติธรรม และพิจารณาผล ของการกระทำด้วย การที่เด็กเปลี่ยนการรับรู้จากกฎเกณฑ์ที่ตายตัวหรืออิทธิพลจากภายนอก มาเป็น เกณฑ์ของตัวเองที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของผู้อื่น (Relativism) เนื่องมาจากพัฒนาการทาง สติปัญญา อายุ และการมีสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเพียเจท์พบว่าเด็กจะบรรลุทั้งพัฒนาการทาง สติปัญญา จริยธรรมขั้นสูงสุดเมื่ออายุประมาณ 8-10 ปี

เพียเจท์ (Piaget. 1962: 122) วัตถุประสงค์ทางการทฤษฎีธรรมโดยการสร้างแบบ สัมภาษณ์เป็นรายบุคคลขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งข้อคำถามของเขาจะเกี่ยวข้องกับ กับสถานการณ์คู่ (Story Pair) ที่เขากำหนดขึ้นในสถานการณ์คู่หนึ่งจะเป็นเรื่องที่คล้ายคลึงกัน เว้นแต่รูปการของปัญหา ที่ตามมาจะแตกต่างกันในเรื่องความตั้งใจหรือแรงจูงใจ ดังตัวอย่าง เช่น เด็กชายคนหนึ่งทำแก้วแตก 15 ใบ โดยไม่ได้เจตนา ขณะที่เปิดประตูเข้ามาเพื่อจะรับประทานอาหาร ส่วนเด็กชายอีกคนทำแก้ว แตก 1 ใบ ขณะที่ปีนขึ้นไปหยิบขวดแยม แล้วตั้งคำถามว่า “ใครทำผิดมากกว่ากัน ถ้าเป็นพ่อ เธอ ควรตีใครมากที่สุด” จากคำตอบเหล่านี้ เพียเจท์นำมาพิจารณาตัดสินตามเกณฑ์ของการให้เหตุผล เชิงจริยธรรมที่ตั้งไว้ 6 เกณฑ์ ดังนี้

1. การตัดสินใจจากเจตนาการกระทำ (Intentionality in Judgment) เด็กเล็กมี แนวโน้มที่จะตัดสินกระทำอย่างหนึ่งว่าไม่ดี โดยตัดสินจากปริมาณที่เกิดขึ้น แต่เด็กโตจะตัดสินจาก ความตั้งใจหรือเจตนาการกระทำของบุคคลนั้น

2. การตัดสินใจเกี่ยวโยงจากบุคคลอื่น (Relativism or Saction) เด็กเล็กจะ ตัดสินการกระทำถูกผิดจากความเชื่อว่าคุณก็คิดเช่นเดียวกันนี้ และเชื่อว่าความเห็นของผู้ใหญ่ย่อมถูก เสมอ เด็กโตจะต้อง ตัดสินสถานการณ์

3. ความไม่เกี่ยวข้องกันกับบทลงโทษ (Independence or Saction) เด็กเล็กจะ ตัดสินการกระทำอย่างหนึ่งว่าไม่ดี เพราะจะทำให้ถูกลงโทษ ส่วนเด็กโตจะตัดสินการกระทำอย่างหนึ่ง ว่าไม่ดี เพราะสิ่งนั้นไปขัดกับกฎเกณฑ์และจะเกิดอันตรายกับบุคคลอื่น

4. การใช้ระบบตอบแทน (Use of Reciprocity) ในเด็กเล็กมักจะไม่ใช่ระบบตา ต่อตาในการพิจารณาตัดสินบุคคล แต่ในเด็กโตจะใช้บ่อย

5. การใช้การลงโทษเพื่อล้างบาปและตติณิสัย (Use of Punishment as Restitution and Reform) ในเด็กเล็กจะสนับสนุนให้มีการลงโทษอย่างหนักเพื่อตัดสินนิสัยผู้กระทำ ผิด ส่วนเด็กโตจะมีความคิดเช่นนี้น้อยลง

6. การยึดหลักธรรมชาติของความโชคร้าย (Naturalist Views of Misfortune) โดยมีความคิดว่าถูกพระเจ้าลงโทษ

หลังจากที่เพียเจท์ แบ่งชั้นพัฒนาการทางจริยธรรมแล้ว เขาก็ศึกษาพบว่า กระบวนการที่ทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงพัฒนาเกิดจากการพัฒนาทางความคิดความเข้าใจ (Cognitive Development) 4 ชั้น ดังนี้

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (The Sensory Motor Period) ระยะตั้งแต่เกิดจนถึงอายุประมาณ 2 ปี การรับรู้ทางประสาทสัมผัสในระดับง่าย ๆ จะทำให้เกิด พัฒนาการทางเชาว์ปัญญาและความคิด เด็กจะค่อย ๆ มีโอกาสสร้างทางความคิดของสิ่งของที่ได้

พบเห็น และจะกระทำด้วยตนเองในตอนปลายของขั้นนี้ จะเริ่มพัฒนาเรื่องความคงที่ของขนาดและรูปร่างของวัตถุและค้นพบความถาวรของวัตถุ (Permanent Object)

2. ขั้นความคิดเกิดก่อนปฏิบัติการ (The Period of Preoperations Thought) ช่วงอายุประมาณ 2-7 ปี เด็กจะเริ่มใช้ภาพแทนวัตถุและเหตุการณ์เลียนแบบบุคคลอื่นได้ และพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงอายุ 2 - 4 ปี พฤติกรรมในระยะแรกจะเป็นแบบยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) ลักษณะนี้จะลดลงในราวอายุ 6 - 7 ปี ซึ่งเป็นระยะที่เด็กมีพัฒนาการทางภาษาอย่างรวดเร็ว เริ่มพัฒนาความคิดหาเหตุผลแบบตรรกศาสตร์ แต่ความคิดส่วนใหญ่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของการรับรู้

3. ขั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม (The Period of Concrete Operation) ช่วงอายุประมาณ 7-11 ปี เป็นขั้นที่เด็กมีความคิดแบบตรรกศาสตร์ทำให้สามารถแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุหรือเหตุการณ์ที่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ (Concrete) พัฒนาการทางความคิดสูงขึ้น มีแบบแผนการค้นหาความจริงเกี่ยวกับวัตถุและสิ่งแวดล้อมไม่ยึดการรับรู้

4. ขั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม (The Period of Normal Operation) ช่วงอายุประมาณ 11-15 ปี เป็นขั้นสูงสุดของพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาและความคิด เด็กจะสามารถคิดค้นหาเหตุผลนอกเหนือจากข้อมูลที่มีอยู่ สามารถแก้ปัญหาทั้งรูปธรรมได้โดยวิธีทางวิทยาศาสตร์

5. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกันที่ค้นคว้าเกี่ยวกับพัฒนาการทางจิตวิทยาโดยเชื่อมตามทฤษฎีของเพียเจท์ ที่ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมจะพัฒนาการทางพุทธิปัญญา และให้ออกมาในรูปแบบของการตัดสินใจเชิงจริยธรรม (Moral Reasoning) เพราะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลในการที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมชนิดหนึ่งและจากการศึกษาเขาพบว่า การพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นไม่พัฒนาถึงจุดสมบูรณ์เพียงอายุ 10 ปี แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีการพัฒนาการทางจริยธรรมหลายขั้นตอน จากอายุ 11 ปี ถึง 25 ปี (Kohlberg, 1969: 39)

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องพัฒนาการทางจริยธรรมในตัวเองวัยรุ่น พบว่ามนุษย์เราไม่ได้อยู่ในสังคมแบบไหนประเทศใดทวีปใดก็ตาม จะมีรูปแบบ (Pattern) ของการพัฒนาจริยธรรมตามลำดับเป็นขั้นตอนที่แน่นอนเหมือนกัน 6 ขั้น โดยแบ่งเป็น 3 ระดับใหญ่ๆ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 1 ดังต่อไปนี้ (สุธรรม์ จันทร์หอม, 2531: 33)

ตาราง 1 พัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 กระทำไปเพราะกลัวถูกลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) อายุ 2-7 ปี ขั้นที่ 2 กระทำไปเพราะอยากได้รางวัลตอบแทน (Naively Ecistic Orientation) อายุ 7-10 ปี ----- ขั้นที่ 3 กระทำไปเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับตน (Good bey Orientation) อายุ 10-13 ปี ขั้นที่ 4 กระทำไปตามกฎระเบียบของสังคม (Authority and Order Maintaining Orientation) อายุ 13-16 ปี ----- ขั้นที่ 5 กระทำไปเพราะมีเหตุผลเบื้องหลัง (Contracual Legalistic Orientation) อายุ 16 ปีขึ้นไป ขั้นที่ 6 กระทำไปตามหลักสากลและความถูกต้อง (Conscience of Principle Orientation) วัยผู้ใหญ่	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) อายุ 2-10 ปี ----- 2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) อายุ 10-16 ปี ----- 3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level) อายุ 16 ปีขึ้นไป

จากหลักการพัฒนาทางจริยธรรม 6 ขั้นดังกล่าว โคลเบอร์ก ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ หมายถึงการตัดสินใจกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่นในขั้นแรกสุด คือการมุ่งที่จะหลบหลีกไม่ให้ตนเองโดนลงโทษทางกายเพราะความเจ็บปวดที่จะได้รับและยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้มีอำนาจทางกายเหนือตน ขั้นที่สอง คือการกระทำในสิ่งที่จะทำให้ความพอใจมาให้ตนเท่านั้นเริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ คือเขาทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉัน ฉันก็ให้เขา เป็นต้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ หมายถึงการกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ยังต้องการควบคุมจาก

ภายนอก แต่มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ในขั้นที่สาม บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อนส่วนที่สี่ บุคคลมีความรู้สึกถึงบทบาทหน้าที่ของตน ในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม จึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดหรือตรองซึ่งในตัวเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ขั้นที่ 5 คือเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงได้ของผู้อื่น สามารถบังคับใจตัวเองได้ ส่วนขั้นที่หก ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด แสดงทั้งการมีความรู้สึกลึกซึ้ง นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ของตน และการมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรม เพื่อจุดมุ่งหมายในอันปลายนั่นเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่

ถ้าพิจารณาพัฒนาการทางจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นของโคลเบอร์กในแง่ของสติปัญญาและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีน้อยมาก และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามอายุ และตามพัฒนาการของสติปัญญาจนถึงขั้นสูงสุดของพัฒนาการทางจริยธรรม ซึ่งพบได้น้อยคนเช่นกัน ปัจจัยที่บีบบังคับเข้มงวดไม่เปิดโอกาสให้บุคคลเป็นอิสระในความคิดและการกระทำ ไม่ให้โอกาสได้ฝึกหัดการมีเหตุผล และการเคารพเองหรือเป็นสังคมที่มีการปิดกั้นไม่ยอมให้หลักความคิดและวิธีปฏิบัติของบุคคลในสังคมอื่น ๆ รั่วไหลเข้าไปได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524: 19)

จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าในแต่ละทฤษฎีมีจุดมุ่งหมายเน้นที่แตกต่างกัน โดยมีพื้นฐานความเชื่อไปตามแนวคิดของตนเอง

2.1.4 การวัดจริยธรรม

ในการสร้างเครื่องมือสอบวัดทางจริยธรรมนั้นเมื่อมีสถานการณ์หรือข้อคำถามให้ตอบ และมีคำตอบออกมาแล้ว จะต้องนำมาพิจารณาว่า การตอบนั้นควรตรวจให้คะแนนเท่าไร อาศัยเหตุผลใดจึงให้คะแนนเท่านั้น การให้คะแนนหรือการพิจารณาเหตุผลในการตอบแต่ละคำถาม ถือเป็นสิ่งสำคัญมาก การพิจารณาโดยความคิดของตนเองเป็นแบบอัตนัยเกินไป อาจขาดความเชื่อถือได้ จึงจำเป็นต้องยึดหลักทางศาสนา ปรัชญา หรือทฤษฎีทางจริยธรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการให้คะแนน โดยทั่วไปแล้วคนมีจริยธรรมสูงควรได้คะแนนมาก คนมีจริยธรรมต่ำควรได้คะแนนน้อย จึงจะมีความเที่ยงตรง

เกณฑ์ในการให้คะแนนจึงควรยึดหลักต่อไปนี้

1. เกณฑ์จากการแบ่งการพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ จะเห็นว่าแบ่งหลักการพัฒนาการทางจริยธรรมเป็น 2 ระดับ คือ ระยะเด็กยึดหลักจริยธรรมจากผู้อื่นและระดับเด็กยึดหลักจริยธรรมของตนเอง ถ้าอาศัยทฤษฎีของเพียเจต์มาพิจารณาผลการตอบ ก็สามารถให้คะแนนเพียง 2 ระดับ เท่านั้น

ระดับคะแนนต่ำ เมื่อผู้ตอบให้เหตุผลการตอบโดยยึดปริมาณการกระทำเป็นสำคัญ ไม่ได้ให้เหตุผลทางเจตนาของผู้กระทำ

ระดับคะแนนสูง เมื่อผู้ตอบให้เหตุผลคำนึงถึงความยุติธรรมและพิจารณาผลการกระทำว่ามีเจตนาด้วยหรือไม่

2. เกณฑ์จากการแบ่งการพัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก มีการแบ่งชั้นเหตุผลทางจริยธรรมเป็น 6 ชั้น แบ่งระดับใหญ่เป็น 3 ระดับ ดังนั้นถ้าผู้สร้างเครื่องมือวัดจริยธรรมยึดผลการตอบตามแนวทฤษฎีนี้ จะต้องคำนึงถึงการให้คะแนนไว้ 2 แบบ คือ แบบคะแนนต่างกัน 3 ระดับกับคะแนนต่างกันอย่างมาก 6 ชั้น

ใน 6 ชั้นนั้น คะแนนน้อยเริ่มจากชั้นที่ 1 ถึง ชั้นที่ 6 คะแนนมากที่สุด โดยพิจารณาเหตุผลการตัดสินใจใช้จริยธรรมได้ดังนี้

1. ดีหรือเลวเป็นผลมาจากการกลัวถูกลงโทษหรือการให้รางวัล
2. ดีหรือเลวเพราะเขาช่วยเรา เราช่วยเขา ไม่มีความจงรักภักดีหรือชื่อเสียง
3. ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับกลุ่มปฏิบัติ ทำให้กลุ่มชอบพอ
4. ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับการทำตามหน้าที่ กฎหมายและหลักศาสนา
5. ดีหรือเลวของการทำตามสัญญาประชาคมเห็นประโยชน์สังคมเป็นใหญ่
6. ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับมโนธรรมของตน ทำตามอุดมการณ์สากล

ถ้าปรับเป็น 3 ระดับ อาจกล่าวได้ดังนี้

1. เป็นการกระทำเพื่อให้ตนเองพอใจ
2. เป็นการกระทำเพื่อให้สังคมได้ประโยชน์
3. เป็นการกระทำเพื่ออุทิศตนตามอุดมการณ์สากล

3. เกณฑ์ระดับจริยธรรมตามแนวคณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทย เกณฑ์นี้แบ่งระดับจริยธรรมออกเป็น 4 ระดับ

1. ทำความดีเพื่อประโยชน์บางประการของตน
2. ทำความดีเพื่อผู้อื่นในวงแคบ
3. ทำความดีเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม
4. ทำความดีเพื่อตัวเองและเพื่ออุดมการณ์อันเป็นสากล

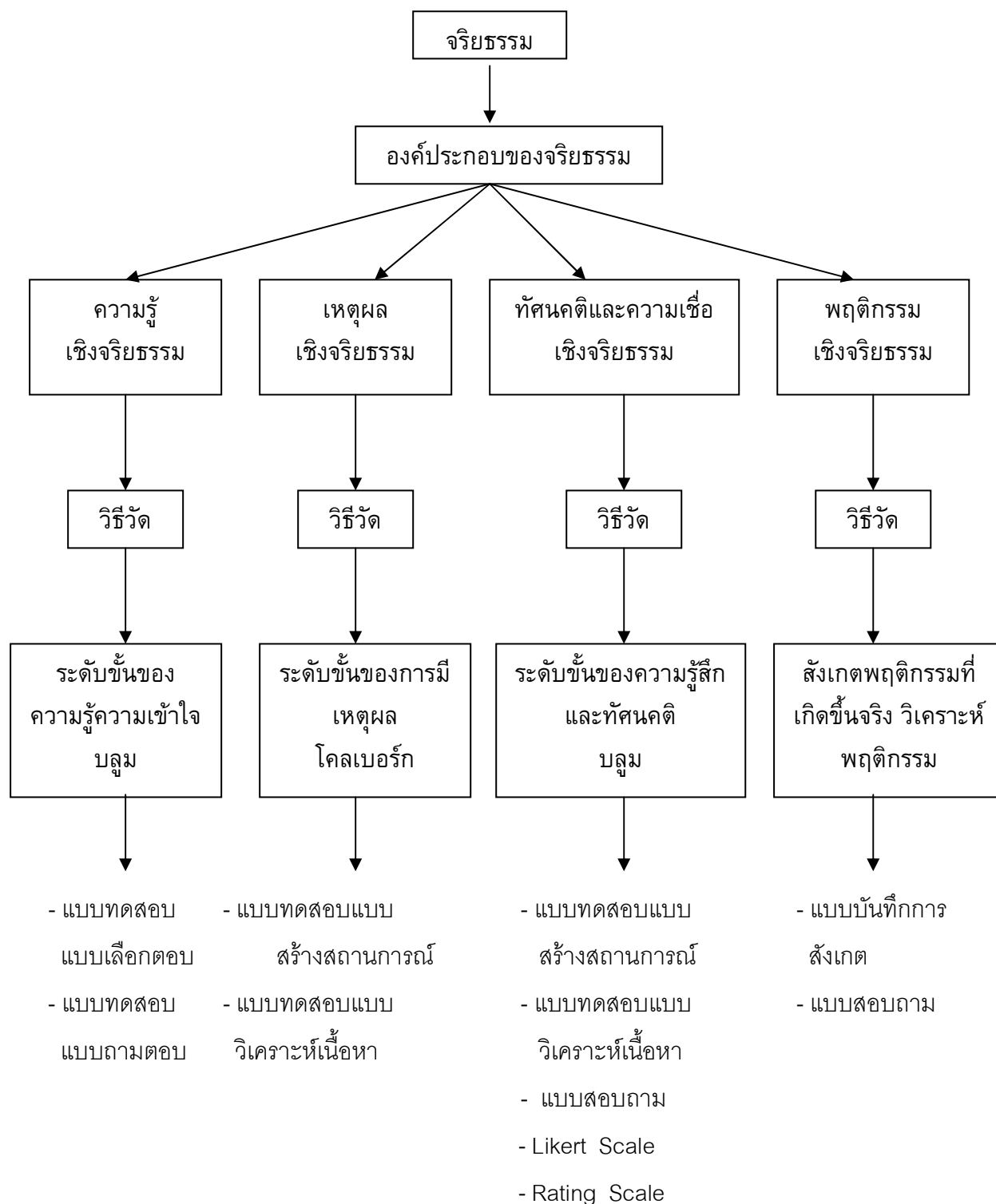
4. เกณฑ์ผสมผสานหลักการแสดงการกระทำที่ดี เกณฑ์นี้เกิดจากการสังเคราะห์หลักการทำความดี ว่าการแสดงการกระทำแบบใดจึงน่าจะเป็นระดับความดีที่แตกต่างกัน นั่นคือเริ่มจากความดีน้อยขึ้นไปถึงความดีมาก เพื่อให้การพิจารณาง่าย ๆ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ

1. การแสดงเหตุผลการกระทำ เพื่อเอาตนเองเป็นหลักประจำ

2. การแสดงเหตุผลการกระทำ เพื่อผู้รู้จักคุ้นเคย

3. การแสดงเหตุผลการกระทำ เพื่อสังคมหรือผู้อื่นทั่วๆ ไปโดยไม่หวังผลตอบแทน

เกณฑ์ในการจัดระดับความดีเป็นเพียงแนวทางการปฏิบัติเท่านั้น ในการสร้างเครื่องมือวัดผลอาจวัดจริยธรรมเดียวหรืออาจวัดจริยธรรมรวมก็ได้ เครื่องมือวัดจริยธรรมมักจะสร้างสถานการณ์ให้ผู้อ่านพิจารณา เมื่ออ่านแล้วสมมติว่าตัวเองเป็นตัวละครในนั้น ถ้าพบสถานการณ์แบบนี้ จะทำอย่างไร การตอบอาจเขียนตอบ หรือพูดตอบออกมา แล้วผู้ออกข้อสอบนำมาพิจารณาว่าผู้ตอบมีจริยธรรมระดับใด

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการประเมินผลด้านจริยธรรม

ที่มา : กองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). *การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริม*

ลักษณะนิสัย(พระพุทธศาสนาและจริยศึกษา. หน้า 33.

หลักในการสร้างเครื่องมือวัดแบบสถานการณ์ Situational Technique

เครื่องมือวัดแบบสร้างสถานการณ์ เป็นการจำลองหรือสร้างเหตุการณ์ เรื่องราวต่าง ๆ ขึ้น แล้วให้บุคคลแสดงความรู้สึกว่าตนเองจะกระทำ หรือมีความเห็นอย่างไรต่อสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยปรกติแล้วการตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น อาจจะไม่ตอบสนองว่าตัวเราเองทำอะไรหรือการให้เขาแสดงความคิดเห็นว่า ตัวบุคคลในสถานการณ์ (ซึ่งไม่ใช่ตัวเขาเอง) จะทำอย่างไร

การตอบอาจเป็นไปได้ที่อาจอยู่ในแบบ หรือบอกความเห็นของตัวเอง ซึ่งแน่นอนต้องใช้ผู้ที่มีความสามารถเฉพาะมาอ่านพฤติกรรมจากการเขียน หรือบอกนั้น ๆ แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะวิธีการสร้างสถานการณ์ที่มีตัวเลือกให้ตอบตามที่กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งมีแนวทางในการสร้างดังนี้

1. กำหนดหรือสร้างสถานการณ์

1.1 สถานการณ์ที่สร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้นควรเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้จริง ๆ กับบุคคลหรือกลุ่มตัวอย่างนั้น

1.2 ความเข้มหรือความรุนแรงของสถานการณ์ ควรอยู่ในระดับกลาง ๆ ไม่สร้างความเครียดให้เกิดขึ้นแก่ผู้อ่าน หรือผู้ตอบมากเกินไป เช่น สถานการณ์ว่า พ่อแม่กำลังป่วยหนัก ตนเองไม่มีเงินในขณะนั้น ถ้าพบเงินจำนวนหนึ่ง จะทำอย่างไร จะคืนให้เจ้าของ เพราะตนเองก็ไม่อยากได้เงินของผู้อื่น (เป็นคนมีความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น) แต่ในขณะเดียวกันการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ความรักพ่อแม่ ก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเช่นเดียวกัน (มีความเข้มสูง) ดังนั้นผู้ตอบในความสำนึกของกตัญญูทศเวที มากกว่าที่จะนึกถึงในด้านความซื่อสัตย์

1.3 ข้อมูลหรือสาระสำคัญที่กำหนดให้ต้องเพียงพอ การตัดสินใจในทิศทางหรือจุดประสงค์ในการวัด (การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางปฏิบัติในแนวทางที่เห็นเหมาะสม)

2. คำถาม

คำถามที่ใช้ถาม มี 2 ลักษณะ คือ

2.1 คำถามที่ถามให้นักเรียนประเมินสถานการณ์ดังกล่าวในข้อ 1 การประเมิน หมายถึง การพิจารณาตัดสินใจว่า ควร - ไม่ควร , ดี - ไม่ดี , เหมาะสม - ไม่เหมาะสม , ใช้ได้ - ใช้ไม่ได้ , ถูกต้อง - ไม่ถูกต้อง และรวมถึงกรณีที่ไม่อาจตัดสินใจได้

2.2 คำถามที่ให้นักเรียนระบุแนวที่ตนจะปฏิบัติ ถ้าหากตนเองเป็นผู้หนึ่งที่เกี่ยวพันเกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้น ตนจะปฏิบัติอย่างไร

การวัดจริยธรรมสิ่งสำคัญคือ ต้องสร้างนิยามของสิ่งที่วัดให้ชัดเจน สร้างข้อคำถามที่ชัดเจน สั้น ได้ใจความ และการให้คะแนนควรมีเกณฑ์ในการให้คะแนนตามหลักทฤษฎี

2.2 เอกสารเกี่ยวข้องกับความกตัญญูกตเวทิต

2.2.1 ความหมายของความกตัญญูกตเวทิต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2539: 5) ได้ให้ความหมายว่า กตัญญู หมายถึง ผู้รู้อุปการะที่ท่านทำให้ , ผู้รู้คุณท่าน เป็นคำคู่กันกับ กตเวทิต หมายถึง สมองคุณท่าน , ผู้ประกาศคุณท่าน

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ). (ม.ป.ป.: 103) ได้ให้ความหมายว่า กตัญญู หมายถึง รู้อุปการคุณที่ท่านทำให้แก่เรา และกตเวทิตอบแทนอุปการคุณของท่าน กตัญญูกตเวทิต หมายถึง รู้อุปการคุณที่ท่านทำแล้ว และตอบแทน

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (2539: 449) ได้อธิบายว่า คนกตัญญูกตเวทิตเป็นคนซื่อสัตย์ จงรักภักดีต่อผู้มีคุณ เมื่อได้รับอุปการะจากผู้ใดแล้วเป็นไมลืมนหน้าทีของตนที่ต้องรู้คุณ และสนองคุณ นั้นด้วยน้ำใจซื่อสัตย์ และชักนำคนอื่นให้นิยมยินดีทำคุณความดีเช่นนั้นด้วย

พระครูวิศาลสงกรกิจ (2543: 297) ให้ความหมายของความกตัญญูกตเวทิต ไว้ 2 อย่าง คือ

1. กตัญญู แปลว่า ผู้รู้อุปการคุณที่คนอื่นกระทำแล้วแก่ตน หมายความว่า ผู้ใดทำคุณให้แก่ตน มากก็ตาม น้อยก็ตาม ระลึกอยู่บ่อย ๆ เป็นผู้ไมลืมนบุญคุณของผู้มีคุณแก่ตัว

2. กตัญญู แปลว่า ผู้รู้บุญต่าง ๆ ที่ตนทำไว้แล้วว่า เป็นของดี มีอุปการะแท้ หมายความว่า บุญทั้งหลายมีอุปการะแก่สัตว์ทั้งหลายมาก เพราะนำสรรพสัตว์ไปสู่สุคติ และป้องกันทุกข์ต่าง ๆ มีทุกขในอบาย เป็นต้น ความระลึกถึงอุปการะของบุญ จึงชื่อว่า กตัญญู

กตเวทิต หมายถึง ผู้รู้อุปการคุณที่ผู้อื่นทำแล้ว และกระทำการตอบแทน กตัญญูกตเวทิต คือ ผู้รู้อุปการคุณที่คนอื่นทำแล้ว ทำการตอบแทน มีอยู่ 4 จำพวก ได้แก่ พุทธบริษัท ลูกศิษยานุศิษย์ และประชาราษฎร์

พระพุทธวรญาณ (มกคล วิโรจโน) (2548: 49) กตัญญูกตเวทิต แปลใจความว่า รู้จักความดีของท่าน คือ เมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใดหรือจากสิ่งใดจะโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตาม แล้วจำการช่วยเหลือนั้นได้ เมื่อมีโอกาสก็ตอบแทนด้วยตระหนักในพระคุณนั้น

มูลนิธิพระธรรมกาย (2528: 166) ได้ให้ความหมายว่า ความกตัญญูกตเวทิต หมายถึง ความรู้คุณหรือรู้อุปการคุณ ที่ผู้อื่นกระทำแล้วแก่ตน ผู้ใดก็ตามที่มีพระคุณแก่เรา มากก็ตาม น้อยก็ตาม เช่น เลี้ยงดู สั่งสอน ให้อภัย ให้งานทำ ฯลฯ ย่อมตามระลึกถึงด้วยความซาบซึ้งอยู่เสมอ ไมลืมนอุปการคุณนั้นเลย ความกตัญญู เป็นคุณธรรมที่สำคัญในการสร้างชีวิต สามารถเหนี่ยวรั้งตัวเราออกจากความชั่วได้ เช่น นักเรียนจะเกรงหนีโรงเรียน หรือทำตัวเหลวไหล ถ้าคนมีความกตัญญู พอนึกถึงพ่อแม่ นึกถึงครู เกรงว่าพ่อแม่ ครูอาจารย์จะเสียใจก็สามารถหักห้ามใจตนเองไว้ได้ เป็นต้น

พระมหาเจดีย์ว กิตติปาโล (2536: 109) ให้ความหมายว่า กตัญญู หมายถึง รู้
อุปการะที่ท่านทำให้ , รู้คุณท่าน

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (2545: 20) ให้ความหมายว่า กตัญญู หมายถึง
ความรู้สึกสำนึกในคุณความดี หรือการทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ของผู้อื่นที่มีต่อตน

โชติ จินตแสง (2543: 91) ให้ความหมายว่า กตัญญูกตเวที หมายถึง การรู้จัก
บุญคุณ คือ เมื่อบุคคลใดก็ตามที่ท่านได้กระทำแล้วรู้จักอุปการคุณตอบ

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2541: 224) ให้ความหมายว่า ความกตัญญู หมายถึง การ
รู้จักบุญคุณ อะไรก็ตามที่เป็นบุญหรือคุณต่อตนแล้วก็ตาม ระลึกรู้ถึงด้วยความซาบซึ้งไม่ลืมเลย
ความเป็นผู้มีใจความกระจำ มีสติปัญญาบริบูรณ์ รู้อุปการคุณที่ผู้อื่นกระทำแล้วตอบแทน

ชัยมงคล (2542: 91) ให้ความหมายความกตัญญูว่าหมายถึง รู้อุปการะที่ท่านทำ
ให้ตน รู้คุณของท่าน

ทวี บุญยเกตุ (2515: 49) ให้ความหมายความกตัญญูกตเวทีว่าหมายถึง การรู้คุณ
คน การสนองคุณคน หรือการมีน้ำใจรำลึกถึงอุปการคุณที่ตนได้รับด้วยความสำนึกในบุญคุณ

ดวงเด่น นุธรรมรัมย์ (2547: 10) ให้ความหมายว่า ความกตัญญู หมายถึง ความ
รู้สึกสำนึกในการอุปการะคุณ หรือบุญคุณที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมีต่อตนเอง กตเวที หมายถึง การแสดงออก
เพื่อการตอบแทนบุญคุณ ความกตัญญูกตเวที หมายถึง การรู้บุญคุณและตอบแทนคุณต่อคนอื่นและ
สิ่งอื่นที่มีบุญคุณ

กนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฐ์ (2545: 40) ได้สรุปความหมายของความกตัญญูกตเวที
ว่า ความกตัญญู คือ การรู้คุณหรือสำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณ และตอบแทนบุญคุณด้วยสิ่งของ
วาจา หรือด้วยการกระทำ

เกษม บุญศรี (2513: 1) ได้แปลความกตัญญูว่า การรู้คุณคน คือความเป็นผู้
อุปการะที่ผู้ใดผู้หนึ่งทำแล้ว น้อยหรือมากก็ตาม โดยความระลึกถึงบ่อย ๆ โดยความเป็นคนไม่ลืมคุณ
คน คือการรู้คุณคน กตเวที หมายถึง ผู้ประกาศคุณหรือผู้แทนคุณ คนรู้คุณคนแล้วตอบแทนคุณคน
เรียกว่า กตัญญูกตเวที

พิไลลักษณ์ ทองรอด (2547: 38) ได้สรุปความหมายของความกตัญญูกตเวที ว่า
ความกตัญญูกตเวที หมายถึง ความรู้สึกสำนึกหรือกระทำสิ่งที่เป็นความดีหรือประโยชน์เพื่อตอบแทน
ในบุญคุณหรือประโยชน์หรือความดีของผู้อื่นและสิ่งอื่นที่มีต่อตน การตอบแทนไม่จำเป็นต้องตอบ
แทนด้วยการกระทำ อาจตอบแทนด้วยวาจาหรือคำพูดก็ได้

สมภพ ชีวรัฐพัฒน์ (2542: 167) ให้ความหมายว่า ความกตัญญูกตเวที หมายถึง การรู้และการยอมรับรู้ในบุญคุณของบุคคล สัตว์ สิ่งของและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อตัวเราทั้งทางตรงและทางอ้อม และพยายามกระทำการตอบด้วยการทดแทนพระคุณ ช่วยเหลืออุปการะ ยกย่องบำรุงรักษาให้คงอยู่ เพื่อรักษาความสงบสุขของสังคม และเพื่อรักษาสมดุลทางธรรมชาติ

กนก จันทร์ขจร (2533: 517) ให้ความหมายว่า ความกตัญญู คือ ความเป็นผู้รู้อุปการะ ที่ผู้อื่นกระทำแก่ตน และไม่ลบหลู่บุญคุณท่านผู้มีพระคุณ กตเวที คือ การประกาศและตอบสนองพระคุณผู้มีบุญคุณ หาโอกาสตอบแทนอยู่เสมอ

พระมหาวิระ ถาวโร (ม.ป.ป.: 104) ให้ความหมายว่า กตัญญูกตเวที หมายถึง รู้คุณ เป็นอันว่าคนที่รู้คุณคน หรือคนที่รู้คุณสัตว์ หรือว่าสัตว์รู้คุณคน เป็นผู้มีความสุขอย่างสูงสุด คนที่รู้คุณคน รู้แล้วก็ตอบแทน ทั้ง พ่อ แม่ ผู้ให้เลือดเนื้อ ชีวิต ครูอาจารย์ ผู้สอนเราให้ความรู้เรา หรือคนที่เคยสงเคราะห์เรา เราก็ควรตั้งใจสนองความดีตอบแทนท่าน

สรุปได้ว่าความกตัญญูกตเวที หมายถึง การสำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณ หาโอกาสตอบแทนบุญคุณอย่างเต็มใจ เช่น การเคารพเชื่อฟัง ช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระงาน ปฏิบัติตามคำแนะนำอบรมสั่งสอนของผู้มีพระคุณ

2.2.2 ประเภทของความกตัญญูกตเวที

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร) (2539 : 450) ได้ประมวลลักษณะกตัญญูกตเวทีที่ควรปฏิบัติได้ 3 ประเด็น คือ

1. กตัญญูต่อบุคคล บุคคลที่ผู้กตัญญูควรจะกตัญญูรู้คุณและสนองคุณตอบนั้น โดยชั้นสูงก็คือ พ่อแม่ ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ พระมหากษัตริย์ และพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
2. กตัญญูต่อสัตว์ สัตว์ที่มีคุณ เช่น ช้าง ม้า โค กระบือ ที่ใช้เป็นพาหนะเทียมลากเข็น หรือไถนา คนกตัญญูย่อมรู้คุณของสัตว์ที่ตนได้อาศัยแรงมัน ไม่ประพฤติดุร้าย โหดแก่มัน ใช้งานด้วยความกรุณาปราณี ณะใช้ไม่เหี้ยมตีมันจนเหลือเกิน ไม่ใช้เกินกำลังของมัน ไม่ปล่อยให้อดอยาก อิดโรย บำรุงมันให้เป็นสุข

3. กตัญญูต่อสิ่งที่ไม่มีความวิญญูณ

พระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจโน) (2548: 49) แยกความกตัญญูกตเวที ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. กตัญญูต่อวัตถุ หมายถึงสิ่งของเครื่องใช้ หรือต้นไม้บ้านเรือน ตลอดจนประเทศชาติศาสนา เมื่อได้รับความร่มเย็นเป็นสุขจากสิ่งใด ก็รู้คุณสิ่งนั้น แล้วหาโอกาสตอบแทนตามความเหมาะสม

2. กตัญญูต่อบุคคล คือ ใครก็ตามที่ได้ทำความดีแก่เรา ก็จดจำได้และสำนึกในบุญคุณนั้นอยู่เสมอ เมื่อสบโอกาสก็ตอบแทนทันที เช่น พ่อแม่ หน้าที่ของลูกคือควรบูชาท่านเสมอ

3. กตัญญูต่อตนเอง การกตัญญูต่อตนเองจะเป็นแรงส่งให้คนทำดีมากขึ้น เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ควรภูมิใจและทำตนให้สมค่า ด้วยการสร้างชีวิตที่ดี คือวัยเด็กก็เร่งศึกษาหาความรู้ วัยหนุ่มสาวก็ประกอบวิชาชีพให้เป็นหลักฐานเพื่อความอยู่ดีกินดีของครอบครัว วัยชราก็ควรทำบุญให้มาก

มูลนิธิพระธรรมกาย (2528 : 166) สรุปประเภทสิ่งที่ควรกตัญญูไว้ 5 ประการ คือ

1. กตัญญูต่อบุคคล คือ ใครก็ตามที่เคยมีพระคุณต่อเราไม่ว่าจะมากน้อยเพียงไร จะต้องกตัญญูรู้คุณท่าน ติดตามระลึกถึงเสมอด้วยความซาบซึ้ง พยายามหาโอกาสตอบแทนคุณท่านให้ได้ โดยเฉพาะ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสงฆ์ บิดามารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ พระมหากษัตริย์ หรือผู้ปกครองที่ทรงทศพิธราชธรรม จะต้องตามระลึกถึงพระคุณท่านอยู่เสมอ ให้ปฏิบัติตัวเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และเป็นพุทธมามกะสมชื่อ

2. กตัญญูต่อสัตว์ คือ สัตว์ที่มีคุณต่อเรา เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย สุนัข ที่ใช้งาน จะต้องใช้ด้วยความกรุณาปราณี ไม่เขี้ยวตบใจจนเกินไป ไม่ใช้งานหนักจนเป็นการทรมาน ให้กินให้พักผ่อนตามเวลา

3. กตัญญูต่อสิ่งของ คือ ของใดที่มีคุณต่อเรา เช่น หนังสือเรียน สถานศึกษา วัด ต้นไม้ ป่าไม้ วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการหาเลี้ยงชีพ ฯลฯ จะต้องปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นให้ดี ไม่ลบหลู่ดูแคลน ไม่ทำลาย

4. กตัญญูต่อบุญ คือ คนเราเกิดมามีอายุยืนยาว ร่างกายแข็งแรง ผิวพรรณดี สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความสุขความเจริญ มีความก้าวหน้า มีทรัพย์สมบัติมาก ก็เนื่องมาจากผลของบุญ จึงควรหมั่นสะสมบุญทุกครั้งที่มีโอกาส

5. กตัญญูต่อตนเอง คือ รู้ว่าตัวเราเป็นอุปกรณ์สำคัญในการทำชีวิตให้ดี ในการสร้างบุญกุศลนานาประการ เพื่อความสุข ความเจริญก้าวหน้าแก่ตนเองต่อไป จึงถนอมร่างกาย รักษาสุขภาพให้ดี ไม่ทำลายด้วยการเสพสิ่งเสพติด เพี้ยวเตร็ดเตร่ ดิ้นรน ไม่นำร่างกายไปประกอบความชั่ว เช่น ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ เจ้าชู้ อันเป็นการทำลายตนเอง

พระครูวิศาลสงกิจ (2543: 300) ได้สรุปสิ่งที่ควรกตัญญูกตเวทีไว้ดังนี้ คือ

1. พระพุทธเจ้า มีพระคุณต่อพุทธบริษัทมาก หากจะนับจะประมาณมิได้ มีอยู่ 3 ประการ คือ พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ พระมหากรุณาคุณ พุทธบริษัทจะต้องตอบแทนพระคุณของพระองค์ด้วยอามิสบูชา มีดอกไม้ ของหอม อภรณ์ รูป เทียน ปัจจัย 4 คือ ผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย ยา เป็นต้น และตอบแทนด้วยปฏิบัติบูชา คือ บูชาด้วยการปฏิบัติ ได้แก่ บำเพ็ญศีล สมาธิ ปัญญา

2. บิดามารดา มีบุญคุณแก่ลูกมาก คือสอนให้ลูกไม่ให้ทำชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี ให้ศึกษาศิลปวิทยา หาสามีภรรยาที่สมควรให้ และมอบทรัพย์สมบัติให้ ลูกควรตอบแทนท่าน คือ ท่านได้เลี้ยงเรามาแล้วควรเลี้ยงท่านตอบ ช่วยกิจการงานของท่าน ดำรงวงศ์สกุล ประพฤติตนให้สมควรที่จะรับทรัพย์มรดก ชักนำท่านให้มีศรัทธา ให้ได้รักษาศีล ให้ได้ฟังธรรม ให้ได้เจริญสมณกรรมฐาน ให้เจริญวิปัสสนากรรมฐาน และเมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน

3. ครูอาจารย์ ผู้ที่สั่งสอน ให้เรียนดี แนะนำดี บอกศิลปวิชาโดยสิ้นเชิง ไม่ปิดบังอำพรางไว้ ยกย่องให้ปรากฏในเพื่อนฝูง และทำความป้องกันในทิศทั้งหลาย คือจะไปในทิศไหน ๆ ก็ไม่ให้หอดอยาก ศิษย์ควรตอบแทน คือ แสดงความเคารพนับถือ เข้าไปคอยรับใช้ เชื้อฟุ้งและตั้งใจเรียนโดยเคารพ

4. พระราชามหากษัตริย์ เป็นผู้ที่มีพระคุณต่อประชาราษฎร์มาก เพราะพระองค์เป็นประมุขของประเทศ เต็มเปี่ยมไปด้วยพระเมตตาคุณ พระขันติคุณ พระมหากรุณาธิคุณต่อประชาราษฎร์ทุกถ้วนหน้า ให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่พสกนิกร เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ประชาราษฎร์ต้องตอบแทนพระคุณของพระองค์ท่าน โดยปฏิบัติตามกฎหมาย ตั้งตนอยู่ในศีลธรรม วัฒนธรรมทำตนและลูกหลานให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ฉลาดในการหาเลี้ยงชีพ รักษานามของประเทศชาติ ศาสนา

วิภาส ธนวัฒน์ (2005: 110) ได้สรุปประเภทของความกตัญญูที่ไว้ 5 ประการ คือ

1. กตัญญูต่อบุคคล คือใครก็ตามที่เคยมีพระคุณต่อเราไม่ว่าจะมากน้อยเพียงไร จะต้องกตัญญูรู้คุณท่าน ติดตามระลึกถึงเสมอด้วยความซาบซึ้ง พยายามหาโอกาสตอบแทนบุญคุณท่านให้ได้

2. กตัญญูต่อสัตว์ คือ สัตว์ที่มีคุณต่อเรา เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย ที่ใช้งาน จะต้องใช้ด้วยความกรุณา ปราณี ไม่เหี้ยมโหด ไม่ทรมาน ต้องเลี้ยงดูให้อาหารอย่าให้อดอยาก ให้ได้กินได้นอนพักผ่อนตามเวลา

3. กตัญญูต่อสิ่งของ คือของสิ่งใดก็ตามที่มีคุณต่อเรา เช่น หนังสือเรียน สถานที่ศึกษา วัด ต้นไม้ ป่าไม้ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการหาเลี้ยงชีพ เป็นต้น ต้องปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นให้ดี ไม่ลบหลู่ดูแคลน ไม่ทำลาย

4. กตัญญูต่อบุญ คือ การที่มีร่างกายแข็งแรง ผิวพรรณดี สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความสุขความเจริญ มีความก้าวหน้า มีทรัพย์สมบัติมาก ก็เนื่องมาจากผลของบุญ จึงมีความรู้คุณของบุญ และไม่ประมาทในการสร้างบุญใหม่ให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

5. กตัญญูต่อตนเอง คือ รู้ว่าร่างกายของเราเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะใช้อาศัยในการทำความดี ใช้ในการสร้างบุญกุศลนานาประการ เพื่อความสุขความเจริญก้าวหน้าแก่ตนเอง จึงควรทะนุถนอมดูแลร่างกาย รักษาสุขภาพให้ดี ไม่ทำลายด้วยการกินเหล้า เสพสิ่งเสพติด เที่ยวเตร่ดึก ๆ ดื่น ๆ และไม่นำร่างกายนี้ไปประกอบความชั่ว

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) (2545: 20) ได้สรุปลักษณะบุคคลที่เราควรแสดงความกตัญญูได้แก่

1. บิดา-มารดา เป็นผู้ให้ชีวิตแก่เรา เลี้ยงดูเรามาด้วยความรัก ความเมตตา ไม่มีใครเสมอเหมือน เราต้องตอบแทนบุญคุณด้วยการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอน เมื่อท่านเจ็บป่วยก็ควรช่วยดูแลรักษา เมื่อท่านแก่ชราเราควรเอาใจใส่เลี้ยงดูท่าน

2. ครู – อาจารย์ เป็นผู้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้แก่เรา ทำให้เราเป็นคนดี มีความรู้ความสามารถที่จะไปประกอบอาชีพในวันข้างหน้า ดังนั้น เราจึงตอบแทนบุญคุณท่านด้วยการเชื่อฟังคำสั่งสอน แสดงความเคารพ รับใช้ท่านเมื่อมีโอกาส ไม่ลบหลู่ท่าน

3. ญาติผู้ใหญ่ เป็นผู้ให้ความรัก ความเมตตา บางท่านอาจคอยเลี้ยงดูเรามาตั้งแต่วัยเด็ก เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา เราควรตอบแทนท่านด้วยการเคารพเชื่อฟังในคำสั่งสอนของท่าน ประพฤติตนเป็นคนดี นอกจากนี้หากมีโอกาสควรรับใช้ท่านด้วยการดูแลเอาใจใส่เมื่อท่านเจ็บป่วย หรือช่วยเลี้ยงดูท่าน เมื่อท่านแก่ชราไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้

สถาบันที่เราควรแสดงความกตัญญูได้แก่

1. บ้านและครอบครัว เป็นที่ให้ความสุขทั้งกายและใจแก่เรา ดังนั้น เราจึงควรดูแล รักษาบ้านให้สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ

2. โรงเรียน เป็นสถาบันที่ให้ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ทำให้เราสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้มากมาย เราจึงควรช่วยกันบำรุงรักษา และดูแลทำความสะอาดอยู่เสมอ ไม่ทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน

3. ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันที่สำคัญต่อเรามากที่สุด เพราะเป็นสถาบันที่ให้หลายสิ่งหลายอย่างแก่เรา เราจึงควรตอบแทนบุญคุณด้วยการจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ไม่ประพฤติตนให้เป็นที่เสื่อมเสีย

นอกจากสถาบันแล้ว สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติก็มีบุญคุณต่อเรา เช่น ให้ความร่มรื่นแก่เรา ให้อาหาร ให้อากาศ ดังนั้น เราจึงควรตอบแทนด้วยการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เราควรอนุรักษ์ บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ตลอดไป

พระมหาเจดีย์ว กิตติปาโล (2536 : 109) ได้ประมวลสิ่งที่ควรกตัญญูไว้ 5 ประการ ได้แก่

1. กตัญญูต่อบุคคล เช่น พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มารดา บิดา บุคคลเหล่านี้ควรระลึกถึงคุณท่านอยู่เสมอ
2. กตัญญูต่อสัตว์ เช่น สัตว์ที่ช่วยเราทำนาทำไร่ ควรปล่อยให้พักผ่อนตามโอกาส
3. กตัญญูต่อสิ่งของ เช่น หนังสือธรรมะ หนังสือที่ให้ความรู้ เป็นต้น
4. กตัญญูต่อบุญ เช่น รู้คุณค่าของบุญที่เราได้เกิดเป็นมนุษย์
5. กตัญญูต่อตนเอง เช่น การที่เราได้ทำกิจการทุกอย่างได้ก็เพราะอาศัยร่างกาย ฉะนั้นควรถนอมร่างกายไว้

โชติ จินตแสง (2543 : 91) ประมวลลักษณะที่ควรกตัญญูกตเวที ได้แก่

1. บุคคล เช่น พระพุทธเจ้า พระสงฆ์ บิดามารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนคนที่เคยช่วยเหลือเรามา
2. พืช พืชบางชนิดเป็นอาหาร เป็นยา บางชนิดทำเป็นที่อยู่อาศัย บางชนิดทำเป็นเครื่องใช้ ให้ความชุ่มชื้น ความสวยงามร่มเงาและช่วยฟอกอากาศที่เราหายใจ
3. สัตว์ สัตว์ที่มีคุณต่อเรา ได้แก่ ช้าง ม้า วัว ควาย แมว สุนัข เป็นต้น แม้สัตว์ที่มีพิษก็ช่วยให้เกิดสมดุลทางธรรมชาติ
4. สิ่งของ เช่น พระธรรม หนังสือ สถานศึกษา วัด เครื่องใช้ โดยนำไปปฏิบัติ ให้ความเคารพ รักษาอนุรักษ์
5. ธรรมชาติ เช่น ดิน ภูเขา น้ำ อากาศ ถ้าไม่ช่วยกันรักษา มนุษย์ก็ได้รับความเดือดร้อนไม่มีความสุข
6. ตนเอง คือ การทำความดี บำรุง และรักษาร่างกายและจิตใจให้สะอาด

บริสุทธิ์

สมภพ ชีวรัฐพัฒน์ (2542: 168) ได้สรุปประเภทของสิ่งที่ควรกตัญญูกตเวที แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. กตัญญูต่อบุคคล ได้แก่ พระพุทธเจ้า บิดามารดา ครูอาจารย์ และบุคคลอื่น ๆ ที่มีพระคุณต่อเรา ไม่ว่ามากหรือน้อย ต้องติดตามระลึกถึงพระคุณด้วยความซาบซึ้งและหาโอกาสตอบแทนพระคุณ

2. กตัญญูต่อสัตว์ สัตว์ที่มีพระคุณต่อเรา เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย ใช้เป็นสัตว์พาหนะ ใช้แรงงาน ต้องกระทำต่อสัตว์ด้วยความเมตตาปราณี ไม่ทรมาน ปล่อยให้หิวอดอาหารอดน้ำ เลี้ยงดูอย่างดี ให้พักผ่อน ไม่ใช้งานตรากตรำจนเกินไป ไม่ควรฆ่าสัตว์ที่เคยมีพระคุณต่อเรา

3. กตัญญูต่อสิ่งของ เช่น รถยนต์ หนังสือแบบเรียน บ้าน วัด ต้นไม้ ฯลฯ ต้องปฏิบัติต่อสิ่งของเหล่านั้นด้วยความเคารพ ไม่ดูถูกดูแคลน ไม่ทำลาย ถนอมใช้ด้วยความประหยัด

4. กตัญญูต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สถาบันทั้งสามมีความสำคัญต่อความอยู่รอดของคนในชาติ ความเป็นเอกราช ปกครองให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข มีแผ่นดินถิ่นอาศัยเพราะอำนาจบารมีของสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ดังนั้น ควรแสดงความเคารพ รู้คุณค่า ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตอบแทนพระคุณด้วยการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี รู้จักเสียสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ฯลฯ

5. กตัญญูต่อตนเอง รู้จักคุณค่าร่างกาย ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการปฏิบัติธรรม เพื่อพัฒนาดตนเองให้มีคุณธรรมและบรรลุนิพพานสูงขึ้น ใช้ประโยชน์ร่างกายนี้ สะสมความดี ละทิ้งความชั่ว คนที่เกิดมาเป็นมนุษย์ เป็นคนมีวาสนา เป็นผู้มีโอกาสเพราะไม่มีสัตว์ประเภทใด ที่สามารถปฏิบัติธรรม ประพฤติพรหมจรรย์ได้ดีเท่ากับมนุษย์

6. กตัญญูต่อธรรม อันได้แก่ รู้คุณค่าของปรมัตถธรรม สภาวธรรม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า การตอบแทนพระคุณของสภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ให้น้ำสะอาด อากาศบริสุทธิ์ ไม่ควรทิ้งของเสีย ขยะ ลงสู่แหล่งน้ำ อนุรักษ์ธรรมชาติ และทดแทนพระคุณของพระพุทธเจ้า โดยการประพฤติธรรมตลอดชีวิต เป็นต้น

ชัยมงคล (2542: 92) สรุปประเภทของสิ่งที่ควรกตัญญูไว้ 12 ประการ คือ

1. พระพุทธเจ้า
2. พระธรรม
3. พระสงฆ์
4. พระมหากษัตริย์
5. บิดา
6. มารดา
7. ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์
8. ศาสนา
9. ประเทศชาติ
10. สัตว์ที่ช่วยงาน
11. บุญ คุณธรรม

12. แม่น้ำ ปาฏเขา

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2541: 224) ได้ประมวลลักษณะที่ควรแก่ความกตัญญูได้เป็น 5 ประการ ได้แก่

1. กตัญญูต่อบุคคล คือใครก็ตามที่เคยมีพระคุณต่อเรา ไม่ว่าจะมากน้อยเพียงไร จะต้องกตัญญูรู้คุณท่าน ติดตามระลึกถึงเสมอด้วยความซาบซึ้ง พยายามหาโอกาสตอบแทนคุณท่านให้ได้
2. กตัญญูต่อสัตว์ คือสัตว์ที่มีบุญคุณต่อเรา เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย ที่ใช้งานจะต้องใช้ด้วยความกรุณาปราณี ไม่เหี้ยมโหดมันจนเหลือเกิน อย่าใช้งานหนักจนเป็นการทรมาน ให้ได้กินได้นอนได้พักผ่อนตามเวลา
3. กตัญญูต่อสิ่งของ คือสิ่งของใดก็ตามที่มีคุณต่อเรา เช่นหนังสือธรรมะ หนังสือเรียน สถานศึกษา วัด ต้นไม้ ป่าไม้ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการหาเลี้ยงชีพ ฯลฯ จะต้องปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านี้ให้ดี ไม่ลบหลู่ดูแคลน ไม่ทำลาย
4. กตัญญูต่อบุญ คือรู้ว่าคนเราเกิดมามีอายุยืนยาว ร่างกายแข็งแรง ผิวพรรณดี สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความสุขความเจริญ มีความก้าวหน้า มีทรัพย์สมบัติมาก กล่าวได้ว่าทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยบุญ ทั้งบุญเก่าที่ได้สั่งสมมาดีแล้วและบุญใหม่ที่เพียรสร้างขึ้นประกอบกัน
5. กตัญญูต่อตนเอง คือรู้ว่าร่างกายของเรานี้เป็นอุปกรณ์สำคัญที่เราจะได้อาศัยใช้ในการทำความดี ใช้ในการสร้างบุญกุศลนานาประการเพื่อความสุขความเจริญก้าวหน้าแก่ตนเอง จึงทะนุถนอมดูแลร่างกาย รักษาสุขภาพให้ดี ไม่นำร่างกายนี้ไปประกอบความชั่วอันเป็นการทำลายตนเอง

2.2.3 ผลดีของความกตัญญูกตเวทิตะ

มูลนิธิพระธรรมกาย (2528: 167) อธิบายว่า อานิสงส์การมีความกตัญญูกตเวทิตะ คือ

1. ทำให้รักษาคุณความดีเดิมไว้ได้
2. ทำให้สร้างคุณความดีให้เพิ่มได้อีก
3. ทำให้เกิดหิริโอตตัมปะ
4. ทำให้เกิดขันติ
5. ทำให้จิตใจผ่องใส มองโลกในแง่ดี
6. ทำให้เป็นคนน่ารัก น่าเอ็นดู
7. ทำให้ทั้งมนุษย์และเทวดาอยากช่วยเหลือ
8. ทำให้เป็นที่สรรเสริญของคนดี
9. ทำให้เป็นที่น่าคบหาของคนดี

10. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้โดยง่าย

11. ทำให้เกิดสติ ไม่ประมาท

พระครูวิศาลสงฺกิจ (2543: 300) อธิบายว่า บุคคลผู้มีความกตัญญูทเวที เป็นมงคล คือ

1. สปุริโส เป็นสัตบุรุษ คือเป็นคนดี

2. ปลัสิโย เป็นผู้ควรแก่การยกย่องสรรเสริญของนักปราชญ์

3. วิเสสาธิคมเหตุ เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้ได้บรรลุคุณวิเศษต่าง ๆ นับตั้งแต่

มนุษยสมบัติจนถึงมรรคผล นิพพาน เป็นปริโยสาน

4. เป็นมหากุศล

5. เป็นคนไม่ประมาท

6. เป็นคนมีแก่นธรรมประจำตนเอง

7. เป็นคนบำเพ็ญประโยชน์ทั้ง 3

8. เป็นคนรักษาสัจธรรม 3

9. เป็นคนดำเนินตามวงศ์ของนักปราชญ์

10. เป็นคนมีที่พึ่งอันประเสริฐ

11. เป็นผู้เลิศด้วยคุณธรรม ทั้งขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูง

ชัยมงคล (2542: 92) สรุปว่าผลดีของความกตัญญูทเวที คือ

1. ทำให้มีเกียรติ

2. ทำให้เจริญรุ่งเรือง

3. ทำให้เป็นคนน่ารัก

4. ทำให้เป็นคนน่าคบ

5. ทำให้จิตใจเบิกบาน

6. ทำให้ละอาย เกรงกลัวบาป

7. ทำให้มีชื่อเสียง

8. ทำให้นักปราชญ์สรรเสริญ

9. ทำให้มีความอดทน

10. ทำให้มีคนคอยช่วยเหลือ

11. ทำให้เทวดารักษา

12. ทำให้สามารถรักษาความดีไว้ได้

13. ทำให้เพิ่มพูนความดีได้อีก

14. ทำให้ไม่อดอยากปากแห้ง

15. โดดเด่นในหมู่ญาติ

พระสมชาย ฐานวุฑโฒ (2543: 228) อธิบายว่า อานิสงส์การมีความกตัญญูทวดเวที คือ

1. ทำให้รักษาคุณความดีเดิมไว้ได้
2. ทำให้สร้างคุณความดีใหม่เพิ่มได้อีก
3. ทำให้เกิดสติ ไม่ประมาท
4. ทำให้เกิดหิริโอตตปปะ
5. ทำให้เกิดขันติ
6. ทำให้จิตใจผ่องใส มองโลกในแง่ดี
7. ทำให้เป็นที่สรรเสริญของคนดี
8. ทำให้มีคนอยากคบหาสมาคม
9. ทำให้ทั้งมนุษย์และเทวดาอยากช่วยเหลือ
10. ทำให้ไม่มีเวรไม่มีภัย
11. ทำให้ลาภผลทั้งหลายเกิดขึ้นโดยง่าย
12. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานโดยง่าย

พระมหาเฉลิมว กิตติปาโล (2536: 110) อธิบายว่า อานิสงส์การมีความกตัญญูทวดเวที

1. ทำให้รักษาคุณความดีเดิมไว้ได้
2. ทำให้สร้างคุณความดีใหม่เพิ่มอีก
3. ทำให้เกิดหิริโอตตปปะ
4. ทำให้เกิดขันติ
5. ทำให้จิตใจผ่องใส
6. ทำให้เป็นคนน่ารัก
7. ทำให้มีมนุษย์และเทวดาคอยช่วยเหลือ
8. ทำให้เป็นที่สรรเสริญของบัณฑิต
9. ทำให้เป็นคนน่าคบ
10. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้ง่าย

โชติ จินตแสง (2543: 91) อธิบายว่า การมีความกตัญญูทวดเวทีเป็นมงคล คือ

1. เป็นที่รักใคร่
2. ได้รับความกรุณา
3. คนพาสรรเสริญ
4. มีความเจริญก้าวหน้า

5. มีความผาสุก
6. ปลูกความดีได้ง่าย
7. ไม่ตกในที่ชั่ว
8. คนทั่วไปได้เป็นแบบอย่าง (โดยเฉพาะลูกหลาน)

สมภพ ชีวรัฐพัฒน์ (2542: 171) อธิบายว่า ประโยชน์ของความกตัญญูทเวที คือ

1. ทำให้ช่วยรักษาคุณงามความดีของตนไว้และยกย่องคุณงามความดีของคนอื่น
2. ทำให้เกิดสติ ไม่ประมาท มีความละเอียดรอบคอบและเกรงกลัวต่อบาป
3. ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ
4. ทำให้เป็นที่ยกย่องสรรเสริญของคนดีทั่วไป
5. ทำให้เกิดความสุขแก่ตนเอง ครอบครัว และสังคม
6. ทำให้ทั้งมนุษย์และเทวดาอยากช่วยเหลือ
7. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้ง่าย

จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญูทเวที อันประกอบด้วยความหมายของความกตัญญูทเวที ประเภทของความกตัญญูทเวที และผลดีของความกตัญญูทเวที ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ความกตัญญูทเวทีเป็นจริยธรรมที่สำคัญที่ทำให้สังคมดำรงอยู่ด้วยความสงบสุข โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามทั้งหลายของคนไทยล้วนแต่มีความกตัญญูทเวทีเป็นพื้นฐานสำคัญ ควรรักษาและส่งเสริมจริยธรรมข้อนี้ให้คงมีอยู่ต่อไป การปลูกฝังความกตัญญูทเวทีนี้จะต้องเริ่มจากบ้าน คือบิดามารดาจะต้องเป็นครูคนแรกในการอบรมสั่งสอนจริยธรรมข้อนี้แก่ลูกหลาน ต้องทำตัวอย่างที่ดีให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดีอยู่เสมอหรือการแสดงคำพูดที่ไพเราะ เช่น การกล่าวคำขอบคุณ หรือการแสดงความระมัดระวังต่อผู้ที่ทำประโยชน์หรือความดีให้ สิ่งเหล่านี้เป็นบันไดขั้นสูงของการปลูกฝังความกตัญญูทเวที และเมื่อเด็กไปโรงเรียน ทางโรงเรียนก็สามารถที่จะแทรกจริยธรรมข้อนี้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมอีกทางหนึ่ง (กรมการศาสนา. 2521: 16)

3. เอกสารเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

3.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

นันทา เทนธานี (2534: 27) ให้ความหมายว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ในครอบครัวซึ่งประกอบด้วยบิดามารดา หรือบุคคลอื่น ๆ ปฏิบัติต่อเด็กเพื่อตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี นอกจากนี้ ยังให้การแนะนำสั่งสอนให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

จกมล เกษตุ้ม (2541: 11) ให้ความหมายว่า การอบรมเลี้ยงดูหมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองเด็กปฏิบัติต่อเด็กโดยวิธีการต่าง ๆ อันเป็นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทั้งในด้าน อาหาร ที่อยู่อาศัย การพักผ่อน ตลอดจนความรักความอบอุ่น ความปลอดภัยในชีวิต รวมทั้งการฝึกให้เด็กมีพฤติกรรมของระเบียบวินัยที่พึงประสงค์

การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเป็นการให้ความรู้และประสบการณ์เป็นการวางแผนการอยู่ในสังคมให้กับเด็ก เพราะบ้านเป็นสถานที่แห่งแรกที่ได้เรียนรู้ทักษะทางสังคม และความ ต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับผู้อื่น (Zimbardo. 1977: 59) ซึ่งไรท์ (Wright. 1981: 39) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การปฏิบัติของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่มีต่อเด็กใน 4 ด้าน คือ การควบคุม การเป็นตัวอย่างแก่เด็ก การให้รางวัล และการลงโทษ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดู มีผลต่อการพัฒนาของเด็กในหลาย ๆ ด้าน บุคลิกภาพโดยส่วนรวมของคนเรานั้น ส่วนใหญ่เป็นผลสืบเนื่อง มาจาก การอบรมเลี้ยงดูทางบ้านกับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่คนเราได้รับตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก แม้เมื่อมีวัยเจริญมากขึ้นบุคคลผู้นั้นก็จะมีประสบการณ์มากขึ้น แต่ประสบการณ์เหล่านั้นไม่ได้มีอิทธิพลลึกซึ้งไปจนถึงประสบการณ์เดิมอันเป็นรากฐานที่สะสมมาตั้งแต่เยาว์วัย (ดาวณา กิตติสาโร. 2546: 21)

ดาวณา กิตติสาโร (2546: 22) ให้ความหมาย การอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง สภาพที่เด็กได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ซึ่งรวมทั้งการสั่งสอน ให้รางวัลและการลงโทษ

ศิริพันธ์ สุระรัมย์ (2546: 50) ให้ความหมายการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กทั้งทางวาจาและท่าทาง เพื่อให้เด็กเจริญตามแนวที่ต้องการและเป็นที่ยอมรับของสังคม

มะลิ อุดมภาพ (2538: 6) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูหมายถึง วิธีการที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อบุตรทั้งวาจา และกิริยาท่าทางในลักษณะของการอบรมสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ ชี้แนะ ให้รางวัล และลงโทษ เรื่องการศึกษาเล่าเรียน การแต่งกาย การคบเพื่อน การทำงานบ้าน การรักษาเวลา การรักษาความสะอาด การใช้จ่ายเงิน การใช้เวลาว่าง สุขภาพ และมารยาททั่วไป

ศรีรัตน์ ชฎอนันต์ (2546: 16) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึงการที่บิดามารดาปฏิบัติต่อดูก โดยการให้คำแนะนำสั่งสอน ดูแลให้ความช่วยเหลือคุ้มครอง และตอบสนองความต้องการทางกาย วาจาและใจ เพื่อให้เด็กมีชีวิตอยู่ และเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตามความมุ่งหวัง นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูยังเป็นกระบวนการในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล เป็นเรื่องของการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติของแต่ละครอบครัว

จตุพร เพ็งชัย (2534: 99) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ในครอบครัวซึ่งประกอบด้วย บิดามารดา และบุคคลอื่น ๆ ปฏิบัติต่อดูก เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดีและยังให้การแนะนำสั่งรอบตัว ฝึกอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

สมคิด อิศระวัฒน์ (2542: 10) ได้ให้ความหมายการอบรมเลี้ยงดู ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การเลี้ยงดูที่เป็นกระบวนการที่จะถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ และวิถีการปฏิบัติของแต่ละครอบครัวได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม และจากกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต มีทั้งการกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการเลี้ยงดูของพ่อแม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก

ชาปิโร (อัจนรา สุชาธรรม. 2543; อ้างอิงจาก Shapiro. 1997) ให้ความหมายว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อดูกโดยการให้คำแนะนำ สั่งสอน ให้ความช่วยเหลือ คุ้มครอง ให้ความรักความอบอุ่นและตอบสนองความต้องการทางกาย และทางใจ เพื่อให้เด็กมีชีวิตอยู่และเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้านและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่พ่อแม่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อดูกเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานที่จำเป็น ทางด้านร่างกายและจิตใจ การอบรมสั่งสอน เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตในสังคม ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.2 ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู

เฮอร์ลอค (ดาวน์ภา กิตติสาโร.2546: 22; อ้างอิงจาก Hurlock. 1984: 402-403) ประมวลรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ ดังนี้

1.การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ (Autocratic Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ผู้ลึ่กว่าบิดามารดาก้าวำยเรื่องส่วนตัวของตนทำให้ตนเองรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดาใช้คำพูดที่ทำให้ตนเองรู้สึกอับอาย

2.การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ผู้ลึ่กว่า บิดามารดาปฏิบัติต่อดูกอย่างยุติธรรม บิดามารดามีความอดทน ไม่ตามใจและ

เข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือกับบุตรตามโอกาสอันควร

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Laissez - faire Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่รู้สึกว่าการดูแลตัวเองได้รับการเอาใจใส่ตามใจ และไม่ได้รับความแนะนำช่วยเหลือเอาใจใส่จากบิดามารดาเท่าที่ควร

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (2534: 20) ประมวลการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ หมายถึง การที่พ่อแม่มักให้ลูกอยู่ในโอวาท มีระเบียบวินัย ถ้าสั่งสอนด้วยวาจาไม่เป็นผล ก็อาจใช้อำนาจบังคับมาตรการส่วนใหญ่เป็นการลงโทษ บางครั้งอาจให้รางวัลแต่เป็นส่วนน้อย ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มักทำให้ลูกไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบทำตามคำสั่งมากกว่าคิดเอง ถ้าไม่มีคนบังคับอาจจะทำอะไรไม่ถูก เมื่อเข้าสังคมจะเก็บกด บางครั้งใช้วิธีก้าวร้าวรุกรานผู้อื่น หรือหนีออกจากบ้านเพราะคิดว่าพ่อแม่ไม่รักหรือเป็นศัตรูกับตน

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่สอนให้ลูกใช้เหตุผล โดยให้เหตุผลที่ต้องลงโทษเมื่อลูกทำผิด มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเสมอ มีการทำกิจกรรมร่วมกันและปฏิบัติตามกติกาที่กำหนดไว้ การเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้ลูกมีความรับผิดชอบ มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ รู้จักประนีประนอม ยอมรับในมติเสียงข้างมากและกล้าทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามสบาย หมายถึง การที่พ่อแม่ปล่อยให้ลูกทำอะไรได้ตามสบาย ไม่ว่าลูกจะทำอะไรก็ปล่อยตามใจ การเลี้ยงดูแบบนี้ จะทำให้ลูกขาดความรับผิดชอบต่อตนเองไม่ได้ ขาดการยำเกรงผู้ใหญ่ ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น ถ้าเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่ฐานะดีมักจะใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ชอบเกะกะระรานผู้อื่น สำหรับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนจะขาดความมักใหญ่ใฝ่สูงและไม่มีจุดมุ่งหมายของชีวิต

มะลิ อุดมภาพ (2538: 7) ได้ศึกษาและสรุปวิธีการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กในปกครองวิธีนี้จะทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ได้รับความรัก ความอบอุ่น รับฟังเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็น ให้ความร่วมมือตามโอกาสอันควร ได้รับผิดชอบในเรื่องส่วนตัวและมีอิสระตามความเหมาะสม

2.การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน โดยวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร หรือเด็กในปกครองวิธีนี้จะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ถูกบังคับให้ทำตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย ไม่รับฟังเหตุผล ก้าวก้าวเรื่องส่วนตัว ถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนต้องการ

3.การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย โดยวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร หรือเด็กในปกครองวิธีนี้จะทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับการเอาใจใส่ถูกปล่อยให้อะไรตามใจและไม่สนใจว่าคุณจะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ไม่ได้รับการสนับสนุนหรือคำแนะนำจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ไม่ได้รับความอบอุ่น และชอบใช้อารมณ์

จंगกล เกษตุ้ม (2541: 15-30) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1.การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย

- 1.1 โภชนาการ
- 1.2 การนอนหลับ
- 1.3 การขับถ่าย
- 1.4 การออกกำลังกาย

2.การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ โดยการสร้างบรรยากาศในบ้านด้วยการให้ความรักและความต้องการของเด็ก เข้าใจเอกลักษณ์ของเด็ก ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง ให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มั่นคง ปลอดภัย ให้อิสระภาพบางประการแก่เด็ก

3.การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม ฝึกให้เด็กเรียนรู้วัฒนธรรมและกฎเกณฑ์ของสังคม เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น และมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม

4.การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา จัดกิจกรรมที่จะเป็นประสบการณ์ให้กับเด็กได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสหรือเรียนรู้จากการทดลอง ในบรรยากาศที่มีความรักความอบอุ่น

5.การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านจริยธรรม การที่จะปลูกฝัง หรือส่งเสริมพัฒนาการทางด้านจริยธรรมนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก และการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีชี้แนะในสิ่งเหมาะสมและถูกต้อง ตลอดจนใช้วิธีการที่หลากหลายในการอบรมสั่งสอน

ผดุง อารยะวิญญู (2533: 36) อธิบายว่า การก้าวร้าวอาจจะเกิดขึ้นกับเด็กโดยการเลียนแบบพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่แสดงพฤติกรรมไปในทางก้าวร้าวบ่อย เด็กจะเอาอย่าง ถ้าเด็กไม่ได้ในสิ่งที่ตนต้องการก็จะแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวออกมาแล้วพ่อแม่ก็ยอมทำตามในสิ่งที่เด็กปรารถนา เด็กก็จะ

เห็นว่าการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวนั้นทำให้ตนได้รับสิ่งที่ต้องการ ครั้งต่อไปถ้าเด็กถูกขัดขวางก็จะแสดงการก้าวร้าวออกมาอีกเรื่อยไป การลงโทษเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสกัดกั้นพฤติกรรมดังกล่าว แต่ถ้าเด็กมีความเก็บกดมาก ๆ ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวออกมาได้ เด็กก็จะหาทางชดเชยไปในทางที่ไม่รุนแรงนัก เช่น การตำหนิผู้อื่น กล่าวคำเสียดสี หรือแสดงออกโดยการเล่น เช่น เล่นกีฬาที่รุนแรง เป็นต้น

ซาปิโร (อัจนรา สุขารมณ. 2543; อ้างอิงจาก Shapiro. 1997) ได้ศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก โดยแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ

แบบที่ 1 แบบใช้อำนาจ พ่อแม่ประเภทนี้จะมีการตั้งกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่เข้มงวดและเผด็จการ จะมีแต่คำว่า “อย่า” กับลูก มีความคาดหวังในตัวลูกสูง เด็กที่อยู่ในครอบครัวลักษณะนี้จะมีอารมณ์กดดันสูง ไม่ไว้วางใจใคร บางครั้งอาจมองโลกในแง่ร้าย มีแต่การตำหนิและวิพากษ์วิจารณ์ และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

แบบที่ 2 แบบตามใจ ทะนุถนอมจนเกินเหตุ ไม่มีการตั้งเกณฑ์ระเบียบใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่มีการดุหรือลงโทษเมื่อลูกทำความผิด เด็กจะถูกตามใจจนแทบจะเสียเด็ก พ่อแม่จะพุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างให้ตามที่เด็กปรารถนา จะทำให้เด็กกลายเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง มีอารมณ์ก้าวร้าว และมองตัวเองเป็นศูนย์กลางแห่งความสนใจ เด็กที่มาจากครอบครัวประเภทนี้จะมีลักษณะอารมณ์อ่อนไหวง่าย ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ในสังคมเด็กประเภทนี้รู้จักแต่การรับ ไม่รู้จักการให้ ทำให้มีปัญหาในการปรับตัว

แบบที่ 3 แบบให้เหตุผลในการเลี้ยงดู พ่อแม่ประเภทนี้รู้จักความ “พอดี” รู้จักการยืดหยุ่นไม่เข้มงวดจนเด็กขาดศักยภาพในตนเอง หรือปล่อยจนเสียเด็ก พ่อแม่ให้คำแนะนำเมื่อเด็กมีปัญหา แต่ไม่ควบคุมหรือออกคำสั่ง เมื่อเด็กทำผิดจะมีการชี้แจงเหตุและผล เด็กที่มาจากครอบครัวประเภทนี้จะมีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล เป็นเด็กที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความหนักแน่น ควบคุมอารมณ์และปรับตัวได้ดี

จากการศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ 1.การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลหรือแบบประชาธิปไตย 2.การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 3.การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู อันประกอบด้วยความหมายของการอบรมเลี้ยงดู และลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า จริยธรรมของบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างมาก ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมทางพฤติกรรมของเด็ก และเป็นสถาบันแรกที่ได้ให้การอบรมทางจิตใจแก่เด็กตลอดเวลา การที่เด็กจะมีอุปนิสัย มีมารยาทหรือ

การวางตัวอย่างไว้นั้นเกิดจากการอบรมจากทางบ้านส่วนหนึ่ง ดังนั้นการที่ได้ก็จะมีคุณสมบัติทั้งทางร่างกายและจิตใจนั้นขึ้นอยู่กับอบรมเลี้ยงดูที่ดี (บุญชร แก้วส่อง. 2522 : 14) สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2524 : 134) การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน โดยเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย และเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย ส่วน ชมพูนุช ศรีเสาวลักษณ์ (2530: 45) ได้ศึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางที่ 11/7 กรุงเทพมหานคร พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในนักเรียนที่มีอายุ 12 และ 14 ปี ส่วนการวิจัยของ สุกฤษณ์ ช่อร่วมคิด (2537: 40) ที่ได้ทำการศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 กองบัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มาจากการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพาพร ลิขิตกุล (2544: 65) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน เช่นเดียวกับ ดวงพร พิณรุักษ์ (2545: 87-89) ได้ทำการศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมและความรู้สึกผิดชอบของเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เคตตีเฟียน (Ketefian. 1981: 171-176) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรม กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพยาบาลปฏิบัติการจำนวน 79 คน โดยใช้แบบทดสอบดีไอทีของเรสต์วัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและสร้างแบบทดสอบเจเอเอนด์ (JAND) ประกอบด้วยเรื่องเกี่ยวกับจรรยาบรรณของพยาบาล 7 เรื่องพบว่า 1. มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับความรู้ ค่านิยมของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 2. มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับการรับรู้ของพยาบาลในพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ปรากฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มัสเสน (Mussen. 1969: 261) ได้ศึกษาพบว่า พ่อแม่ที่ให้เด็กมีโอกาสและได้รับการสนองความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็นจะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง พึ่งตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออกสามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวลและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

โคลเบอร์ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคนอื่น ๆ. 2520: 15 – 16; อ้างอิงจาก Kohlberg. 1964. Review of child development research.) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับอายุ พบว่า เด็กอเมริกันอายุ 7 , 10 , 13 และ 16 ปี นิยมใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงตามอายุ กล่าวคือ เด็กอายุ 7 ปี ประมาณ 90 เปอร์เซนต์ ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เด็กอายุ 10 ปี ส่วนมาก 50 กว่าเปอร์เซนต์ ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 แต่ก็มีอีกส่วนหนึ่ง 34 เปอร์เซนต์ ที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ส่วนวัยรุ่นอายุ 13 ปี มากกว่า 50 เปอร์เซนต์ ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ส่วนน้อยกว่า 20 เปอร์เซนต์ ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ส่วนวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 16 ปี แม้จะยังใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 มากกว่า 50 เปอร์เซนต์ แต่ก็มีปรากฏว่ามีผู้ที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 5 และขั้นที่ 6 23 เปอร์เซนต์ มากกว่ากลุ่มเด็กที่มีอายุต่ำกว่าทุกกลุ่ม

สกลี และไวส์ (ชนาธิป ชินะนาวิน. 2545: 65; อ้างอิงจาก Stinnett, walters; & Evelyn. 1984: 302 citing Skelly; & White. 1977) ได้ทำเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบอนุรักษ และวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบสมัยใหม่ โดยศึกษากับครอบครัวทั้งสิ้น 1,230 ครอบครัว ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีวิธีอบรมเลี้ยงดูแบบอนุรักษจะทำให้เด็กมีค่านิยมด้านศาสนา ด้านการประหยัด ด้านการทำงานหนัก และด้านความมั่นคงทางการเงิน ส่วนวิธีอบรมเลี้ยงดูแบบสมัยใหม่จะทำให้เด็กมีค่านิยมด้านศาสนา ด้านการประหยัด ด้านความซื่อสัตย์และด้านการประสบความสำเร็จ

4.2 งานวิจัยในประเทศ

นันทา แทนธานี (2534: 106 -108) ได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย สังคม จริยธรรม และยังพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ปราณี จันทรหอม (2541: 42 - 44) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะ

ศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2540 จำนวน 45 คน โดยใช้แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมก้าวร้าว ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัจฉรา สุขารมณ และคณะ (2534: 14-15) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูความคิดสร้างสรรค์ และพฤติกรรมกล้าแสดงออก พบว่า 1.การอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาแบบมีเหตุผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกในทั้งสองประเภทโรงเรียน 2.ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 เมื่อจำแนกตามลักษณะทางชีวสังคม ภูมิหลังทางครอบครัว ในแต่ละประเภทโรงเรียน พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนหญิงจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่านักเรียนชาย สำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สานิต ไม่พบว่ามี ความแตกต่างระหว่างเพศในการแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออก 3.ส่วนการศึกษาและอาชีพของบิดา มารดา ในแต่ละประเภทของโรงเรียน ไม่พบว่าทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกัน

จิตริยา ไชยศรีพรหม (2533: 84) ได้ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาแต่ละระดับชั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงคะแนนจากค่าน้อยไปหามากตามระดับชั้นต่อไปนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยพบว่า เด็กทุกชั้นสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าทุกชั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการปรับตัวทางสังคม พบว่า คะแนนที่เรียงจากค่าน้อยไปหามากตามลำดับ คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยพบว่าคะแนนของเด็กนักเรียนทุกชั้นสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และคะแนนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนการปรับตัวทางสังคมต่ำ เช่นเดียวกับการปรับตัวเอง

ภูงศ์ เลหาศิริวงศ์ (2535: 93) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาในการปรับตัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ศึกษาในระบบโรงเรียนและระบบกึ่งโรงเรียน มีสภาพปัญหาในการปรับตัวกับครูกับเพื่อน และด้านการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในทั้งสามด้านมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สุมาลี วงศ์ษา (2550: 72-73) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความเมตตา กรุณาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เพื่อเปรียบเทียบ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความเมตตา กรุณาของนักเรียนจำแนกตามเพศ และระดับชั้น และ ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศ กับระดับชั้น กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 632 คน เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความเมตตา กรุณา มีค่าความเชื่อมั่น .90 สถิติที่ใช้ โดย วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน ความเมตตา กรุณาปานกลาง นักเรียนที่มีเพศต่างกัน และระดับชั้นต่างกัน มีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ด้านความเมตตา กรุณาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่พบ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศกับระดับชั้นที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความเมตตา กรุณาของนักเรียน

เชาวลิต สุไลมานดี (2543: 46 -51) ได้ศึกษาการนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้น ม.3 ในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม คือ นักเรียนชั้น ม.3 จำนวน 320 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 40 คน จากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไปปฏิบัติ บ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอและนักเรียนที่ให้สัมภาษณ์เห็นตรงกันว่า ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ มีความ สำคัญ ทำให้รู้จักประหยัด มีความอดทน มีความรับผิดชอบ พึ่งตนเองได้ มีใจอ่อนโยนและมีระเบียบ โดยเฉพาะ มีการนำค่านิยมต่อไปนี้เป็นไปปฏิบัติ คือ อดทน ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติด สละสมเงินฝาก และซื้อของที่ผลิตในไทย

กนกวรรณ วิวัฒนธนศิษฐ์ (2545: 113 -116) ได้ศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามวัด คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมตามแบบของอาร์เตอร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,208 คน ผลการศึกษา จากการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของ

นักเรียนโดยรวมและจำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม 1 องค์ประกอบ คือ จริยธรรม และเมื่อเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่า ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านประหยัด และด้านความกตัญญู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่านักเรียนหญิงจะมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สูงกว่านักเรียนชาย แต่ด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

พิไลลักษณ์ ทองรอด (2547: 85-87) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับคุณธรรมจริยธรรม 7 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด และความกตัญญูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกรุงเทพฯ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 487 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามด้านความเชื่อมั่นในตนเอง สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด และความกตัญญู โดยใช้วิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล พบว่า สหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระ ด้านการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบ ความเชื่อมั่นในตนเอง สัมพันธภาพในครอบครัว กับคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 7 ตัว สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในชุดที่ 1-3 และในชุดที่ 4 สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และน้ำหนักความสำคัญคาโนนิคอลระหว่างปัจจัยบางประการกับคุณธรรมจริยธรรม พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวดกวดขันส่งผลซึ่งกันและกันกับความซื่อสัตย์และกตัญญู ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน สัมพันธภาพในครอบครัวส่งผลซึ่งกันและกันกับความมีวินัย ความประหยัดและความกตัญญู

ปัทมา ปรัชญาเศรษฐ (2548: 89-90) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความกตัญญูทศเวที กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 421 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบวัดความกตัญญูทศเวที แบบสอบถามวัดการรับรู้การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง สัมพันธภาพภายในครอบครัว ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความมีคุณธรรมประจำใจ และความสนใจคุณธรรมจากสื่อ สถิติที่ใช้คือ สหสัมพันธ์พหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง สัมพันธภาพภายในครอบครัว ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความมีคุณธรรมประจำใจ และความสนใจคุณธรรมจากสื่อ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความกตัญญูทศเวทีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ .598

สุพาพรรณ ทองจั่นเพชร (2535: 48 – 49) ได้ศึกษาพัฒนาการความกตัญญูทเวทีในเด็กไทยวัยก่อนเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 2 – 6 ปี จากทุกภาคของประเทศไทย ด้วยวิธี Multi – stage – cluster sampling จำนวน 3,244 คน เพศชาย 1,691 คน และเพศหญิง 1,533 คน เครื่องมือเป็นข้อทดสอบประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ พบว่า เด็กประมาณ 52.7% มีพัฒนาการความกตัญญูทเวที เด็กที่อายุมากกว่าจะมีพัฒนาการความกตัญญูทเวทีมากกว่าเด็กที่อายุน้อย และเด็กที่พ่อแม่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะมีพัฒนาการความกตัญญูมากกว่า เด็กเพศหญิงมีความกตัญญูมากกว่าเพศชาย

สมสุดา ผู้พัฒน์ และจุฬารัตน์ วัฒนะ (2543: 97) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู การไปวัด การรักษาศีล 5 และการนั่งสมาธิ ต่อความกตัญญูทเวที เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีความกตัญญูทเวที โดยเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยความกตัญญูทเวที เมื่อจำแนกปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู การไปวัด การรักษาศีล 5 และการนั่งสมาธิ กลุ่มตัวอย่างเป็นชายไทย จำนวน 1,985 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อความกตัญญูต่อบิดามารดา การไปวัดสม่ำเสมอ การรักษาศีล 5 และการนั่งสมาธิเป็นประจำ ทำให้มีความกตัญญูต่อบิดามารดา

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า จริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีเป็นจริยธรรมที่สำคัญและควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนของชาติ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อสันติสุขของสังคม และการจะปลูกฝังจริยธรรมด้านนี้ให้เกิดขึ้นในหัวใจของคนไทยทุกคนจะต้องช่วยกันทั้งครอบครัว สถานศึกษาและชุมชน ต้องดำเนินการตั้งแต่เยาว์วัยเพื่อให้เกิดเป็นอุปนิสัย ในทางที่จะเกิดลักษณะนิสัยหรืออุปนิสัยได้นั้น จะต้องเกิดทั้งความเข้าใจและความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความกตัญญูทเวทีด้วยการปฏิบัติจริง จึงจะมีจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที อันจะนำไปสู่การสร้างสันติสุขในสังคม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยบรรลุจุดประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้วางแผนกระบวนการวิจัย และจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 เขต จำนวนโรงเรียน 16 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 118 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 4,712 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,859 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1,537 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,316 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 กลุ่มกรุงเทพมหานคร ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) จำนวน 4 เขต จำนวนโรงเรียน 6 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 18 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 439 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 142 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 151 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 146 คน ระดับความเชื่อมั่น (level of confidence = $1 - \alpha$) ที่ 95% ($\alpha = .05$)

ในการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เมื่อยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน (Limit of error) $\pm 10\%$ โดยการเทียบตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการศึกษาค่าเฉลี่ยของประชากร (ศิริชัย กาญจนวาสี; ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์; และ ดิเรก ศรีสุข. 2544: 133) ต้องใช้ประชากรอย่างน้อย 369 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากจำนวน 8 เขต ในกลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้สังกัดกรุงเทพมหานครมา 50 เปอร์เซนต์ ได้จำนวน 4 เขต คือ เขตบางขุนเทียน เขตจอมทอง เขตบางบอน เขตราชบุรีบูรณะ จำนวน 12 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 3,171 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากจำนวนโรงเรียน 12 โรงเรียน มา 50 เปอร์เซนต์ ได้จำนวนโรงเรียน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดหัวกระบือ โรงเรียนวัดแสมดำ โรงเรียนวัดกำแพง โรงเรียนวัดยายร่ม โรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร และโรงเรียนวัดบางปะกอก มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 732 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 270 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 244 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 218 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละโรงเรียนที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

สำนักงาน เขต	ลำดับ ที่	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน			รวม
			ม.1	ม.2	ม.3	
บางขุนเทียน	1	วัดหัวกระบือ	50	43	32	125
	2	วัดแสมดำ	46	35	40	121
	3	วัดกำแพง	45	43	36	124
จอมทอง	4	วัดยายร่ม	36	32	31	99
บางบอน	5	พระยามนธาตุราชศรีพิจิตร	48	46	39	133
ราชบุรีบูรณะ	6	วัดบางปะกอก	45	45	40	130
		รวม	270	244	218	732

หมายเหตุ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 732 คน เพื่อควบคุมจำนวนคนในการอบรมเลี้ยงดูแต่ละด้านให้ใกล้เคียงกัน

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามอบรมเลี้ยงดู และแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบและคัดแยกแบบวัดที่นักเรียนตอบไม่สมบูรณ์ หรือว่ามีร่องรอยระบุถึงการไม่ตั้งใจในการทำแบบวัด ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูมาตรวจให้คะแนน แล้วคัดเลือกการอบรมเลี้ยงดูโดยแยกเป็นการอบรมเลี้ยงดูแต่ละด้าน แล้วคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที พิจารณากลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ตรงกับกลุ่มตัวอย่างการอบรมเลี้ยงดูโดยให้การอบรมเลี้ยงดูแต่ละด้านใกล้เคียง

กัน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 439 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 142 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 151 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 146 คน

ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สำนักงาน เขต	ลำดับ ที่	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน			รวม
			ม.1	ม.2	ม.3	
บางขุนเทียน	1	วัดหัวกระป๋อง	22	26	17	65
	2	วัดแสงดำ	21	24	23	68
	3	วัดกำแพง	21	29	27	77
จอมทอง	4	วัดยายร่ม	31	21	26	78
บางบอน	5	พระยามนธราธุราชศรีพิจิตร	21	27	27	75
ราษฎร์บูรณะ	6	วัดบางปะกอก	26	24	26	76
		รวม	142	151	146	439

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบวัด 2 ชุด ดังนี้

1. แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที จำนวน 46 ข้อ
2. แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 30 ข้อ

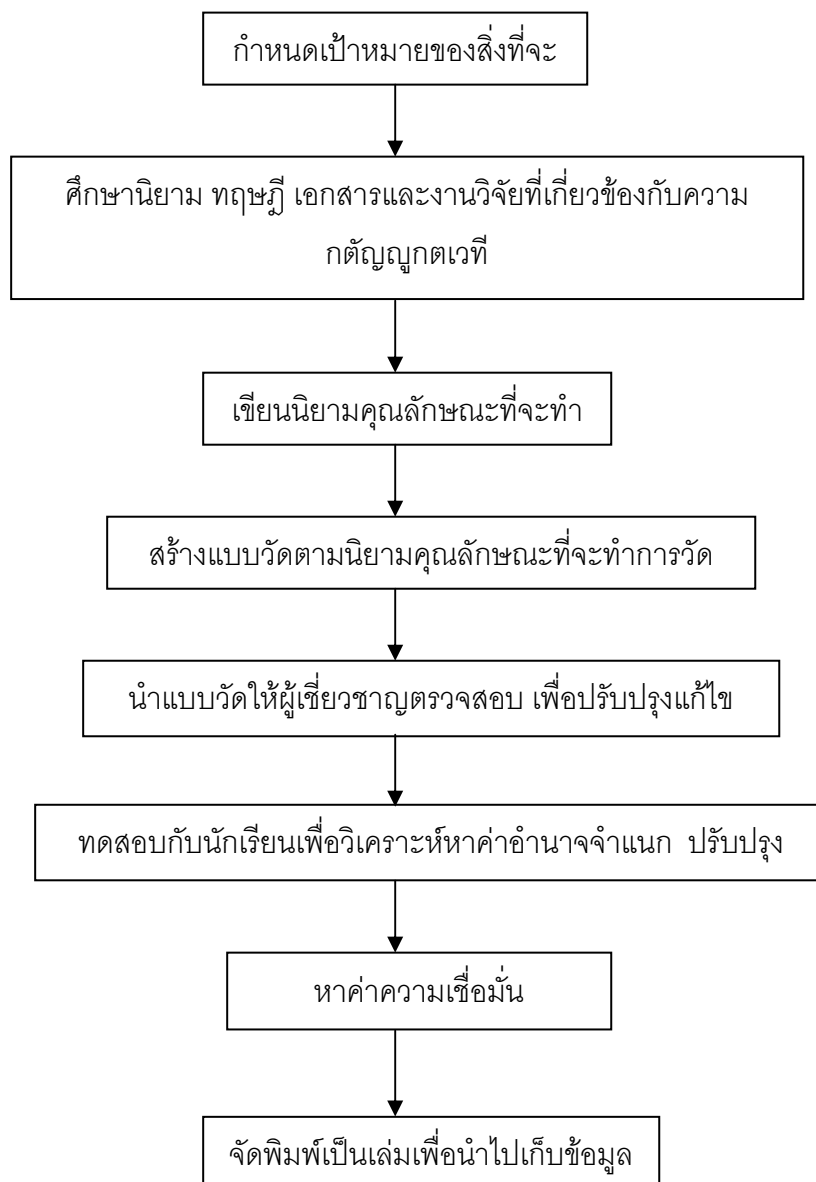
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีตามนิยาม ที่นักเรียนได้พบในชีวิตประจำวัน

จำนวน 1 ฉบับ

รูปแบบการตอบแบบกำหนดตัวเลือกที่เป็นคำตอบและเหตุผล จำนวน 46 สถานการณ์ โดยให้เลือกพฤติกรรมที่นักเรียนทำ จากตัวเลือก 3 ตัวเลือก ในรูปแบบการตอบตามระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีของ ไคลเบอร์ก

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรม

ภาพประกอบ 3 ลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบวัด

การดำเนินการสร้างแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทดแทน ได้ดำเนินการตาม
ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายของสิ่งที่วัด เพื่อสร้างแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ

กัตถุญญกตเวที มีลักษณะเป็นแบบสถานการณ์ ชนิด 3 ตัวเลือก และเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกัตถุญญกตเวทีที่สร้างขึ้น ในด้านอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิยามทฤษฎีและวิธีการสร้างที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกัตถุญญกตเวที

3. เขียนนิยามคุณลักษณะที่จะทำการวัด ซึ่งสรุปจากนิยามและลักษณะของผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกัตถุญญกตเวทีที่ค้นคว้ามาจากเอกสารต่าง ๆ

4. สร้างแบบวัดตามนิยามคุณลักษณะที่จะทำการวัด ซึ่งแบบวัดเป็นแบบกำหนดสถานการณ์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกัตถุญญกตเวที รูปแบบการตอบแบบกำหนดตัวเลือกที่เป็นคำตอบ ตามพฤติกรรมจริยธรรม 60 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน ด้านละ 30 ข้อ

5. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยผู้วิจัยปรับปรุงข้อความตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.6 – 1.00 ได้แบบวัดจำนวน 49 ข้อ

6. นำแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกัตถุญญกตเวทีไปทดสอบวัดกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) โรงเรียนวัดกกสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวนนักเรียน 128 คน

7. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ คุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

7.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item – Total Correlation Coefficient) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง .23 - .55 ได้จำนวน 46 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อคำถามออกเป็น 2 ด้าน ด้านละ 23 ข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายด้าน โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

7.1.1 แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกัตถุญญกตเวทีต่อบุคคล
มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .31 - .61

7.1.2 แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกัตถุญญกตเวทีต่อสถาบัน
มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 - .65

7.2 นำคะแนนจากการทดลองใช้ครั้งที่ 1 ในข้อ 7.1 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เมื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว พบว่า แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ

กัตัญญกตเวที มีค่าความเชื่อมั่น .92 ซึ่งถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นที่สูง สามารถนำไปใช้ในการดำเนินการวิจัยได้

8. จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มเพื่อนำไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกัตัญญกตเวที

แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกัตัญญกตเวที จำนวน 46 ข้อ ชนิดสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 3 ตัวเลือก ดังนี้

ตัวอย่างแบบวัดชนิดสถานการณ์เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกัตัญญกตเวที

01. พ่อของฝ่ายไปทำงาน เมื่อกลับมาถึงบ้าน พ่อบอกว่าหิวน้ำ ถ้านักเรียนเป็นฝ่ายนักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น ?

- ก. รีบไปหาน้ำให้พ่อกินเพราะกลัวโดนทำโทษ (1)
- ข. รีบไปหาน้ำให้พ่อกินเพราะอยากให้พ่อชมว่าเป็นเด็กดี (2)
- ค. รีบไปหาน้ำให้พ่อกินเพราะอยากให้พ่อหายเหนื่อย (3)

02. สมปองเห็นครูเดินหอบแฟ้ม ถ้านักเรียนเป็นสมปองนักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด?

- ก. ไปช่วยครูเพราะอยากได้คะแนนเพิ่ม (1)
- ข. ไปช่วยครูเพราะถ้าเป็นเพื่อนคนอื่นก็คงทำเช่นกัน (2)
- ค. ไปช่วยครูเพราะครูคงหนักและเราควรไปช่วย (3)

03. ในการจัดงานประจำปีของโรงเรียน ดวงพรได้รับเลือกให้เป็นผู้แสดงบนเวที เพื่อเผยแพร่ผลงานและชื่อเสียงของโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นดวงพร นักเรียนจะทำอย่างไรเพราะเหตุใด?

- ก. เข้าร่วมแสดง เพราะต้องการทำประโยชน์ให้โรงเรียน (3)
- ข. เข้าร่วมแสดง เพราะเพื่อนหลายคนก็แสดงเหมือนกัน (2)
- ค. เข้าร่วมแสดง เพราะอยากได้รับคำชม (1)

04. ในวันอาทิตย์ จะมีการทอดผ้าป่าที่วัดใกล้บ้านของอานนท์ มีคนมาช่วยกันจัดเตรียมงานมากมาย ถ้านักเรียนเป็นอานนท์ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด?

- ก. ไปช่วยงาน เพราะ เพื่อนข้างบ้านชวน (2)
- ข. ไปช่วยงาน เพราะ ที่วัดมีขนมให้กิน (1)
- ค. ไปช่วยงาน เพราะ เป็นการช่วยเหลืองานเพื่อส่วนรวม (3)

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับการเลือกตัวเลือกในแต่ละข้อความ มีเกณฑ์ในการให้คะแนน โดยยึดตามทฤษฎี เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ดังนี้

ตอบขั้นที่ 1 คือระดับก่อนกฎเกณฑ์	ให้	1	คะแนน
ตอบขั้นที่ 2 คือระดับตามกฎเกณฑ์	ให้	2	คะแนน
ตอบขั้นที่ 3 คือระดับเหนือกฎเกณฑ์	ให้	3	คะแนน

การแปลความหมายคะแนน (จำนวน 46 ข้อ คะแนนเต็ม 138 คะแนน)

(บุญชม ศรีสะอาด. 2538) มีเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
108.00 - 138.00	มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีสูง
77.00 - 107.99	มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีปานกลาง
46.00 - 76.99	มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่ำ

2. แบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดู

แบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดู (พัฒนาจาก ชนาธิป ชินะนาวิน. 2545) จำนวน 30 ข้อ ชนิดสถานการณ์ ข้อคำถามวัดการอบรมเลี้ยงดู 3 ด้าน คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ตัวอย่างแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู

01. ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนอย่างไร?
 - ก. บังคับให้อ่านหนังสือเป็นประจำ
 - ข. ไม่เคยถามเรื่องการเรียนเลย
 - ค. พุดคุยถึงปัญหาการเรียนว่าเป็นอย่างไร
02. เมื่อนักเรียนกลับบ้านผู้ปกครองให้นักเรียนทำอย่างไร?
 - ก. ให้พักและทำการบ้าน
 - ข. บังคับให้ไปอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที
 - ค. ไม่สนใจนักเรียนว่าจะทำอะไร

03. ขณะที่นักเรียนแต่งตัวออกนอกบ้านเพื่อไปเที่ยวผู้ปกครองจะอย่างไร?

- ก. ช่วยดูว่านักเรียนแต่งตัวเช่นไรจึงจะเหมาะสม
- ข. บังคับให้แต่งชุดที่ผู้ปกครองจัดให้
- ค. ไม่สนใจว่านักเรียนจะแต่งชุดอะไร

การตรวจให้คะแนน ให้คะแนนจากการตอบตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละด้าน โดยพิจารณาจากนักเรียนได้คะแนนด้านใดมากที่สุดเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้น ในการพิจารณา คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแต่ละด้าน ด้านที่ได้คะแนนมากที่สุด ต้องมีคะแนนห่างจากด้านที่รองลงมาไม่น้อยกว่า 5 คะแนน จึงคัดเลือกไว้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสำนักการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ติดต่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2550 ถึงเดือนมกราคม 2551 โดยให้นักเรียนทำแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู และแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที โดยนำแบบวัดทั้ง 2 ฉบับพร้อมทั้งคำอธิบายในการทำไปให้รองฝ่ายวิชาการเพื่อนำไปเก็บข้อมูล และรองฝ่ายวิชาการนัดหมายให้ไปปรับคืนตามวันเวลาที่กำหนด
4. นำแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู และแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีมาทำการตรวจให้คะแนน
5. ทำการลงรหัสและจัดระบบข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กระทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยการพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency: IOC) ตามวิธีของโรวินเนลลี และ แฮมเบลตัน (Rovinelli and Hambelton)
2. หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที โดยใช้ สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) .02 ขึ้นไป
3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดโดยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Crobach)
4. ตรวจให้คะแนนแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู ตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่ตั้งไว้
5. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน
6. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างแบบ กัน และศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นกับการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียน ด้วยสถิติทดสอบ F ($F - test$) จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – way Analysis of Variance) และทดสอบภายหลังด้วยสถิติทดสอบ Scheffe'

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง เพื่อหาความเที่ยงตรง โดยใช้สูตรของโรวินเนลลี และ แฮมเบลตัน (ลัวัน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539: 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2. ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อกับคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item Correlation) คำนวณโดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient). (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2540: 173)

$$r_{XY} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N\sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N\sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

r_{XY}	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทุกข้อ

1.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้ สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543: 312)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
K	แทน	จำนวนข้อ
S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนข้อที่ i
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

สถิติในการวิจัย

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย (M) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two – Way Anova) โดยใช้สูตรดังนี้ (นิคม ดังคะพิภพ. 2543: 150)

2.1 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยตัวแปรจัดกลุ่ม A

$$F_A = \frac{MS_A}{MS_{W.cell}}$$

2.2 การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยตัวแปรจัดกลุ่ม B

$$F_B = \frac{MS_B}{MS_{W.cell}}$$

2.3 การทดสอบปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรจัดกลุ่ม A และ B

$$F_{AB} = \frac{MS_{AB}}{MS_{W.cell}}$$

3. กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ใช้วิธีทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเซฟเฟ (Scheffe's test for all Possible Comparison) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2540: 322)

$$S = \sqrt{(k-1)F_{\alpha}(df_1, df_2)} \sqrt{MS_E \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}$$

S	แทน	ค่าวิกฤติของ Scheffe's S - test
k	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
α	แทน	ระดับนัยสำคัญที่กำหนดตอนทดสอบ ANOVA
df_1 df_2	แทน	degree of freedom เปิดจากตาราง F
n_1 n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
กลุ่มกรุงธนใต้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
k	แทน	คะแนนเต็มของแบบวัด
M	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$S_{\bar{X}}$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Square)
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที
ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการประมาณค่า

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมความกตัญญูทเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
ที่มีระดับชั้นและอบรมเลี้ยงดูต่างแบบกัน และศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรม
เลี้ยงดูที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียน ด้วยสถิติทดสอบ F
(F – test) จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – way Analysis of Variance)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญู
ทเวที ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูต่างแบบกัน ด้วยสถิติทดสอบ HSD
ของ Scheffe'

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการประมาณค่า โดยภาพรวม และเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที 2 ด้าน คือ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อบุคคล และเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อสถาบัน ผลดังตาราง 4-6

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที โดยภาพรวมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู

ระดับชั้น	การอบรมเลี้ยงดู	n	k	M	S	$S_{\bar{x}}$	การประมาณค่าเฉลี่ยประชากร	ความหมาย
ม.1	ประชาธิปไตย	46	138	124.70	12.29	0.97	121.70-127.69	สูง
	เข้มงวด ฯ	48	138	119.54	9.56	1.38	116.61-122.48	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	48	138	115.13	8.51	1.72	112.19-118.01	สูง
	รวม	142	138	119.72	10.35	0.87	116.83-122.73	สูง
ม.2	ประชาธิปไตย	49	138	122.08	12.05	1.49	119.18-124.99	สูง
	เข้มงวด ฯ	51	138	116.59	12.68	1.78	113.74-119.43	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	51	138	112.67	12.49	1.86	109.82-115.51	สูง
	รวม	151	138	117.05	12.72	1.03	114.25-119.98	สูง
ม.3	ประชาธิปไตย	45	138	117.98	11.19	0.91	114.95-121.01	สูง
	กวดขัน ฯ	49	138	115.82	8.02	1.15	112.91-118.72	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	52	138	108.12	7.64	1.53	105.30-110.93	สูง
	รวม	146	138	113.74	9.68	0.80	111.05-118.89	สูง
รวม	ประชาธิปไตย	140	138	121.62	12.33	0.71	119.87-123.30	สูง
	เข้มงวด ฯ	148	138	117.29	10.37	0.85	115.64-118.99	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	151	138	111.88	10.03	1.01	110.31-113.62	สูง
	รวม	439	138	116.81	11.26	0.54	115.27-118.64	สูง

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , มัธยมศึกษาปีที่ 2 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่อยู่ในระดับสูง (119.72 , 117.05 และ 113.74) และเมื่อพิจารณาตามการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลยมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่อยู่ในระดับสูง (112.62 , 117.29 และ 111.88)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ต่อบุคคล ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู

ระดับ ชั้น	การอบรม เลี้ยงดู	n	k	M	S	$S_{\bar{x}}$	การประมาณ ค่าเฉลี่ย ประชากร	ความหมาย
ม.1	ประชาธิปไตย	46	69	61.78	12.29	0.45	60.17-63.39	สูง
	เข้มงวด ฯ	48	69	60.02	9.56	0.68	58.44-61.60	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	48	69	57.54	8.51	0.88	55.96-59.12	สูง
	รวม	142	69	59.75	10.35	0.43	58.19-61.37	สูง
ม.2	ประชาธิปไตย	49	69	60.65	12.05	0.84	59.09-62.21	สูง
	เข้มงวด ฯ	51	69	58.27	12.68	0.93	56.74-59.81	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	51	69	56.61	12.49	1.09	55.08-58.14	สูง
	รวม	151	69	58.48	12.72	0.57	56.97-60.05	สูง
ม.3	ประชาธิปไตย	45	69	58.80	11.19	0.44	57.17-60.43	สูง
	กวดขัน ฯ	49	69	57.94	8.02	0.58	56.38-59.50	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	52	69	53.62	7.64	0.88	52.10-55.13	สูง
	รวม	146	69	56.66	9.68	0.43	55.22-58.35	สูง
รวม	ประชาธิปไตย	140	69	60.43	12.33	0.37	60.13-61.96	สูง
	เข้มงวด ฯ	148	69	58.73	10.37	0.44	57.68-59.46	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	151	69	55.87	10.03	0.57	55.17-56.93	สูง
	รวม	439	69	58.29	11.26	0.28	57.66-59.45	สูง

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อคนที่ต่อบุคคลอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , มัธยมศึกษาปีที่ 2 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อคนที่อยู่ในระดับสูง (59.75 , 58.48 และ 56.66) เมื่อพิจารณาตามการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลยมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อคนที่อยู่ในระดับสูง (60.43 , 58.73 และ 55.87)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อคนที่ต่อสถาบัน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู

ระดับ ชั้น	การอบรม เลี้ยงดู	n	k	M	S	$S_{\bar{x}}$	การประมาณ ค่าเฉลี่ย ประชากร	ความหมาย
ม.1	ประชาธิปไตย	46	69	62.91	12.29	0.64	61.32-64.50	สูง
	เข้มงวด ฯ	48	69	59.52	9.56	0.81	57.97-61.08	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	48	69	57.58	8.51	0.90	56.03-59.14	สูง
	รวม	142	69	59.96	10.35	0.49	58.44-61.57	สูง
ม.2	ประชาธิปไตย	49	69	61.04	12.05	0.72	59.50-62.58	สูง
	เข้มงวด ฯ	51	69	58.31	12.68	0.92	56.80-59.82	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	51	69	56.06	12.49	0.89	54.55-57.57	สูง
	รวม	151	69	58.44	12.72	0.51	56.95-59.99	สูง
ม.3	ประชาธิปไตย	45	69	59.18	11.19	0.57	57.57-60.79	สูง
	กวดขัน ฯ	49	69	57.88	8.02	0.68	56.34-59.42	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	52	69	54.50	7.64	0.80	53.01-55.99	สูง
	รวม	146	69	57.08	9.68	0.44	55.64-58.73	สูง
รวม	ประชาธิปไตย	140	69	61.06	12.33	0.39	60.13-61.96	สูง
	เข้มงวด ฯ	148	69	58.56	10.37	0.47	57.68-59.46	สูง
	ปล่อยปละ ฯ	151	69	56.01	10.03	0.51	55.17-56.93	สูง
	รวม	439	69	58.48	11.26	0.28	57.66-59.45	สูง

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่ต่อสถาบันอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , มัธยมศึกษาปีที่ 2 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่อยู่ในระดับสูง (59.96 , 58.44 และ 57.08) เมื่อพิจารณาตามการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลยมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่อยู่ในระดับสูง (61.06 , 58.56 และ 56.01)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมความกตัญญูทวดเวที่ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีระดับชั้นและอบรมเลี้ยงดูต่างแบบกัน โดยภาพรวมและเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมความกตัญญูทวดเวที่ของนักเรียน 2 ด้าน คือ เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่ต่อบุคคล และเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่ต่อสถาบัน และศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่ของนักเรียน ด้วยสถิติทดสอบ F (F – test) จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – way Analysis of Variance) ผลดังตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อเวทีในภาพรวมของนักเรียน
 ช่วงชั้นที่ 3 และแยกพิจารณาเป็นด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อบุคคลและ
 เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อสถาบัน ที่มีระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูต่างแบบ
 กัน ด้วยสถิติทดสอบ F (F – test) จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – way
 Analysis of Variance)

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
บุคคล					
ระดับชั้น (A)	651.36	2	325.68	10.53**	.00
การอบรมเลี้ยงดู (B)	1505.99	2	752.99	24.36**	.00
ปฏิสัมพันธ์ (A X B)	94.52	4	23.63	0.76	.55
ความคลาดเคลื่อน	13294.56	430	30.07		
รวม	15598.26	438			
สถาบัน					
ระดับชั้น (A)	572.74	2	286.37	9.52**	.00
การอบรมเลี้ยงดู (B)	1812.77	2	906.39	30.14**	.00
ปฏิสัมพันธ์ (A X B)	57.88	4	14.47	0.48	.75
ความคลาดเคลื่อน	12931.86	430	30.07		
รวม	15411.54	438			
รวม					
ระดับชั้น (A)	2438.80	2	1219.40	11.40**	.00
การอบรมเลี้ยงดู (B)	6759.99	2	3379.99	31.61**	.00
ปฏิสัมพันธ์ (A X B)	251.44	4	62.86	0.59	.67
ความคลาดเคลื่อน	45977.89	430	106.93		
รวม	55613.31	438			

** p < .01

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูต่างแบบกัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ของนักเรียน และเมื่อแยกพิจารณาเป็นด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ต่อบุคคล และเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ต่อสถาบัน พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูต่างแบบกัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ต่อบุคคล และต่อสถาบัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ต่อบุคคลและต่อสถาบันของนักเรียน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูต่างแบบกันโดยภาพรวม และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ต่อบุคคลและต่อสถาบันของนักเรียน ที่มีระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูต่างแบบกัน ด้วยสถิติทดสอบ HSD ของ Scheffe' ดังตาราง 8-9

ตาราง 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และแยกพิจารณาเป็นด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อเวทีต่อบุคคล และเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อสถาบัน ที่มีระดับชั้นต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบ HSD ของ Scheffe'

ระดับชั้น	M	มัธยมศึกษาปีที่ 3	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 1
		56.66	58.48	59.75
บุคคล				
มัธยมศึกษาปีที่ 3	56.66		1.82*	3.09*
มัธยมศึกษาปีที่ 2	58.48			1.27
มัธยมศึกษาปีที่ 1	59.75			
สถาบัน				
		57.08	58.44	59.96
มัธยมศึกษาปีที่ 3	57.08		1.36	2.88*
มัธยมศึกษาปีที่ 2	58.44			1.52
มัธยมศึกษาปีที่ 1	59.96			
รวม				
		113.74	117.05	119.72
มัธยมศึกษาปีที่ 3	113.74		3.31*	5.98*
มัธยมศึกษาปีที่ 2	117.05			2.67
มัธยมศึกษาปีที่ 1	119.72			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อเวทีโดยภาพรวมของนักเรียนตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อเวทีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อเวทีแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อเวทีต่อบุคคลของนักเรียนตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อเวทีต่อบุคคลแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อบุคคลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อบุคคลของนักเรียนตามระดับชั้น พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อบุคคลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

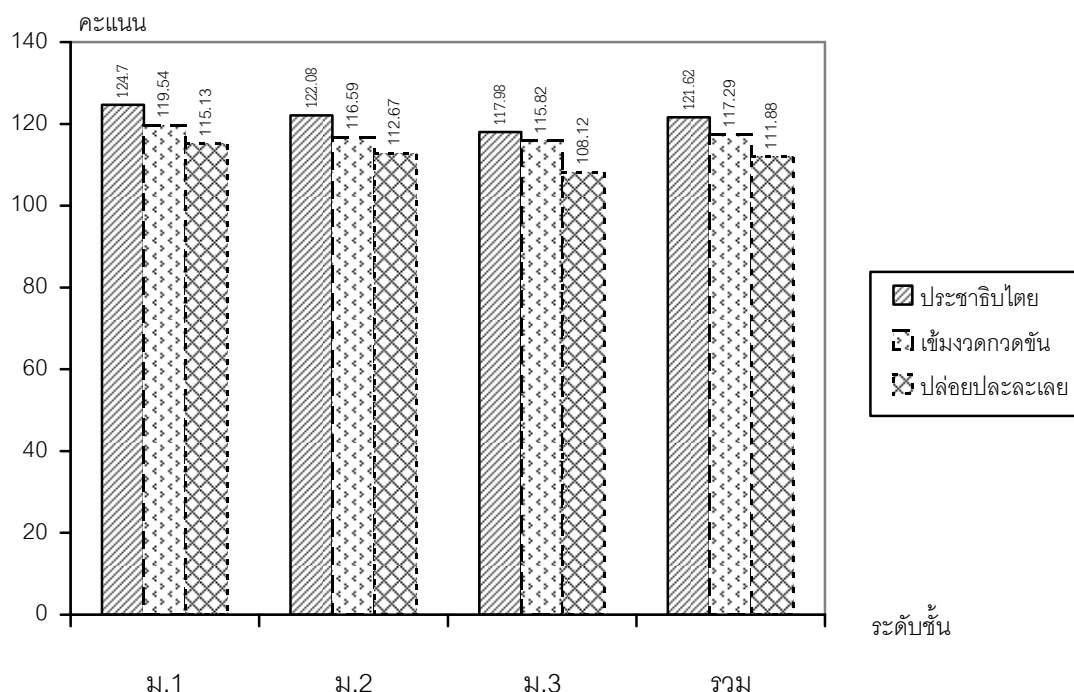
ตาราง 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และแยกพิจารณาเป็นด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อบุคคล และเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อบุคคล ที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างแบบกัน ด้วยสถิติทดสอบ HSD ของ Scheffe'

การอบรมเลี้ยงดู	M	ปล่อยปละละเลย	เข้มงวดกวดขัน	ประชาธิปไตย
		55.87	58.73	60.43
บุคคล				
ปล่อยปละละเลย	55.87		2.86*	4.56*
เข้มงวดกวดขัน	58.73			1.70*
ประชาธิปไตย	60.43			
สถาบัน		56.01	58.56	61.06
ปล่อยปละละเลย	56.01		2.55*	5.05*
เข้มงวดกวดขัน	58.56			2.50*
ประชาธิปไตย	61.06			
รวม		111.88	117.29	121.62
ปล่อยปละละเลย	111.88		5.41*	9.74*
เข้มงวดกวดขัน	117.29			4.33*
ประชาธิปไตย	121.62			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 เปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนตามการอบรมเลี้ยงดู พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทั้ง 3 คู่ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่อบุคคลและต่อสถาบันของนักเรียนตามการอบรมเลี้ยงดู พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทั้ง 3 คู่ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่อบุคคลและต่อสถาบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

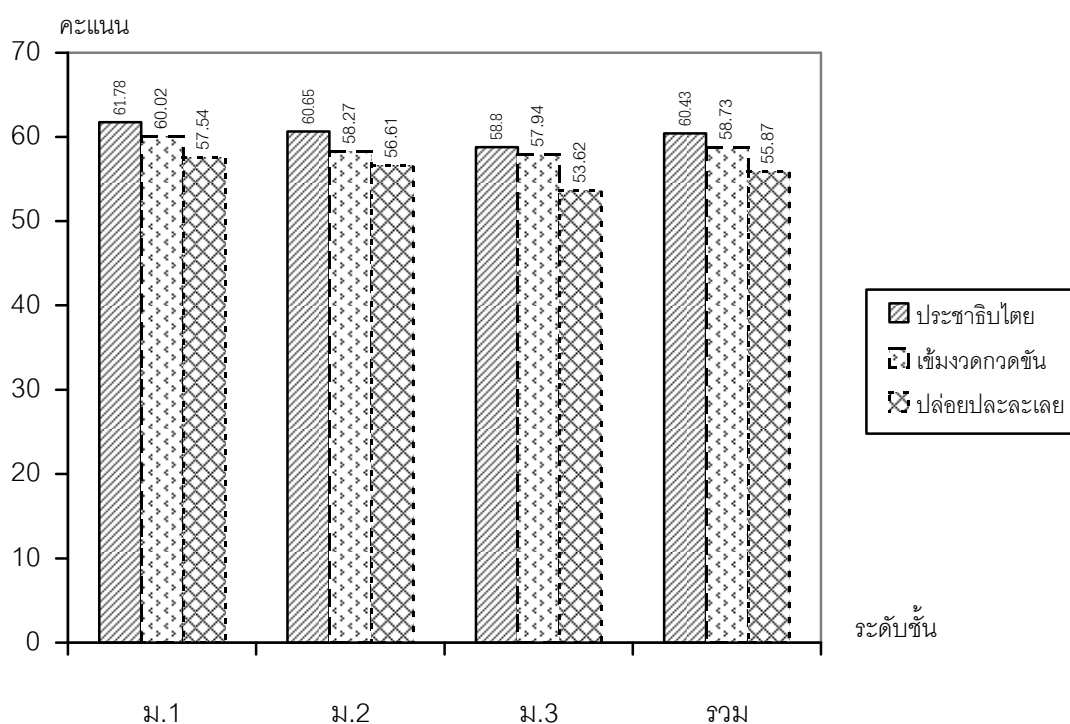
คะแนนเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

ภาพประกอบ 4 แสดงคะแนนเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู

จากภาพประกอบ 4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีสูงกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

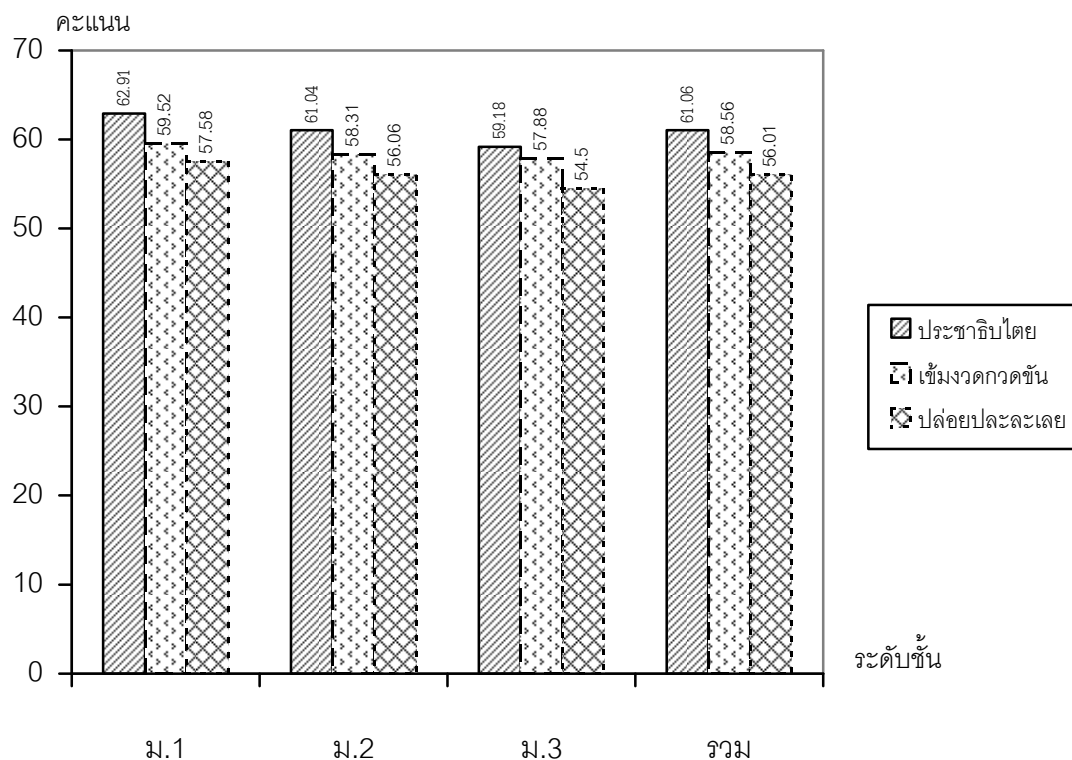
คะแนนเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

ภาพประกอบ 5 แสดงคะแนนเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู

จากภาพประกอบ 5 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อบุคคลสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีสูงกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

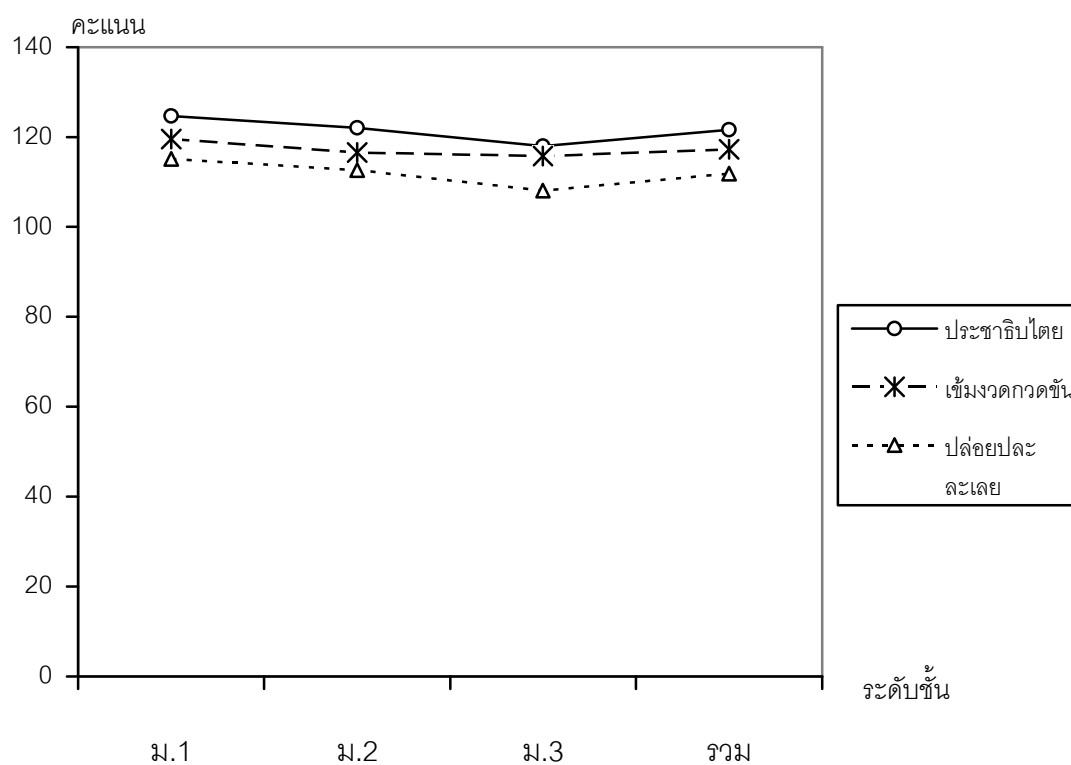
คะแนนเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อสถานที่ต่อสถาบันของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

ภาพประกอบ 6 แสดงคะแนนเฉลี่ยเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อสถานที่ต่อสถาบันของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู

จากภาพประกอบ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อสถานที่ต่อสถาบันสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อสถานที่ต่อสถาบัน สูงกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ
กตัญญูทเวทียของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

ภาพประกอบ 7 แสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิง
จริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทียของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

จากภาพประกอบ 7 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อ
เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทียของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. สังเกตความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

สังเกตความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู และเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที ซึ่งผู้วิจัยมีสมมติฐานว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีแตกต่างกัน ดังนั้น ระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูร่วมกันทำให้เกิดผลปฏิสัมพันธ์ต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียน โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ จำนวนนักเรียน 439 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 142 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 151 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 146 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ 2 ฉบับ ได้แก่แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที จำนวน 46 ข้อ แบบสถานการณ์ 3 ตัวเลือก ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .92 และแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีไปให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบ หลังจากการตอบกลับ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบและคัดแยกแบบวัดที่นักเรียนตอบไม่สมบูรณ์

หรือว่ามีร่องรอยระบุถึงการไม่ตั้งใจในการทำ ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูมาตรวจให้คะแนน แล้วคัดเลือกการอบรมเลี้ยงดูโดยแยกเป็นการอบรมเลี้ยงดูแต่ละด้าน แล้วคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที พิจารณากลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ตรงกับกลุ่มตัวอย่างการอบรมเลี้ยงดูโดยให้การอบรมเลี้ยงดูแต่ละด้านใกล้เคียงกัน ได้ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ในการศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนโดยภาพรวมและแยกเป็น 2 ด้าน คือ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่อบุคคลและเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่อสถาบัน ส่วนการเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน และศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที โดยภาพรวมและเป็นด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่อบุคคลและเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่อสถาบัน ใช้สถิติทดสอบ F (F – test) จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – way Analysis of Variance) และทดสอบภายหลังด้วยสถิติทดสอบ Scheffe'

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 พบว่านักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และจากการจำแนกเป็นด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่อบุคคลและต่อสถาบัน พบว่านักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่อบุคคลและต่อสถาบันอยู่ในระดับสูง โดยพิจารณาตามตัวแปรได้ดังนี้

1.1 ตัวแปรระดับชั้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีอยู่ในระดับสูง และเมื่อจำแนกเป็นด้าน พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่อบุคคล และต่อสถาบัน อยู่ในระดับสูง

1.2 ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู พบว่า นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลยมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีอยู่ในระดับสูง และเมื่อจำแนกเป็นด้าน พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีต่อบุคคลและต่อสถาบัน อยู่ในระดับสูง

แบบประชาธิปไตยกับและนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทั้ง 3 คู่ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อสถาบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับและนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทั้ง 3 คู่ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อสถาบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีโดยภาพรวมและพิจารณาแยกเป็นด้าน 2 ด้าน คือ เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อบุคคลและเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อสถาบัน พบว่า

ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับชั้นกับการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับชั้นกับการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีต่อบุคคลและต่อสถาบันของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

อภิปรายผล

จากการศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ พบว่านักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวทีอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่บุคคลมีความกตัญญูตเวทีเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิต ในปัจจุบันคนในสังคมหันมาให้ความสนใจในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมกันมากขึ้น ทั้งการช่วยเหลือกันและกัน การตอบแทนบุญคุณ การเอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน การอบรมสั่งสอน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ปรัชญาเศรษฐ (2548: 89-90) พบว่า การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของ

ผู้ปกครอง สัมพันธภาพภายในครอบครัว ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความมีคุณธรรมประจำใจ และ ความสนใจคุณธรรมจากสื่อ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความกตัญญูทวดเวที่ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สมสุดา ผู้พัฒน์และจุฬารัตน์ วัฒนะ (2543: 97) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อความ กตัญญูทวดเวที่ต่อบิดามารดา การไปวัดสวดมนต์ การรักษาศีล 5 และการนั่งสมาธิเป็นประจำ ทำให้ มีความกตัญญูทวดเวที่ต่อบิดามารดา

2. ผลจากการเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่ของนักเรียนช่วงชั้นที่

3 จำแนกตามระดับชั้นและวิธีการอบรมเลี้ยงดู อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นที่แตกต่างกัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969) ศึกษาการพัฒนาทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นจะมีการพัฒนาตามลำดับอายุเป็นขั้นตอนที่ แน่นนอนเหมือน ๆ กัน 6 ขั้น โดยแบ่งเป็น 3 ระดับใหญ่ ๆ คือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์ ระดับตาม กฎเกณฑ์ และระดับเหนือกฎเกณฑ์ ไม่ว่ามนุษย์จะอยู่ในสังคมแบบใดประเทศใดทวีปใดก็ตามจะมี รูปแบบของการพัฒนาจริยธรรมตามลำดับขั้นตอนที่เหมือนกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี วงศ์ษา (2550: 73) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม พบว่านักเรียนที่มีระดับชั้นแตกต่างกันมีคุณลักษณะอัน พึงประสงค์แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ พลศักดิ์ (2547: 95 – 98) ได้ ศึกษาพัฒนาการยุทธศาสตร์การเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 ที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูต่างแบบกัน ในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มี ระดับยุทธศาสตร์การเรียนรู้แตกต่างกัน และยุทธศาสตร์การเรียนรู้ทุกชั้นของนักเรียนจากระดับมัธยม ศึกษาปีที่ 1 สู่อันดับที่ 3 และปีที่ 5 มีแนวโน้มลดลง เมื่อพิจารณาระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเหตุผลเชิง จริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในช่วงวัยเด็กตอนปลาย ซึ่งมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ต่างจากเด็กที่โตกว่า คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งทำให้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่ต่างกัน

2.2 จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้าน ความกตัญญูทวดเวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยง ดูแบบประชาธิปไตย นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดู

แบบปล่อยปละละเลย ทั้ง 3 คู่ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานในสังคมไทยส่งผลให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกมากขึ้น เด็กสามารถคิด หรือทำในสิ่งที่ต้องการได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มุสเสน (Mussen . 1969: 261) พบว่า พ่อแม่ที่让孩子มีโอกาสและได้รับการสนองความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ฟังตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่ โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทร์ (2524: 134) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพาพร ลิขิตกุล (2544: 65) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูแตกต่างกัน เช่นเดียวกับ ดวงพร พิณรุทธ์ (2545: 87-89) ได้ศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมและความรู้สึกผิดชอบของเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบคะแนน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวทีมีคะแนนสูงที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย แสดงให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูมีส่วนสำคัญในการแสดงออกถึงเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน การที่เด็กจะมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจนั้นขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม

3. จากผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที พบว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับชั้นและการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพัฒนาการทางเขาว์ปัญญาเดียวกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน คือขั้นการคิดด้วยนามธรรม (Piaget. 1962) เมื่อได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ หรือวิธีการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบเดียวกันก็จะมีคุณลักษณะที่คล้ายกันหรือไม่แตกต่างกัน ทำให้ระดับชั้นกับการอบรมเลี้ยงดูไม่ส่งผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1. ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า นักเรียนชั้นช่วงชั้นที่ 3 มีเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความกตัญญูตกอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อดูจากคะแนนทำให้ทราบว่านักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตกต่ำลง ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและปลูกฝังให้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตกต่ำลงในนักเรียนระดับสูงขึ้น โดยพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม และนำไปสู่การมีเหตุผลที่จะกระทำในสิ่งที่ถูก และพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

2.2 ในการอบรมเลี้ยงดู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาวิธีการอบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่อบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสม เพราะวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมมีผลต่อความมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตกต่ำ เพื่อที่จะให้นักเรียนเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตกต่ำ กับนักเรียนที่มีช่วงอายุห่างกันมากขึ้น เช่น ศึกษา กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 เพื่อศึกษาแนวโน้มเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตกต่ำของนักเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาให้นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตกต่ำต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนในระยะยาว โดยการติดตามผลกับนักเรียนกลุ่มเดิม ตามระดับชั้นที่สูงขึ้น เพื่อให้เห็นแนวโน้มของการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตกต่ำของนักเรียน เพื่อในอนาคตนักเรียนไทยจะมีคุณธรรม จริยธรรม ที่สูงขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตกต่ำของนักเรียน เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตกต่ำ เพื่อนำปัจจัยเหล่านั้นไปพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตกต่ำของนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก จันทรขจร. (2533). *คู่มือครู การอบรมความรู้และจริยธรรม เพื่อชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 4. ม.ป.ท.
- กนกวรรณ วิวัฒน์ธนิษฐ. (2545). *การศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมการศาสนา. (2521). *ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: กองวัฒนธรรม.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2523). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กฤษชัย คุณูปการ. (2539). *หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา และการแนะแนว สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เกษม บุญศรี. (2513). *พุทธมงคล เล่ม ๔*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). *การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย(พระพุทธศาสนาและจริยศึกษา)*. กรุงเทพฯ: วิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ.
- เกตุวดี กัมพลศิริ. (2546). *การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลและความ เกรงใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ต่างแบบกัน*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จกกล เกษตุ้ม. (2541). *การศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย กับผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันในตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. กรุงเทพฯ: ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จตุพร เพ็งชัย. (2534). *เอกสารคำสอนสุภาพจิต*. ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

- จิตรียา ไชยศรีพรหม. (2533). *ลักษณะบุคลิกภาพการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม.6) ในกรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชนาธิป ชินะนาวัน. (2545). *การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับค่านิยมด้านการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์เชิงเส้น*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชมพูนุช ศรีเสาวลักษณ์. (2530). *การอบรมเลี้ยงดูกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางที่ 11/7 กรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยมงคล. (2542). *มงคลชีวิต 38 ประการ*. กรุงเทพฯ: สร้อยทอง.
- ชาวลิต สุโสมานดี. (2543). *การศึกษาการนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- โชติ จินตแสง. (2543). *๓๘ มงคล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ดวงดา เครือติว. (2544). *การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงพร พิณฤทธิ์. (2545). *การศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและความรู้สึกผิดชอบของเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเด่น นุเรมรัมย์. (2547). *ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2549 จาก www.duangden nuremrum*.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- . (2524). *จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- . (2538). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ;และคนอื่น ๆ. (2520). รายงานการวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย.

กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ;และเพ็ญแข ประจันปัจฉนิก. (2524). จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา.

กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

----- (2524). รายงานการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ดาวงภา กิตติสาโร. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเจ้าพระยาโดยใช้วิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทวี บุญยเกตุ. (2515). พ่อสอนลูก. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรดดิ้ง.

ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ. (2533). การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความกตัญญูสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทิพาพร ลิขิตกุล. (2544). การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (พื้นฐานการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

ทศนา เขมมณี. (2540, ตุลาคม – 2541, มกราคม). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ. ราชบัณฑิตยสถาน. 23(1): 52 – 84.

----- (2542). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

แทนคุณ จิตติอิสระ. (2547). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความกตัญญูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นรินทร์ ศรีสว่าง. (2541). การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมความใฝ่รู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- นันทา แทนธานี. (2534). การศึกษาตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิคม ดังคะพิภพ. (2543). สถิติเพื่อการวิจัย: มโนทัศน์และการประยุกต์ การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม และการออกแบบการวิจัยทางการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บัญญัติ แก้วส่อง. (2522). การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและชนบทที่มีต่อการเลี้ยงดูและแบบการคิดที่แตกต่างกัน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจมาศ พลศักดิ์. (2547). การศึกษาพัฒนาการยุทธศาสตร์การเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างแบบกัน ในเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2538, กรกฎาคม). การวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย. การวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 4(1): 21-30.
- ปราณี จันทรหอม. (2541). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าว. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ปัทมา ปรัชญาเศรษฐ. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความกตัญญูทวดเทวีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2533). รายงานการวิจัยเรื่อง การสร้างเครื่องมือเพื่อคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุญ. (2527). รายงานผลการวิจัยเรื่องจริยธรรมของชาวกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูวิศาลสรกิจ. (2543). ๔๘ พระพรษา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ สยามมกุฎราชกุมาร. ม.ป.พ.

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญาันทภิกขุ). (2536). *กตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

----- (2540, กรกฎาคม-สิงหาคม). *กตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี. ร่วมโพธิ์แก้ว*. 4(22): 14 – 25.

----- (ม.ป.ป.). *หน้าที่ของคน ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2536). *กตัญญูกตเวทีเป็นร่วมโพธิ์ร่วมไทรของโลก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมสภา.

พระปริยัติสุนทร (โสภาส โสภาส). (2548). *กระบวนการสร้างเสริมจริยธรรม นูรณการระหว่างบ้าน วัดโรงเรียนและชุมชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมสภา.

พระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจโน). (2548). *ชีวิต การงาน หลักธรรม*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

พระมหาเฉลียว กิตติปาโล. (2536). *๓๘ มงคลชีวิต*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

พระมหาพิชิตชัย บุญเคน. (2546, พฤศจิกายน-ธันวาคม). *ความกตัญญูกตเวทีเพื่อการสร้างระบบอุปถัมภ์หรือไม่ในสังคมไทย*. พ.ศ.ล. ปีที่ 36: หน้า 72 – 81.

พระมหาวิระ ถาวโร. (ม.ป.ป.). *มงคล 38 และ อุทุมพรวิภักต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

พระสมชาย สุวานุกาโณ. (2541). *มงคลชีวิต ฉบับธรรมทายาท*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ชมรมพุทธศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์.

----- (2543). *มงคลชีวิต ฉบับ"ทางก้าวหน้า"*. กรุงเทพฯ: ชมรมพุทธศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์.

พิไลลักษณ์ ทองรอด. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พิณทิพย์ วังเกล็ดแก้ว. (2547). *การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พิมพ์ประภา พันธุ์พัฒน์. (2546). *การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัด จริยธรรมด้านความสามัคคีและความเสียสละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ภูงศ์ เลหาศิริวงศ์. (2535). *การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
- กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). *เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: วี.เจ. พรินติ้ง.
- มะลิ อุดมภาพ. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา).
- กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มารุต พัฒนาผล. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลินี จุฑารพ. (2539). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา.
- มูลนิธิพระธรรมกาย. (2528). *มงคลชีวิต ฉบับ “นิทรรศการ ทางก้าวหน้า”*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์นิวไวก์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท.
- ล้วน สายยศ ;และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- . (2540). *สถิติวิทยาทางการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- . (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วชิรนาถวงศ์, สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง. (2516). *ทศพิธราชธรรมและหลักสูตรพระพุทธศาสนา*. ม.ป.ท.: ม.ป.ป.
- วิภาส ธนวัฒน์. (2005, มีนาคม). *ภูมิธรรมกตัญญู*. MDA The Knowledge Provider. ปีที่ 7: หน้า 107-112.
- วิรัช วรรณรัตน์. (2546, มกราคม-เมษายน). *มาตรฐานคุณภาพผู้เรียน. การวัดผลการศึกษา*. 24(72): 21-28.
- วิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์. (2525). *การทดลองสอนความกตัญญูกตเวทีแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกัน โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา).
- กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ศรีรัตน์ ฐิฏอนันต์. (2546). *ความฉลาดทางอารมณ์ของพ่อแม่ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร*. ปรินิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี; ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์; และ ดิเรก ศรีสุข. (2544). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.
- ศิริพันธ์ สุระรัมย์. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเข้มแข็งในการมองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สงป ลักษณะ. (2524). *การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.). (2545). *สสน*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2542). *รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการอบรมและเลี้ยงดูของคนไทยในชนบทซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. นครปฐม: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร). (2539). *มงคลยอดชีวิต*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- สมภพ ชีวรัฐพัฒน์. (2542). *มงคลธรรมกับคุณภาพชีวิต (มงคล 38)*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: นานาสังพิมพ์.
- สมสุดา ผู้พัฒน์และจุฬารัตน์ วัฒนะ. (2543). *รายงานการวิจัย “อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูการไปวัด การรักษาศีล 5 และการนั่งสมาธิ ต่อความกตัญญูตเวที”*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมหมาย เอมสมบัติ. (2529). *บทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมการแสดงความกตัญญูตเวทีของนักเรียน*. รายงานวิจัย.
- สาโรช บัวศรี. (2526). *จริยธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุกฤษณ์ ข่อยร่วมคิด. (2537). *การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 กองบัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร่าง)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2549). *มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ การพิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2* (พ.ศ.2549–2553). กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. (2534). *การเสริมสร้างประชาธิปไตยในครอบครัว*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- สุชา จันทร์หอม. (2536). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุธรรม จันทร์หอม. (2531). *การศึกษาผลของการใช้แบบทดสอบถูกผิด ,แบบเลือกตอบและแบบ เต็มคำ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7*. ปรินซิปีนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา พันธุวร. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปรินซิปีนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2545). *ปัญหาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาพวรรณ ทองจั่นเพชร. (2535, กรกฎาคม–กันยายน). พัฒนาการความกตัญญูทวดเวทีในเด็กไทย วัยก่อนเรียน. *สุขศึกษา*. 15(59): 40–51.
- สุมาลี ภูผาลา. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดธาตุทอง เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร*. ปรินซิปีนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุมาลี วงศ์ษา. (2550). *การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความเมตตากรุณาของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม*. ปรินซิปีนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2534). *สูตรสำเร็จแห่งชีวิต*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- แสงเดือน ทวีสิน. (2545). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยแสง.
- หลวงพ่อบุญญา. (2540, กรกฎาคม–สิงหาคม). กตัญญูทวดเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี. *ร่มโพธิ์แก้ว*. 4(22): 14–25.

- อัจฉรา สุขารมณ์และคณะ. (2534). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความคิดสร้างสรรค์ และพฤติกรรมกล้าแสดงออก*. รายงานการวิจัยฉบับที่ 49 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- . (2543). *รวมบทความทางวิชาการ EQ*. กรุงเทพฯ: DESDTOP.
- อัญชลี เครือคำขาว. (2540). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคล โดยการสอนแบบเทคนิคศึกษา กรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Freud. (1944). *Sigund. An Outline of Psychoanalysis*. New York W.W.Norton co.358 P.
- Hurlock , Etizabeth B. (1984). *Child Development*. New York: McGraw. Hill Book Company.
- Ketefian, Shake. (1981, March – April). “Critical Thinking , Education Preparation and Development of Moral Judgment,” *Nursing Research*. 1 (30): 98 -103.
- Kohlberg,L. (1964). *Development of Moral Characher and Moral Ideology. In Review of Child Development Research*. New York: Connectical Printers,Inc.
- . (1969). “Stage and Edquence : The Congitive- developmental Approach,” in D.A. Goslin (Ed.) *Hardbook of socialization Theory and Research*, Cicago: Rand McNally and Company, 347-480.
- . (1976). *Moral Stege and Moralization : The Cognitive Developmental Approach. In T.Likona (Ed.) Moral Development and Behavior*. New York: Holt, Rinehart and Winston,
- Mussen, P.H. ; & J.J. Conger. (1969). *Child Development Personallity*. New York: Harper and Brother.
- Piaget, Jean. (1960). *The Moral Judgment of the Child*. New York: Collier books.
- . (1962). *The Moral Judgment of The Child*. New York: Collier Books.
- Shapiro, Lawrence E. (1997). *How to raise a child with a high EQ: A parent s guide to emotional Intelligence*. New York, NY: USA: Harper Collins Publishers.
- Skinner,B.F. (1971). *About Bhaviora lism*. New York: Knopf.

Wright, D.S. (1970). *Introducing psychology: an experimental approach*. Middlesex: Penguin Books.

----- (1981). *The Psychology of Moral Behavior*. Middlesex: Renuin Book.

Stinnett, Nick, Walters, James ; & Evelyn, Kaye. (1984). *Relationships in Marriage and the Family*. New York: Macmillan.

Zimbardo, Philip (Philip G.). (1977). *Influencing attitudes and changing behavior*. Reading Mass: Addison-Wesley.

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทดเวท

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้มี 46 ข้อ ให้นักเรียนพิจารณาคำถามแต่ละข้อ จับใจความให้ดี แล้วตอบคำถามจากสถานการณ์นั้น ๆ จากตัวเลือกที่กำหนดให้ ที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับความคิดในการตัดสินใจของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว

2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ

1. ในตอนเย็นของทุกวัน ชนิตาจะทำความสะอาดบ้าน โดยการเก็บกวาด และถูบ้าน ถ้านักเรียนเป็นชนิตา นักเรียนจะทำเหมือนชนิตาหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ทำ เพราะ ถูบ้านสะอาดแม่จะชม
- ข. ทำ เพราะ ต้องการให้บ้านสะอาดน่าอยู่
- ค. ทำ เพราะ เป็นหน้าที่ของตนเองที่ต้องทำทุกวัน

2. ทุกวันวาสนาจะทำความสะอาดห้องเรียน ลบกระดาน นำขยะไปทิ้ง ซึ่งไม่ใช่เวรของตนเอง ถ้านักเรียนเป็นวาสนา นักเรียนจะทำเหมือนวาสนาหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ทำ เพราะ เป็นหน้าที่ของนักเรียน
- ข. ทำ เพราะ อยากให้ห้องเรียนสะอาด
- ค. ทำ เพราะ อยากให้ครูชมและอยากได้รางวัล

3. สุรัชย์ตั้งใจเก็บเงินที่เหลือจากค่าขนมไว้เพื่อซื้อของขวัญ ให้พ่อในวันเกิด เมื่อเก็บเงินได้จำนวนหนึ่ง มีคนนำของสิ่งหนึ่งที่สุรัชย์อยากได้ไว้มาขายให้ในราคาถูก ถ้านักเรียนเป็นสุรัชย์ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด ?

- ก. เก็บเงินไว้ซื้อของขวัญให้พ่อ เพราะ อยากให้พ่อภูมิใจ
- ข. เก็บเงินไว้ซื้อของขวัญให้พ่อ เพราะ อยากตอบแทนความรักที่ท่านให้เรา
- ค. ซื้อของที่อยากได้ เพราะ เป็นของที่ราคาถูกแล้วค่อยเก็บเงินซื้อของขวัญให้พ่อปีหน้า

4. ทุกเช้าเมื่อสุภาพรตื่นนอน สุภาพรจะเก็บที่นอนของตนเองอย่างเป็นระเบียบทุกครั้ง ถ้านักเรียนเป็นสุภาพร นักเรียนจะทำอย่างสุภาพรหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ทำ เพราะ ถ้าไม่ทำจะโดนแม่ทำโทษ
- ข. ทำ เพราะ เราควรเก็บที่นอนของตนเอง
- ค. ทำ เพราะ ที่นอนของเราจะได้สะอาดเป็นระเบียบ

5. ทุกเช้าต้อมจะทักทายและทำความเคารพคุณครูทุก ๆ คนที่พบ โดยการยกมือไหว้ ถ้านักเรียนเป็นต้อม นักเรียนจะทำเหมือนต้อมหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. ทำ เพราะ อยากให้คุณครูรัก

ข. ทำ เพราะ เพื่อนหลาย ๆ คนก็ทำเหมือนกัน

ค. ทำ เพราะ การทำความเคารพโดยการไหว้เป็นประเพณีที่ดีของคนไทย

6. ช่วงเทศกาลเข้าพรรษา ในหมู่บ้านที่รัตนกาศอยู่ได้จัดงานแห่เทียนเข้าพรรษา รัตนกศจึงไปช่วยงาน ตั้งแต่เริ่มหล่อเทียนและร่วมขบวนแห่เทียนไปวัด ถ้านักเรียนเป็นรัตนก นักรเรียนจะทำเหมือนรัตนกหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. ทำ เพราะ คนที่ไปช่วยงานจะมีของแจก

ข. ทำ เพราะ ต้องการช่วยเหลืองานบุญของวัด

ค. ทำ เพราะ เป็นประเพณีที่คนส่วนใหญ่ไปทำบุญกัน

7. ขณะที่ มลศักดิ์และเพื่อน ๆ กำลังเล่นอยู่ในสนามของโรงเรียน มลศักดิ์เห็นคุณครูจนา ซึ่งสอนวิชาภาษาไทย หอบหิ้วของมากมาย ถ้านักเรียนเป็นมลศักดิ์ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด ?

ก. ไปช่วยครูถือของ เพราะคุณครูจะได้ชมว่าเป็นเด็กดี

ข. ไปช่วยครูถือของด้วยความเต็มใจ เพราะอยากช่วยคุณครู

ค. ไปช่วยครูถือของ เพราะคุณครูคงถือของหนักและเราเป็นนักเรียนควรช่วย

8. น้าของนิศาบอกให้นิศาซื้ออาหารที่ตลาดไปให้ทุกเย็น เพราะเป็นทางผ่านเวลากลับจากโรงเรียนอยู่แล้ว และบางวันนิศาก็รับประทานอาหารเย็นที่บ้านน้า ถ้านักเรียนเป็นนิศา นักเรียนจะซื้ออาหารไปให้น้าทุกวันหรือไม่เพราะเหตุใด ?

ก. ซื้อ เพราะ อยากทานอาหารที่บ้านน้า

ข. ซื้อ เพราะ น้าจะได้ไม่ต้องลำบากออกมาซื้อเอง

ค. ซื้อ เพราะ น้ามีบุญคุณ เราควรตอบแทนท่าน

9. คุณครูมักกล่าวกับนักเรียนเสมอว่า “คนทุกคนควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าใครเคยช่วยเหลือเรา เมื่อมีโอกาสเราก็ควรช่วยเหลือเขาบ้าง เป็นการตอบแทน” ถ้านักเรียนได้ฟังที่ครูบอกนักเรียนจะปฏิบัติตามหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. ไม่ปฏิบัติตาม เพราะ เราควรทำดีกับคนที่ดีกับเรา

ข. ปฏิบัติตาม เพราะ ทุกคนควรช่วยเหลือตนเองก่อน

ค. ปฏิบัติตาม เพราะ สังคมจะดีถ้าทุกคนช่วยเหลือกัน

10. ทุกครั้งที่นิภา พบคุณครูตามสถานที่ต่าง ๆ นอกโรงเรียน นิภาจะรีบเข้าไปทักทายโดยการทำความเคารพเสมอ ๆ ถ้านักเรียนเป็นนิภา นักเรียนจะทำอย่างนิภาหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. ไม่ทำ เพราะเป็นหน้าที่ของนักเรียนที่ดี

ข. ทำ เพราะ คุณครูเป็นผู้มีพระคุณ อบรมสั่งสอนเรา

ค. ทำ เพราะ คุณครูคงจำไม่ได้และไม่ได้อยู่ในโรงเรียน

11. คุณครูมอบหมายให้รัตนเป็นหัวหน้าเวรประจำวัน มีหน้าที่ดูแลทำความสะอาดห้อง ทั้งขยะ ลบกระดาน จัดโต๊ะ เป็นต้น ซึ่งรัตนก็ทำได้ดีทุกครั้ง ถ้านักเรียนเป็นรัตน นักเรียนจะทำเหมือนรัตนหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. ทำ เพราะ อยากให้ครูชม

ข. ทำ เพราะ ห้องเรียนของเราจะได้สะอาด

ค. ทำ เพราะ เป็นหน้าที่ของทุกคนต้องช่วยกันทำ

12. รองเท้านักเรียนของนิพนธ์เก่ามาก จนเพื่อน ๆ ล้อเลียนเสมอ นิพนธ์จึงอยากได้รองเท้าคู่มือ แต่นิพนธ์ทราบว่าพ่อและแม่มีความจำเป็นต้องใช้เงินในช่วงนี้มาก ถ้านักเรียนเป็นนิพนธ์ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด ?

ก. ใส่รองเท้าคู่มือ เพราะ ถ้าขอคงโดนพ่อดุ

ข. ใส่รองเท้าคู่มือ เพราะ ไม่อยากทำให้พ่อแม่หนักใจ

ค. ใส่รองเท้าคู่มือ เพราะ ถ้าเป็นเพื่อนก็คงทำเหมือนกัน

13. ยายของนันทพงษ์มักจะให้นันทพงษ์อ่านหนังสือให้ฟังบ่อย ๆ และเมื่ออ่านหนังสือจบแล้ว ยายจะมีขนมของโปรดของนันทพงษ์ให้ทุกครั้ง ถ้านักเรียนเป็นนันทพงษ์ นักเรียนจะอ่านหนังสือให้ยายฟังหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. อ่าน เพราะ จะได้กินขนมของโปรด

ข. อ่าน เพราะ ยายจะได้พักผ่อน ไม่ต้องอ่านเอง

ค. อ่าน เพราะ ยายสายตาไม่ค่อยดีคงมองหนังสือไม่เห็น

14. ยายเลี้ยงสมศักดิ์มาตั้งแต่เด็ก เนื่องจากพ่อแม่ของสมศักดิ์ต้องทำงาน เมื่อเข้าเรียนระดับมัธยมต้น พ่อแม่จึงพาสมศักดิ์มาอยู่ด้วย สมศักดิ์คิดว่าเมื่อเขาเรียนจบมีงานทำเขาจะเลี้ยงดูยายอย่างดี ถ้านักเรียนเป็นสมศักดิ์ นักเรียนคิดจะทำเหมือนสมศักดิ์หรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. ทำ เพราะ อยากให้ยายได้อยู่สบาย

ข. ทำ เพราะ เป็นหลานเมื่อโตขึ้นควรดูแลยาย

ค. ทำ เพราะ ยายเลี้ยงดูเรามาเราควรดูแลเลี้ยงดูท่าน

15. ขณะที่สนธยาเล่นเกมกับเพื่อน ๆ อย่างสนุกสนานอยู่นั้น แม่ก็เรียกให้สนธยาไปซื้อของที่ร้านค้าให้ ถ้านักเรียนเป็นสนธยา นักเรียนจะไปหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ไป เพราะ อยากช่วยแบ่งเบาภาระงานของแม่
- ข. ไป เพราะ ไปซื้อของแล้วค่อยกลับมาเล่นกับเพื่อน
- ค. ไป เพราะ ถ้าไม่ไปแม่จะไม่ให้ออกมาเล่นกับเพื่อนอีก

16. รัฐบาลเชิญชวนให้ประชาชนทำความดีถวายในหลวงเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองพระชนมายุ 80 พรรษา นักเรียนเป็นคนไทยคนหนึ่ง นักเรียนจะทำความดีถวายในหลวง เพราะเหตุใด ?

- ก. ทำความดี เพราะ คนส่วนใหญ่ก็ทำ
- ข. ทำความดี เพราะ อยากให้คนอื่นชื่นชม
- ค. ทำความดี เพราะ เป็นการแสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

17. บ้านของเกษรอยู่ใกล้กับบ้านของลุง ถ้าบ้านของลุงมีขนมหรือกับข้าว จะแบ่งมาที่บ้านเกษรเสมอ วันนี้ลุงต้องไปธุระในตลาด จึงฝากน้องดาว ลูกสาวคนเล็กให้เกษรดูแล ถ้านักเรียนเป็นเกษร นักเรียนจะรับดูแลน้องดาวหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. รับดูแล เพราะ เป็นหน้าที่ของพี่ที่ต้องดูแลน้อง
- ข. รับดูแล เพราะ กลัวลุงจะไม่ให้ขนมและของเล่นอีก
- ค. รับดูแล เพราะ คิดว่าตนเองอยากแบ่งเบาภาระของลุง

18. วันเสาร์-อาทิตย์หน้าพ่อแม่ของชุตินาหยุดงาน จึงชวนกันไปเยี่ยมปู่ที่ต่างจังหวัด แต่ชุตินาอยากดูการ์ตูนเรื่องโปรดในตอนเช้าวันเสาร์ ซึ่งเป็นเวลาเดินทาง พ่อแม่ให้ชุตินาตัดสินใจเองว่าจะไปหรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นชุตินา นักเรียนจะอย่างไร เพราะเหตุใด ?

- ก. อยู่ดูการ์ตูน เพราะ คราวหน้าค่อยไปเยี่ยมปู่ก็ได้
- ข. ไปเยี่ยมปู่ เพราะ หน้าที่ของหลานที่ดีควรไปเยี่ยมท่าน
- ค. ไปเยี่ยมปู่ เพราะปู่อยู่ต่างจังหวัดคงอยากให้ลูกหลานไปเยี่ยม

19. พรรัตน์และพี่สาว จะช่วยกันซักเสื้อผ้าของตัวเองและซักให้พ่อแม่ด้วย ถ้านักเรียนเป็นพรรัตน์ นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ช่วย เพราะ อยากช่วยแบ่งเบาภาระงานของพ่อแม่
- ข. ช่วย เพราะ ต้องการให้พ่อแม่ซื้อของที่ตนอยากได้
- ค. ช่วย เพราะ เพื่อนหลายคนก็ช่วยพ่อแม่เหมือนกัน

20. วันปิดภาคเรียน พ่อพารุ่งรัตน์ไปเยี่ยมคุณย่า รุ่งรัตน์สวัสดีคุณย่าโดยไม่ต้องให้พ่อเตือน ถ้านักเรียนเป็นรุ่งรัตน์ นักเรียนจะทำเหมือนรุ่งรัตน์หรือไม่เพราะเหตุใด ?

ก. ทำ เพราะ ย่าจะได้ให้กินขนมเยอะ ๆ

ข. ทำ เพราะ การแสดงความเคารพด้วยการไหว้เป็นสิ่งที่ดี

ค. ทำ เพราะ หน้าที่ของหลานควรทักทายด้วยการสวัสดี

21. ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ กิ่งแก้วและเพื่อน ๆ จะไปนั่งเล่นที่สวนหย่อมของโรงเรียนเสมอ กิ่งแก้วเห็นเพื่อน ๆ ชอบเด็ดดอกไม้ที่สวย ๆ มาเล่นกัน ถ้านักเรียนเป็นกิ่งแก้ว นักเรียนทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด ?

ก. ไม่ทำ เพราะ ถ้าครูจับได้จะโดนทำโทษ

ข. ไม่ทำ เพราะ ต้องการให้โรงเรียนมีสวนที่สวยงาม

ค. ไม่ทำ เพราะ ระเบียบของโรงเรียนคือห้ามเด็ดดอกไม้

22. ชัยยุทธเป็นนักฟุตบอลของโรงเรียน ทุกครั้งก่อนการแข่งขันจะมีการฝึกซ้อมอย่างหนักและทุกคนจะได้เบียร์เลี้ยงจำนวนหนึ่ง แต่การแข่งขันในครั้งที่จะถึงนี้ ทางโรงเรียนแจ้งว่านักกีฬาจะไม่ได้เบียร์เลี้ยงเพราะโรงเรียนไม่มีบ ถ้านักเรียนเป็นชัยยุทธนักเรียนจะทำอย่างไรเพราะเหตุใด ?

ก. มาซ้อม เพราะ เพื่อนคนอื่น ๆ ก็มาซ้อมเหมือนกัน

ข. มาซ้อม เพราะ ต้องการสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน

ค. มาซ้อม เพราะ ถ้าไม่มาซ้อมจะโดนครูหักคะแนน

23. บ้านของกนกอรอยู่ติดถนน จึงมีรถวิ่งผ่านหน้าบ้านบ่อย ๆ มักมีฝุ่นและควันรถเข้ามาในบ้านเสมอ กนกอรต้องคอยปิดประตู หน้าต่าง เพื่อไม่ให้ควันรถเข้ามาในบ้าน ถ้านักเรียนเป็นกนกอร นักเรียนจะทำเหมือนกนกอรหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. ทำ เพราะ บ้านจะได้สะอาดน่าอยู่

ข. ทำ เพราะ จะได้ไม่ต้องกวาดถูบ้านบ่อย ๆ

ค. ทำ เพราะ เป็นหน้าที่ของตนที่ต้องปฏิบัติ

24. วันเสาร์ที่จะถึง พ่อชวนลูก ๆ ทาสีบ้านใหม่ เพราะสีเก่าหลุดลอกเกือบหมดแล้ว ศิริธรคิดว่าจะช่วยพ่อทาสีบ้านด้วยความเต็มใจ ถ้านักเรียนเป็นศิริธร นักเรียนจะช่วยพ่อทาสีหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. ช่วย เพราะ ถ้าช่วยพ่อจะให้รางวัล

ข. ช่วย เพราะ ต้องการให้บ้านดูสวยงาม

ค. ช่วย เพราะ อยากให้เพื่อนเห็นบ้านที่ทาสีใหม่

25. ในวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ พ่อแม่ขอให้ณิชนอนอยู่ช่วยทำงานบ้าน แต่ณิชนชอบนัดเพื่อน ๆ ไปเที่ยว โดยบอกพ่อแม่ว่าจะไปทำรายงานที่โรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นณิชน นักเรียนจะทำเหมือนณิชนหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. ไม่ทำ เพราะ ถ้าพ่อแม่จับได้จะโดนทำโทษ

ข. ไม่ทำ เพราะ พ่อแม่ทำงานเหนื่อยมากแล้ว

ค. ไม่ทำ เพราะ หน้าที่ของลูกคือช่วยงานพ่อแม่

26. คุณครูวิทยาศาสตร์สอนวิชาคณิตศาสตร์ เมื่อหมดชั่วโมงเรียน ครูวิทยากรถามว่าใครจะช่วยเก็บสมุดงานไปส่งครูที่ห้องพักครูได้บ้าง ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนในห้องนี้ นักเรียนจะอย่างไร เพราะเหตุใด ?

ก. ยกมืออาสาทำ เพราะ อยากให้ครูชม

ข. นั่งเฉย เพราะเป็นหน้าที่ของหัวหน้าห้องที่จะทำงานนี้

ค. ยกมืออาสาทำเพราะอยากช่วยแบ่งเบาภาระงานของครู

27. บ้านของฝ่ายมีต้นไม้มาก ในแต่ละวันจะมีใบไม้ร่วงที่พื้นมากมาย ฝ่ายต้องคอยเก็บกวาดใบไม้ทุกเย็น ถ้านักเรียนเป็นฝ่าย นักเรียนจะเก็บกวาดใบไม้หรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. เก็บ เพราะ แม่จะชมทุกครั้งที่ทำ

ข. เก็บ เพราะ ต้องการให้บ้านสะอาด น่าอยู่

ค. เก็บ เพราะ เป็นหน้าที่ของคนในบ้านที่จะช่วยดูแลบ้าน

28. ทุกคนในครอบครัวของส้มต่างมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ ส้มทำความสะอาดบ้านที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจทุกครั้ง ถ้านักเรียนเป็นส้ม นักเรียนจะทำเหมือนส้ม เพราะเหตุใด ?

ก. ทำ เพราะ ถ้าไม่ทำจะโดนทำโทษ

ข. ทำ เพราะ บ้านเป็นที่อยู่อาศัยที่ต้องสะอาด

ค. ทำ เพราะ เป็นหน้าที่ที่ต้องทำตามที่ได้รับมอบหมาย

29. บ้านของตุ๊กตามีขนาดเล็กและทึบโตร่ม เมื่อเพื่อนของตุ๊กตาขอไปเที่ยวบ้าน ตุ๊กตาจะปฏิเสธทุกครั้งเพราะกลัวเพื่อน ๆ ล้อเรื่องบ้านของตน ถ้านักเรียนจะทำเหมือนตุ๊กตาหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ก. ไม่ทำ เพราะ ถึงบ้านเล็กและเก่าแต่ก็สะอาด

ข. ไม่ทำ เพราะ บ้านเป็นที่อยู่อาศัยของเราเราควรภูมิใจ

ค. ไม่ทำ เพราะ ถ้าเพื่อนมาบ้านอาจสงสารและช่วยเหลือ

30. คณะลูกเสือ-เนตรนารี ของโรงเรียนได้ประชุมตกลงกันบำเพ็ญประโยชน์เนื่องในวันสำคัญ โดยมีมติที่ประชุมให้ลูกเสือ-เนตรนารี ทุกคนช่วยกันถอนหญ้ารอบ ๆ บริเวณโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่ง คณะลูกเสือ-เนตรนารี นักเรียนจะทำหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ทำ เพราะ ถ้าไม่ทำจะไม่ได้คะแนน
- ข. ทำ เพราะ เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับโรงเรียน
- ค. ทำ เพราะ เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ก็มีส่วนร่วมในกิจกรรม

31. คณะกรรมการสภานักเรียนประกาศว่าต้องการอาสาสมัครทำหน้าที่ดูแลความสะอาดบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน วันเพ็ญยังไม่มีงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบ ถ้านักเรียนเป็นวันเพ็ญ นักเรียนจะอาสาทำหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ทำ เพราะ อยากให้ครูชม
- ข. ทำ เพราะ เป็นหน้าที่ของนักเรียน
- ค. ทำ เพราะ อยากให้โรงเรียนสะอาด

32. นูชน้องของเด่น กำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาล มักขีดเขียนและระบายสีบริเวณฝาผนังบ้านให้เป็นรอยอยู่เสมอ แม่บอกเด่นให้คอยดูแลน้องไม่ให้เขียนผนังแต่ให้เขียนลงในกระดาษแทน ผนังจะได้ไม่สกปรก ถ้านักเรียนเป็นเด่น นักเรียนจะคอยดูแลน้องไม่ให้เขียนบนผนัง เพราะเหตุใด ?

- ก. ดูแลน้อง เพราะ บ้านจะได้สะอาด
- ข. ดูแลน้อง เพราะ ถ้าไม่ดูแลน้องจะโดนแม่ทำโทษ
- ค. ดูแลน้อง เพราะ หน้าที่ของพี่ควรดูแลน้องและดูแลบ้าน

33. ปีนี้ทางโรงเรียนมีการจัดงานเกษียณอายุราชการของผู้อำนวยการโรงเรียน จึงขอความร่วมมือจากนักเรียนให้มาช่วยงานต่าง ๆ เช่น ล้างจาน เสิร์ฟอาหาร ต้อนรับแขก เป็นต้น ถ้านักเรียนเป็นกมลวรรณ ซึ่งเป็นนักเรียนของโรงเรียนนี้ นักเรียนจะมาช่วยงาน เพราะเหตุใด ?

- ก. มาช่วยงาน เพราะ จะได้รับของแจก
- ข. มาช่วยงาน เพราะ เป็นการช่วยเหลืองานโรงเรียน
- ค. มาช่วยงาน เพราะ นักเรียนส่วนใหญ่ก็มาช่วยงานกัน

34. ศิริรัตน์นัดกับเพื่อน ๆ จะไปเที่ยวทะเลในวันหยุด แต่พอถึงวันนัด แม่ของศิริรัตน์มีธุระด่วน ไม่มีคนเฝ้าบ้าน จึงขอให้ศิริรัตน์อยู่เฝ้าบ้าน ถ้านักเรียนเป็นศิริรัตน์ นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด ?

- ก. อยู่เฝ้าบ้านให้แม่ เพราะ กลัวโดนแม่ดุ
- ข. อยู่เฝ้าบ้านให้แม่ เพราะ ถ้าเป็นเพื่อนก็คงทำเหมือนกัน
- ค. อยู่เฝ้าบ้านให้แม่ เพราะ ต้องการให้แม่สบายใจแล้วค่อยนัดเพื่อนใหม่

35. ทุกครั้งที่จุลศักร์ยืมหนังสือจากห้องสมุดของโรงเรียน จุลศักร์จะเก็บรักษาอย่างดีและเมื่ออ่านจะเปิดอ่านอย่างถนอม เพื่อไม่ให้หนังสือชำรุด ถ้านักเรียนยืมหนังสือของห้องสมุด นักเรียนจะปฏิบัติเหมือนจุลศักร์หรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ปฏิบัติ เพราะ ต้องการให้คุณครูบรรณารักษ์ชม
- ข. ปฏิบัติ เพราะ เป็นระเบียบการใช้หนังสือของห้องสมุด
- ค. ปฏิบัติ เพราะ ต้องการรักษาน้ำสือให้ใช้ประโยชน์ได้นาน

36. ในเวลาพัก สำเร็จและเพื่อนจะลงไปรับประทานอาหารในโรงอาหารของโรงเรียนเสมอ สำเร็จเห็นเพื่อน ๆ มักจะทิ้งเศษอาหารและถุงขนมลงบนพื้นเป็นประจำ ถ้านักเรียนเป็นสำเร็จ นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ไม่ทำ เพราะ อาจโดนคุณครูทำโทษทั้งกลุ่ม
- ข. ไม่ทำ เพราะ ต้องการให้โรงอาหารสะอาดเป็นระเบียบ
- ค. ไม่ทำ เพราะ เป็นระเบียบของโรงอาหารไม่ให้ทิ้งขยะบนพื้น

37. น้องของทวีพรมักเล่นของเล่นแล้ววางทิ้งไว้เกลื่อนบ้าน ทวีพรต้องคอยเตือนน้องให้เก็บของให้เป็นระเบียบและช่วยน้องเก็บของเล่นเสมอ ถ้านักเรียนเป็นทวีพร นักเรียนจะทำเหมือนทวีพรหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ทำ เพราะ ถ้าบ้านรกจะโดนแม่ทำโทษ
- ข. ทำ เพราะ อยากให้น้องช่วยรักษาความสะอาดของบ้าน
- ค. ทำ เพราะ เป็นหน้าที่ของพี่ที่ต้องเตือนน้องและเก็บของให้เป็นระเบียบ

38. วิไลพร ได้ยินคนกล่าวถึงประเทศไทยในทางที่ไม่ดีและไม่เป็นความจริง ซึ่งเราคนไทยทุกคนจะต้องแย้งให้เห็นความจริงและความถูกต้อง ถ้านักเรียนเป็นวิไลพร นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไรเพราะเหตุใด ?

- ก. ได้แย้งข้อเท็จจริง เพราะ คนส่วนใหญ่ก็ทำเหมือนกัน
- ข. ได้แย้งข้อเท็จจริง เพราะ เป็นการรักษาชื่อเสียงของไทย
- ค. ได้แย้งข้อเท็จจริง เพราะ อยากให้คนที่เห็นชื่นชม

39. ทุก ๆ ครั้งที่ธิดารัตน์ได้ยินเพลงชาติ ธิดารัตน์จะยืนตรงจนกว่าเพลงจะจบ แม้ว่าจะอยู่ในที่ลับตาคนหรืออยู่ในระหว่างเดินทางก็ตาม ถ้านักเรียนเป็นธิดารัตน์ นักเรียนจะปฏิบัติเหมือนธิดารัตน์หรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ปฏิบัติ เพราะ อยากให้คนที่พบเห็นชื่นชม
- ข. ปฏิบัติ เพราะ เป็นการแสดงออกถึงความรักชาติ
- ค. ปฏิบัติ เพราะ เป็นบรรทัดฐานของสังคมที่ทุกคนต้องปฏิบัติ

40. เพื่อนรักของวรากรชวนให้หนีเรียนไปเที่ยว วรากรปฏิเสธ เพราะนึกถึงคำสอนของพ่อแม่ว่า “เด็กดีต้องตั้งใจเรียน ไม่หนีเรียน” ถ้านักเรียนเป็นวรากร นักเรียนจะไปกับเพื่อนหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ไม่ไป เพราะ อยากให้พ่อแม่สบายใจ
- ข. ไม่ไป เพราะ ถ้าครูจับได้จะโดนทำโทษ
- ค. ไม่ไป เพราะ เรามีหน้าที่เรียนก็ต้องเรียนหนังสือ

41. รัฐบาลประกาศว่าให้ประชาชนคนไทยร่วมกันประหยัดพลังงานช่วยชาติ โดยการปิดไฟฟ้าบ้านละ 1 ดวง วันละ 15 นาที สูดาร์ตน์ได้ยื่นประกาศของรัฐบาลก็คิดจะช่วยชาติประหยัดพลังงานโดยการปิดไฟตามประกาศ ถ้านักเรียนจะปฏิบัติตามหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ปฏิบัติ เพราะ จะได้จ่ายค่าไฟฟ้าถูกลง
- ข. ปฏิบัติ เพราะ เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ควรปฏิบัติ
- ค. ปฏิบัติ เพราะ ต้องการช่วยชาติประหยัดพลังงาน

42. ขณะที่สมคิดเดินทางมาโรงเรียน พบพระภิกษูกำลังเดินบิณฑบาตรผ่านมา สมคิดยืนตรงแล้วยกมือไหว้พระ ถ้านักเรียนเป็นสมคิด นักเรียนจะทำอย่างไรเพราะเหตุใด ?

- ก. ไหว้พระ เพราะ อยากให้คนที่เห็นชื่นชม
- ข. ไหว้พระ เพราะ เห็นคนอื่น ๆ ก็ไหว้เหมือนกัน
- ค. ไหว้พระ เพราะ เป็นการแสดงความเคารพต่อสถาบันศาสนา

43. ทุกครั้งที่พี่ของกัญญากลับจากทำงานที่ต่างจังหวัดจะให้เงินกัญญากินขนม พรุ้งนี้เป็นวันหยุดเนื่องในวันปีใหม่ พี่ของกัญญาจะกลับมาบ้าน กัญญาจึงนำเงินเก็บไปซื้อขนมที่พี่ชอบมาไว้ให้ ถ้านักเรียนเป็นกัญญา นักเรียนจะทำเหมือนกัญญาหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ทำ เพราะ อยากให้พี่ชม
- ข. ทำ เพราะ อยากได้เงินค่าขนมจากพี่เยอะ ๆ
- ค. ทำ เพราะ พี่เดินทางเหนื่อยอยากให้พี่ได้กินของที่ชอบ

44. บริเวณทางเข้าหน้าประตูโรงเรียนมีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ ทุกเช้าที่อำนาจเดินผ่านจะยกมือไหว้พระพุทธรูปก่อนทุกครั้ง ถ้านักเรียนเป็นคนหนึ่งในโรงเรียนนี้ นักเรียนจะทำเหมือนอำนาจหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ทำ เพราะ นักเรียนคนอื่น ๆ ก็ทำเหมือนกัน
- ข. ทำ เพราะ เป็นการแสดงความเคารพต่อพุทธศาสนา
- ค. ทำ เพราะ ต้องการขอพรให้พระช่วยในสิ่งที่ต้องการ

45. พรุ่งนี้เป็นวันอาทิตย์ จะมีการทอดกฐินที่วัดใกล้บ้านของไพโรจน์ วันนี้จึงมีคนช่วยกันจัดเตรียมงานสำหรับวันรุ่งขึ้นมากมาย ไพโรจน์ก็เป็นคนหนึ่งที่ทราบข่าวนี้ ถ้านักเรียนเป็นไพโรจน์นักเรียนจะมาช่วยงานหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ช่วยงาน เพราะ ถ้าไปช่วยงานจะมีอาหารเลี้ยง
- ข. ช่วยงาน เพราะ คนอื่น ๆ ที่ทราบข่าวก็ไปช่วยกัน
- ค. ช่วยงาน เพราะ เป็นการตอบแทนพระคุณของศาสนา

46. จงกลณีเข้ามาเรียนหนังสือในกรุงเทพฯ จึงต้องมาอาศัยอยู่กับอา ทุกวันจงกลณีจะช่วยอาทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ล้างจาน รดน้ำต้นไม้ ถ้านักเรียนเป็นจงกลณี นักเรียนจะทำเหมือนจงกลณีหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

- ก. ทำ เพราะ ถ้าไม่ทำจะโดนอาดุ
- ข. ทำ เพราะ เป็นหน้าที่ที่อาบอกให้ทำ
- ค. ทำ เพราะ ต้องการแบ่งเบาภาระงานของอา

ภาคผนวก ข

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r)
ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูตเวที

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	0.6	คัดเลือกไว้	21	1.0	คัดเลือกไว้	41	0.2	คัดออก
2	0.8	คัดเลือกไว้	22	1.0	คัดเลือกไว้	42	0.8	คัดเลือกไว้
3	0.6	คัดเลือกไว้	23	0	คัดออก	43	0.8	คัดเลือกไว้
4	0.8	คัดเลือกไว้	24	1.0	คัดเลือกไว้	44	0.8	คัดเลือกไว้
5	0.6	คัดเลือกไว้	25	0.8	คัดเลือกไว้	45	0.8	คัดเลือกไว้
6	0.6	คัดเลือกไว้	26	0.4	คัดออก	46	0.8	คัดเลือกไว้
7	0.8	คัดเลือกไว้	27	0.8	คัดเลือกไว้	47	0.8	คัดเลือกไว้
8	0.8	คัดเลือกไว้	28	1.0	คัดเลือกไว้	48	0.6	คัดเลือกไว้
9	0.6	คัดเลือกไว้	29	0.6	คัดเลือกไว้	49	0.4	คัดออก
10	0.6	คัดเลือกไว้	30	0.8	คัดเลือกไว้	50	0.6	คัดเลือกไว้
11	0.2	คัดออก	31	0.6	คัดเลือกไว้	51	0.8	คัดเลือกไว้
12	0.4	คัดออก	32	1.0	คัดเลือกไว้	52	0.8	คัดเลือกไว้
13	0.6	คัดเลือกไว้	33	0.8	คัดเลือกไว้	53	1.0	คัดเลือกไว้
14	0.6	คัดเลือกไว้	34	0.4	คัดออก	54	0.6	คัดเลือกไว้
15	-0.2	คัดออก	35	0.8	คัดเลือกไว้	55	0.8	คัดเลือกไว้
16	0.2	คัดออก	36	0	คัดออก	56	0.8	คัดเลือกไว้
17	0.4	คัดออก	37	0.8	คัดเลือกไว้	57	0.8	คัดเลือกไว้
18	0.6	คัดเลือกไว้	38	0.6	คัดเลือกไว้	58	0.6	คัดเลือกไว้
19	0.8	คัดเลือกไว้	39	0.8	คัดเลือกไว้	59	0.6	คัดเลือกไว้
20	0.8	คัดเลือกไว้	40	0.6	คัดเลือกไว้	60	0.6	คัดเลือกไว้

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดเหตุผลเชิงจรรยาบรรณด้านความกตัญญูกตเวที

ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา
1	.506	คัดเลือกไว้	21	.418	คัดเลือกไว้	41	.455	คัดเลือกไว้
2	.473	คัดเลือกไว้	22	.343	คัดเลือกไว้	42	.399	คัดเลือกไว้
3	.415	คัดเลือกไว้	23	.154	คัดออก	43	.124	คัดออก
4	.483	คัดเลือกไว้	24	.469	คัดเลือกไว้	44	.523	คัดเลือกไว้
5	.505	คัดเลือกไว้	25	.444	คัดเลือกไว้	45	.234	คัดเลือกไว้
6	.518	คัดเลือกไว้	26	.382	คัดเลือกไว้	46	.524	คัดเลือกไว้
7	.414	คัดเลือกไว้	27	.431	คัดเลือกไว้	47	.277	คัดเลือกไว้
8	.045	คัดออก	28	.505	คัดเลือกไว้	48	.374	คัดเลือกไว้
9	.402	คัดเลือกไว้	29	.485	คัดเลือกไว้	49	.350	คัดเลือกไว้
10	.316	คัดเลือกไว้	30	.320	คัดเลือกไว้			
11	.431	คัดเลือกไว้	31	.556	คัดเลือกไว้			
12	.538	คัดเลือกไว้	32	.522	คัดเลือกไว้			
13	.535	คัดเลือกไว้	33	.349	คัดเลือกไว้			
14	.461	คัดเลือกไว้	34	.458	คัดเลือกไว้			
15	.458	คัดเลือกไว้	35	.337	คัดเลือกไว้			
16	.418	คัดเลือกไว้	36	.523	คัดเลือกไว้			
17	.343	คัดเลือกไว้	37	.260	คัดเลือกไว้			
18	.354	คัดเลือกไว้	38	.404	คัดเลือกไว้			
19	.469	คัดเลือกไว้	39	.408	คัดเลือกไว้			
20	.444	คัดเลือกไว้	40	.375	คัดเลือกไว้			

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นายอุดมศักดิ์ นาคี
หัวหน้ากลุ่มงานประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร
2. นางสาววันทนา สนสายัณห์
ศึกษานิเทศก์ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร
3. นางสาวสกุลรัตน์ แซ่ด่าน
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดกระเจี๊บบึง
สังกัดกรุงเทพมหานคร
4. นางปุณณภา ศรีเกื้อ
คศ. 2 โรงเรียนกิงเพชร สำนักงานเขตราชเทวี
สังกัดกรุงเทพมหานคร
5. พระครูโสภณปริยัตยานุกิจ
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
น.ธ.เอก ป.ธ.3 พธ.บ. พธ.ม.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสุดารัตน์ สายรัตน์
วันเดือนปีเกิด	8 มกราคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	30 หมู่ 1 ซอยวัดเลา ถนนพระราม 2 แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร 10150
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	คศ. 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดเลา(คณะศิษย์เทพสิทธิอุทิศ) แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2539	ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ. 2541	ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตชิตะติเวช กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2543	คหกรรมศาสตร์ศึกษา (คศ.บ.) คณะคหกรรมศาสตร์ จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ